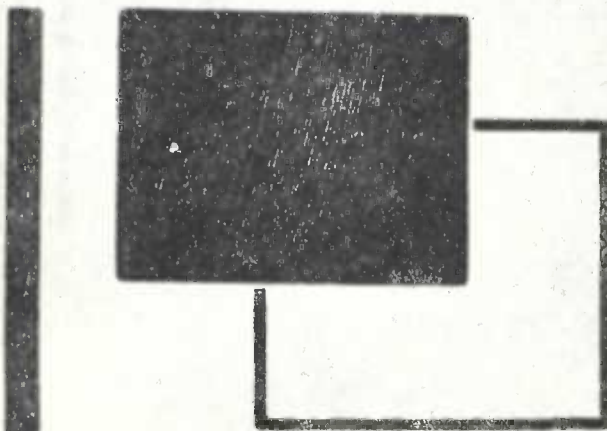

ლიტერატურა და სხვა

1275

წლიურათი გამოცემა 6 ნომერი

რედაქტორი ნიკოლოზ ჩაჩავა

1924-25

ბ. აბულაძე
 შ. ალხაჯიშვილი
 ა. ბელიაშვილი
 ბ. ბორღეზიანი
 ვ. ნოზაძე
 ღ. შენგელაია
 ნ. შენგელაია
 ნ. ჩაჩავა
 ს. ჩიქოვანი
 ბ. ქლავიძე

უღა

ქცმა ოპიუნი

კარილე ფლანდრი

№ 1

ფასი 1 მანეთ

ბიძინა აბულაძე

მელანხოლია

ხოხო. ხო.

დავდვით დამბები

ცას ყირამალით მივაბჯინეთ მალლა ფეხები ●

და აკვირდით უზარმაზარ ეკრანს

კაბელზე გარბის ავტომობილი

პროექტორებით ●

შენ დაეკიდე სვეტზე მავთულებს

უეც რათ დაარტყით კედელზე შუბლი

გაიბზარა უზარმაზარი

როგორც მშიერმა მათხოვარმა დაალო ხახა

და ერთბაშად გადაყლაპა პროსპექტი ●

სპექტრის შუშები ეკიდენ ქულებათ

გარბოდენ სახლები

სახლები

სახლები

სახლები აგებდენ კარდონის კაცებს როგორც კოლოფებს ●

გულმოსულმა შეყლაპეთ თოლხო გაზაფხული ●

მტკვარი მიდიოდა პირ-აღმართული

და ისროდა ქალღმრთის ბუშტებს.

ქუჩას მიქონდა შაქრების ბოთლი ცხვირ წატეხილი

ცხენებს გაეწყოთ ზურგზე ფეხები

კუს ემსგავსებოდა ტრამვაები

ყველაფერი მოძრაობდა

მე ჩავიკეტე როგორც ოსტატი.

შემოვაბრუნე კისრის მიმართულება

სახიდან ჩუ ოვიძვრე პორტრეტი

რომ ბისტნებში სიცხიან დღეს ქათმები დააშინოთ.

უზრუნველყოფილი დარჩა ბოსტანი

წამოვაცალე ლორდებს ცილინდრები

მისგან ავაშენე მეორე ვატიკანი

უეცრად დაინგრა სულის შებერვით

და სამუდამოთ გული ვიტკინე

ავტირდიროგორც ბანკირისბავში

მელანხოლია ● ხოხოლია ● ხოხო ხო.

შალვა ალხაჯიშვილი
კოეპიდან: ლენინიადა

ქ. შეხავალი.

ავანტაჟი.

ესტეტიკა არის

კოსმეტიკა.

ხდება დიფერენციაცია

გემოვნების.

როგორც სამხედრო მარში

დავდივარ ქუჩაში

და ვიკარგები

კონსპერატიულად.

მალეღებენ

ჩინეთის აშბები.

პაციფიზმი არის

სოცნამპულიზმი.

მოწოდება—

განთავისუფლდით ხელოვნებისაგან

ტვინი აქაფებული.

ქუჩა ლამის ორ საათის.

შემშლილი დისციპლინარული.

კურატურსტენდანზე

სდგება აჩრდილი

სისხლიანი

კარლ ლიბკნეხტის.

სიტყვა პლაკატური.

იქ საპურობილეებში

შემშლობენ

კომურნარები.

იჭნება ზარი.

მსოფლიო რევოლიუციის

დაპკრავს საათი.

არიან კვარტალები

ბოჭემური

პროლეტარული.

ლაროშ. მონმარტრ.

ნიედერჰოფ.

ციურისში ამზადებდა
ლენინი რევოლუციას.
ფეხლევათ ვადა
ოცდა-ოთხ საათში
სააგიტაციო
წამოისროლოთ
ათი ლოზუნგი.
მძულს ოპორტუნიზმი.
მით უმეტეს პოეზიაში.
საქართველოში ძლიერდება
კოოპერაცია.
პუნქტუალურად
მუშკოოპის რძის
მალეძებენ მე საყვირები
ყოველდღიურად.
ახალი ბანა—
ლენინი ადა
პლანეტა ხდება ლენინის.
კოსმურ სივრცეს
განათებს ალი
კომინტერნის..
რადიო ყველას—
არის პოეზია
პლაკატი აგიტაციის.
იკოდეთ ყველამ
პოეზიაში
მე არავეისთან
არაფერი
საერთო არ მაქვს.
ჩემი პოეზია
არის
პოეზია par excellence
პაროლი მომავლისთვის—
ლენინი ადა.

100.

- 1 გასალამოვდა.
- 2 თემა ძანტასტიური.
- 3 ხელი—
- 4 პროპელერი.
- 5 საპარიკმახერო.
- 6 არიან თვალეზი
- 7 შავი.
- 8 ყვითელი
- 9 ცისფერი
- 10 თეთრი.
- 11 ამპლიტუდა ძლიერი.
- 12 ნეგრების ემანსიპაცი .
- 13 მე მახარებს
- 14 ბრძოლა პოეზიასთან.
- 15 მახურკა.
- 16 გონგი.
- 17 ბოთლები.
- 18 კატალესია.
- 19 რეპბილიტაცია ძუტურიზმის.
- 20 მასსაჩუხეტ.
- 21 ძრანც შრეკერი
- 22 რომელიც
- 23 სათვალეებს ატარებს.
- 24 ავტობუსი.
- 25 გრანდ'ოტელ
- 26 მშობიარეთა თავშესაფარი.
- 27 ლოს-ანჯელეს.
- 28 მოქალაქენო
- 29 იჩქარეთ
- 30 პირველი სერია
- 31 უკვე დაიწყო.
- 32 ჰოდავენდიკიარ.
- 33 დარეს-სალამეს.
- 34 კონრად ძეიდტ
- 35 ჰიპნოზი ეკრანის.
- 36 ქვესენელის ცეცხლი-
- 37 ტროკადერო.
- 38 მძიმეა სიცილი.
- 39 ბედისწერა—სისულელე.
- 40 ანდრე ჟიდი
- 41 იეზუიტს რო გაეს.
- 42 თეატრ-გინიოლ.
- 43 შავი მამალი.
- 44 ოლიმპიადა.
- 45 მე ლეჟსებს
- 46 ლოგინში ვქმნი
- 47 სატურნალია.
- 48 ძალუსი მუდამ
- 49 ერექტიული.
- 50 ფეხები გამყვინა.
- 51 უცნაური ზამთარია.
- 52 როდესაც ქუჩაში გამოვიდა
- 53 მთვარე ანათებს
- 54 მზესავით.
- 55 მთვარე ნიკოლოზი
- 56 შავ სახიობელაზე.
- 57 არ ვიცი
- 58 პენსე მაქვს მრუდე
- 59 თუ ცხვირი.
- 60 მიყვარს თბილისი
- 61 მხოლოდ იმიტომ
- 62 რომ დავიბადე
- 63 ქალაქ თბილისში.
- 64 ქანაობს პროსპექტი.

- 65 დამშეული თვალები
- 66 ლამის
- 67 რესტორანების.
- 68 დღეს სერიებად
- 69 იზმორება
- 70 ჩვენი ცხოვრება.
- 71 მანიფესტებად
- 72 დაიფანტება
- 73 მზე ცეცხლიანი.
- 74 ხელი დაკიდულა
- 75 აინშტაინის სივრცეში.
- 76 ბარათაშვილი ნიკოლოზ
- 77 ფინიკულორში
- 78 ზის შავი ქრაკით.
- 79 და სარდაფებში
- 80 სულს ლაფავენ
- 81 ფიროსმანები.
- 82 წმინდაო მარიაშ

- 83 გრიალ ხარბაზნებს
- 84 სად დაემაღეთ?
- 85 ქვესკნელი გაიხსნა.
- 86 ხეთქავს ვულკანი
- 87 რევოლუციის.
- 88 თქვენ ხომ იცით
- 89 ყასაბის მისტიკა.
- 90 ოთახში სამოვარი
- 91 და კანარეიკა.
- 92 როგორც უფალი.
- 93 ვურიგებდი
- 94 ყველას სიყვარულს.
- 95 ეხლა კი ვგრძნობ
- 96 გაეიზარდე
- 97 მე ყველაფერზე.
- 98 და საქართველო
- 99 გაწოლილა
- 100 ჩემ ხელის გულზე...

სახე დათუთქელი მდულარე აზრებით.

სკეტინგ რინგები გამართული
თავის ქალაზე.

ბილიარდის პირამიდები.

ტვინის ლოდები

გაციებულ ვულკანის ლავა ●

თვალის ნერვებზე

მოელვარე შუშაბანდები.

გამოხრულ გულში

ფილტვების ლიანდაგებით

ბოისმის კშენა

გიე ექსპრესების ●

შუბლის დიაგონალები.

კონუსის აყირავენა.

მშრალი როგორც

ნოტა ლორდ კერზონის.

გარყვნილ ტუჩებით

ვარ საშინელი

როგორც მუბია ძველ ქარაონის.

ცირკის პლაკატი

დაკიდული ქუჩის კედლებზე.

ტვინის სასახლეს ეკიდება

ალი რევოლიუციის ●

ძველ გზებს გადაჭრის

ქორდი გაქანებით

ვნების სახნისით დაიბელტება

თვალის ქვეშეთი

და პოეზია დამაჭრული

რესტორანებში

ახალ ციტალებს ამართავს

ძარღვიან კუნთით ●

მანქანა, ფული და სიტილისი

მოდის სამება ღვთაებბრივი

მსოფლიო ქრონიკოორი.

ტელეგრაფი. სემაქორი.

და ზღვის კანდელი.

რა ძნელია მუშაობა

■ ფულის დახარჯვა!

ორსულ ტენიში იბადება

რადიო აზრი

ჯერ კიდევ ბევრჯერ

დაიჭრები რომანტიულ ხანჯლებით

დამრჩება ფეხები

ცივი ვით ყაზბეგი ●

ტანში გაურჯოლება

ელექტრონის ნერვებით.

რა სისულელეა.

როდის მოგჩრები ლექსების წირას

იხსნება გალერეია.

ახალ სახეების

ჩიკაგო-რომი.

ორია პოლიუსი.

და საქართველო—წრე ჯადოქარი ●

რადგან

პოეზიას ვგრძნობ ისი

ზოგორც ჩემ ცხვირზე პენსნეს.

აკაკი ბელიაშვილი.

ლექსი რალასს უხახუკ.

„ეს ლექსი მშრალია, როგორც თივა
და უგემური როგორც ინგლისური მარილი“.

ა. ბელიაშვილი.

ქვეყანა ძველი ძლიერ დინჯად ატირებული,
გაეკიდება საუკუნეს ცახცახით და გამომეტებით.
თუ გადაუდგა გზახედ დიდი უბედურება
დატრიალდება სოფელი გატრუსულ კეტებით.

მერე აიტუზება ხმელი და ავი წელიწადი
ჯარის კაცებით მიათრევენ დღეებს
თუკი სისოვლემ მიწაზე ბევრი იცადა
ლოცულობენ რომ დადგეს ყვითელი სიცხე.

მუდამ მოძრაობას მისდევენ მარტო და ძლიერ მარდათ
გადიხლართება ერთმანეთში პარტივი ნივთები.
საუკუნის გამხმარი ხელები თუ გაიმართა
მოილუნება რკალივით ავადმყოფი მოდგმა ადამიანების.

1 9 2 4.

1.

გადავწყვიტე რომ
დროებით ცოტაოდნათ
გავრომანტიკოსდე ■
რამდენათაც დასაშვებია
რევოლიუციის ხანაში.
ასე რღმ ყველა

ქალს

ვისაც აქვს პრეტენზია
სიყვარულის
შეუძლია შემიყვაროს,
ისე როგორც

ლაშრამ პეტრარკა ■

ყველასათვის ცხადია
ჩემი ღირსებები

ვარ ნაღდი

როგორც იაგორას სასწორზე აწონილი

ბირვანძა ხურმა

და ცხვირი მაქვს

გენერალ ბაგრატიონის

რომელმაც იგრძნო
ნაპოლეონის სიშორე
თავის ცხვირით.
მე არ ვიცი ირონიად
გულის დამშვიდება ყველას შეუძლია
და არ მინდა დავრჩე
როგორც ყვითელი მთვარე
რომელზედაც ლაპარაკობს

კოეტი ■

ავადმყოფი დიზინტერიით ■
მუდამ ვოცნებობ
ამერიკაში გამგზავრებაზე
სადაც შემედლება
ბევრი ისეთი რამ

რასაც ქვია სენსაცია
და აკრობატიკა.

ღირექტივა:

ვისაც სურს განმიცხადოს

თავსეღისათვის არა გვცალია.

მე იმისთვის შევუკვეთ

კერძ საჭმელს

და ერთ ჭიჭა კაგორს.

2.

შაბათი რომ დად მდგა

კვირა გათენდება

და კვირას ყოველთვის ვიქნები მომლოდინე
სიყვარულის.

**იცოდეთ რომ არა მაქვს უფლი
კინოში წასასვლელათ.**

მე მარტო ვარ

პოეტი თანამედროვე

რაზედაც შეიძლება

დაიხარჯოს, ორი ფუთი ირონია,

როგორც საწებელი ■

ბოლოს:

ვისაც არ შეუძლია თქვას

რომ ეს ლექსია

უფლება აქვს მიმირთვას მე

როგორც რესტორანში

მაშარაბი,

რისთვისაც მე ჩავიდებ ჯიბეში

გირვანქა შაქარს ■

მხოლოდ არ გაეციანებ

ვიქნები სერიოზული და ვიტყვი:

თქვენ მიირთვით დღეს

ორი გირვანქა

სისულელე

კონსტრუქციები

ზოგიერთი სიტყვა ძლიერ კარგათ გამოითქმის. მერე რა კარგია როდესაც კარგ გუნებაზე ხარ, ისე როგორც ბედნიერი გლეხი, რომელიც ამჩნევს, რომ ვენახები ძლიერ ვარგობენ წრეულს, ან დისონი, რომელსაც უხარია აკკუმულიატორების გაუმჯობესების აღმოჩენა. სიამოვნებით წამოისერი შენდა უნებურათ რომელიმე სიტყვას და გაგონდება სახლი. ცეცხლის საშიშროება, რისთვისაც ძლიერ ცდილობდენ, რომ სახლები ისე ააგონ, სადაც 99% იქნება, რომ სახლებს არ გაუჩნდება ცეცხლი. განსაკუთრებით იქ, სადაც დიდ სართულიანი სახლებია, მერე ხომ ყველაზე ძნელია მაღალ სართულიან სახლიდან ჩამოსვლა. ლიქტები ვეღარ იმუშავენ.

ისევე ერთი სართულიანი სახლი სჯობია. ბუხარი ხომ აუცილებელია, ვისაც სურს სიყვარულის დაწყება ან გაღრმავება.

ახლობენ

არსებობენ ისეთი ქვეყნები, სადაც ნაკლებათ იცნობენ ბუზარს, ნიუ-იორკი. იქ ხომ შეუძლებელია იყოს ბუხარი, რადგან მას აუცილებლათ ჭირდება ყელი და თავები ისე აიმატებოდენ სახურავებზე როგორც ჩალის ღეროები ან გადაჭრილი თითები. მაგრამ იქ ხომ ელექტრონით ახურებენ ოთახებს. იქ არავის არ შეუძლია დაინახოს ნაკვერჩხალი. არ შეიძლება რომ დაჯდე თბილ ბუხართან და როგორც პირიდან გამოშვებული თუთუნის ბოლი, ისე დატრიალდე ფიქრებში. მოიგონო ყველაფერი ის, რაც ძლიერ გავს სიხარულს ან და შეადგინო პროექტები. ფიქრო კაცზე და ყოველგვარ უნამუსობაზე.

გაზეთის გადაითქვის დროს აუცილებლათ შეხვდები არა სასიამოვნო ამბავს. სიძვირე არ შეგაწუხებს, რადგან ეს უფრო ადვილი ასატანია, ვიდრე სატრფოს დალატი. ამაში შეიძლება დანაშაული მიუძღოდეს ბუხარსაც, მაგრამ ის ყოველთვის კეთილშობილათ ერევა საქმეში. უყვარს მუსაიფი მეტად გარკვეულ საგნებზე და თუ მაინცა-და მაინც შეიძლება გადააჭარბოს და დაგაელოს ბაზარში ტარანის ყიდვა, რომელსაც თითონ გამოიჩრის პირში პაპიროსათ და ოთახში გადგება მიმზიდველი სურნელება.

მაგრამ ამერიკაში ხომ ბუხარს არ ხმარობენ. მხოლოდ კოლლექციისთვის ზოგ ალაგას, ისინი დააწყობენ უზარმაზარ გრანტიტის ლოდებს. შეაწყობენ ელექტრონის ან ნეიზილბერის ლამპებს და ამბობენ რომ ეს არის ბუხარი. უკან კი მოწყობილია პატარა მექანიკური სატკაცუნა, რომელიც სტოვება ილლიუზიას შეშის წვისას და ფოლადის, კრიჭინა რომელიც დაულალავათ წრიბინებს.

და ამერიკელს, რომელიც ღრმათ ჩაფლულა საეარძელში ელექტრონით გახურებულ ბუხართან წარმოუდგენია რომ ის უზის ნამდვილ ცეცხლს და ანგარიშობს ამგვარ გამოგონების გასაფრცხლებელ რეკლამების ღირებულებას, რომლის პრი-

ვილგეური უფლებები ჯიბეში უდევს. უფლებებს ხელს აწერს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრი. რასაკვირველია მისთვის უკეთესი იყო რაიმე უფრო ღირსშესანიშნავ გამოგონების შეძენა, როგორც მაგალითად: ვესტინგაუზის, მაგრამ ესეც კარგია, რადგან ელექტრონის ფენთან სიყვარულის გაღრმავება შეძლებელია, ხოლო ბუზრის გულისთვის ყველა ხომ საქართველოში არ მოიყრის თავს.

ასე რომ ყველას შეუძლია იყოს მშვიდათ.

მისი სახე იყო თეთრი, როგორც ძველ მანეთიანზე გამოხატული მონარქიის თავი. ექი. მები კი ამოწმებდნენ, რომ მას სისხლი კეთილშობილი ქონდა, რადგან ბურთულებს ახასიათებდათ მეტი მყავბადის ტევადობა: ეზარებოდა ექიმები რადგან ისინი კრიდენ კვდრებს და არჩენდენ ცოცხლებს. ამჟამი ალბათ დამნაშავე იყო ისევე ბუზარი.

სიამოვნებით გაზმორებას არაფერი არ უშლის ხელს გარდა პატიოსან საზოგადოებისა სადაც ზრდილობათ არ ითვლება ეს სასარგებლო აქტი და უნდა იჯდე როგორც პარლამენტის თავმჯდომარე. მარტოდ ერთი მოწმე არ უკადრისობს ამ ამბავს, რადგან მიზეზი გამოწვევის თითონ არის. თუ ვინმე გაიზმორება, როდესაც გაითბობს რკინის რიკულებზე ფეხებს, ის უცბათ შეიშმუშნება სიამოვნებით და გაანათებს კუთხეში მდგარ გიჟის ქანდაკს ბაზარზე ნაყიდს. ელექტრონითაც შეიძლება ასეთი ექიკტების წილება, ნხოლოდ ფეხის წვერთან ბუზარზე უნდა იყოს მიმაგრებული ღალი.

სოფელში, როდესაც ხარ ძლიერ კარგია ზაფხული. სახლები ისე მოფენია სერებს, როგორც ქალები მოედანს. თუ იქავე მიდის ლიანდაგი და არსებობს, რკინის გზის სადგური, იქნება ალბათ მილიციონერი და ვილაც ქალი გაურკვეველ წლოვანების და ოჯახურ მდგომარეობის ყვითელი ჩუსტებით, რომელიც ყოველ წამს იღებს ქიდან წყალს.

თუ კი წარმოვიდგენთ იმ ადგილიდან ადამიანის დგომის მიმართულებით ვერტიკალურ მილს ქვევით 12100 ვერსის სიგრძეზე, წავალთ უფრო შორს: თავს ვავყოფთ ამერიკის პრერიებში ან რომელიმე მრავალ სართულიან სახლში. მილიციონერს და იმ ქალს ეს ვერ წარმოუდენიათ.

იქავე დასეირნობს ღორი, რომელიც ფიქრობს გუნებაში, თავის ღორული, ალბათ მეტათ მჭერმეტყველურ ენით, რომ ნარეცხი დღეს მეტად უგემური იყო და მას სრულეპით არ აწყენდა, ერთ გობ საუკეთესო სურნელების მოზეილ მჭადის ცომის მირთმევა.

იქვე დავსეირნობ მეც. რასაკვირველია მილიციონერს აუცილებლათ დაჭირდება მოსვლა და იკითხავს

რომელი საათია?

მე საათი არა მაქვს და ვუთითებ სადგურის საათზე, რომელზედაც მარტო ერთად ერთი ისარია და ვერ გაგივია საათისაა თუ წამის. მილიციონერი კი ამბობს, რომ მას ქონდა საუკეთესო მოზერის საათი, მაგრამ გაუფუჭდა ბორბალი და უგდია სახლში. 12 ქვა აქვს

სატრფოსთან წერილის მიწერა ისევე ძნელია, როგორც მარჯვენა ფეხით ცხენზე შეჯდომა. ვისაც პრაქტიკული დახელოვნება აქვს ყოველთვის ფიქრობს ჰუმანიურათ და წერილზე დააპყრობს რამოდენიმე წვეთ წყალს. თითოთ, რომელსაც ჩაუყოფს ჩაის კი-ქაში. ბოლოში რამოდენიმე სტრიქონ ლექსსაც გამოწურავს ტვინიდან.

სოფლათ

განაცვალე გეზიანხვალე
გინდა დღეს და გინდა ხვალე.

კალაქათ

და თუ კი ჩემ-ბედს გადმოტყორცნეთ უიმედობა
ჩემი სიცოცხლე აღარავეის აღარ ენდობა

განსჯა კი ყველგან ასეთი არსებობს, რომ ყველაფერი დამოკიდებულია ნიჭზე. მაგალითად კანტის ტვინი უფრო მეტს იწონის ვიდრე გლეხის. მე მგონია ამას სწავლობენ უნივერსიტეტშიაც.

სიყვარულში ყველაზე დიდი ღვაწლი მიუძღვის ბუხარს, დანტეს და ბოშურ სიმღერას „ბუხართან“, რომელიც იმღერება გიტარაზე და რომლის ქართული ვარიანტი არ არსებობს.

სოფლის დღესასწაულზე საერთოთ ბევრი ხალხი იყრის თავს. ყველას სურს გამოიჩინოს თავი, რომ გავრცელდეს ხმა, სოფელში თუ როგორ ერჩეოდა ის ყველგან. განსაკუთრებით ცდილობს სტუდენტი აგრონომიულ ფაკულტეტის რომელსაც გალსტუქი გაუყეთებია და აცვია ტილოს ჩექმები. ის ყველაზე ნაკლებათ იცინის და სახე სერიოზული აქვს. ერთი ნასალდათარი, რომელმაც მრავალი უცნაური სიტყვები იცის და ყველას აკვირვებს, ამბობს სტუდენტზე.

— პოზაში დგას.

მსმენელები კი წარმოიდგენენ, რომ სტუდენს ბევრი უმგზავრია მატარებლით. ნასალდათარი კი დაუმატებს.

— პოლკოვნიკსაც უყვარდა პოზა.

მსმენელები ვეღარ გეზულობენ ვერაფერს. შეიძლება საქმელიც იყოს.

პოზის შესახებ ქალაქში არსებობს უფრო სხვა ვაგება. ბევრს წარმოუდგენია. რომ პოზა არის ნიკოლაძის ქანდაკება.

კონდუქტორები არიან განსაკუთრებულ ფსიქოლოგიის ერთმა კონდუქტორმა იცოდა რომ ღმერთი არ არსებობდა და ამაყობდა როგორც არჩევნებში გამარჯვებული დეპუტატი. როდესაც რომელიმე გლეხი დაიფიცებდა

— ღმერთმანი.

ის მაშინვე მოიმარჯვებდა ირონიას, როგორც პოეტის კალამს და რამოდენიმე წამს კითხულობდა ლექციას.

—... რომ შიმშილით მოეკლა, თქვენი ბილეთი.

— არა მაქვს ვერ მოვასწარი

— მერე რატომ ვერ მოასწარი. ვერ მოასწარი კი არა არ იცი რომ...

თან გუნებაში ფიქრობს რა საუცხოვო რამეა ეს ირონია. გლეხი პირდაპირ მოისპო და ხაშურის სადგურზე მან უნდა იყიდოს კარტოფილი, რადგან დღეს კვირაა.

1924.

პავლე ნოზაძე

მელანხოლია მესამეხაჯერ.

არ მშორდება მელანხოლია მე
ამერიკულ პრეისკურანტზე.
ნეტავი ღრუბლები მაინც გავდეს ფოსტის ყუთებს
ნეტავ უკანასკნელ უაღრესად (შედარებით) პოეზიის დიდი ღირსება
ფაუსტის ცხენი—რომანტიულ მოტოციკლეტთან
მე კარგათ ვიცი ვინ გააკეთა ვაჟა-ფშაველა
ის არის სოველი პური შადამ დე-კარენის თმებში გამოხვეული ■

არ მშორდება მელანხოლია მე
ტებილ ლიტერატურაზე 33
როდესაც ხელებით დავიჭერ მუცელს.
ვეფხვივით შევარდები ტე-ტე-ბუას ბოთლში.
მაშინ შევეჩვევი ნიუორკის ბალს
მაშინ ვიმღერებ
ტოროლას. ■
ახ მეგობრებო მომიხსულეთ ჩემი გულის გამოფენაზე
დამსწვევლოს ჭინკამ
თუ არ მქონდეს ეროვნული მოყვანილება
და არ ვგავდე ინვალიდ ანგელოს ●
არ მშორდება მელანხოლია მე
ელექტრონის ლამპის შუშაზე
მელანხოლია ■

მორწმუნესთვის ჩავალ ყანწში ყელის გამოსაჭმელათ
ღრუბლები დამადგება თავზე ათასი ფუთი
ეს იყო დიდი დღე
როდესაც შემეყვარდა
ოსური ყველი ■

ნიკოლოზ ჩაჩავა

სისმანღური

ხვალი
უტირალუ
ინგი
მონალინგი
არჩა
ხაბალარჩა,

1215

ჰაეროდრომზე

ჰარს ჰონდა
ფრთა
ფრინდელი
ჰარი გაფრინდა
ჰარს გაჰვა
 ცინდელი
ერთი ცილა.

მონადირეთს

ხერი
ხელზე.
ხეზე ქონდარა
კოდიდარი
არაქონდარა.
მკერდი
ხერდი
ქონდარს წიბური
ეგდო
ხენდრო
ერდო წიდური.

შელოცვა მიჰარისაულეგს

ალთა
ბალთა.
ბარიბართუბართა.
ჯაჰვი ჯაჰვენადური
ქალდინადური.
დარი ნატყუბარი
ზრა ნაგუბარი.
სულადი უწმინდური
ზარდინადური.

შანი და შროშანა

შარდალს შორდება ძილი
ძილდინა გაგულისდა.
დღისური ქანდძილი
მთვარეზე გასულისდა.
გოგონა მოგონა ხანძარი
სოფელი მოფოლა. მოშარა.
თანსურდა სურდული—ხვანჯარი
თანშურდა შანი და შროშანა.

კონტრასტები

ხელი

ღღვედებოდა.

ხელი

ხევედებოდა.

გული

ნამკერდული.

გული

გაგულდული.

ხანი

ხანდებოდა.

შანი

შანდებოდა.

თვირისეული

თვირისიანი.

აბრეშუმი თირისტარზე

1.

აბრეშუმი შუმი
მაბრეშუმე.
შარა
მარდათ
დამიდაბრეშუმე.
თირისტარი აგებული
გუბე გობი
გუბე დამიდაგებული.

2.

თვალი მრუდე
თვალი
ბრალი
ვანგებ აბეზარებული.
ფარჩა ნორჩი
ოქროთ
ოქრო
უხეად გამიდარებული.

ხელხვაჲნი.

ტარო უდარო.

ტარო უტარო.

ბლერი და სკიპიდარი

ტარო ნასიმიდარი

სინდიოჲალა

ჩალა ნაჩალევი

ხმელი ნაძალევი.

გოდორი გორიცა.

გოდორი ოდიდან.

ნაგულა ნასიმიდარი

მეხრე და სკიპიდარი

სინდიოჲალა

ლაშე ლამისა

ხმა საყდარისა.

სიმინდი სინდისელი.

შკერი და შვინდისელი

შვინდისოჲელა

ტარო უდარო.

ტარო უტარო.

ბლერი და სკიპიდარი

ტარო ნასიმიდარი.

სინდიოჲალა

ავვისტო.

მზეთუნახავი ხაო

ხერხეილ ხელდღირა
იოდე შარაული.

ცხენები.

ცხრათვალა უნაგირი
გირები

~~გირი~~ გირიალ

~~გირი~~ გიალუ.

მზეთამზე სამზირალი

არჩენილი იაყარა

გარსივიდ არძილ

მანძილსკნელები.

ზაკვარმა რაიჩემა

მოვარჩენ რედოფალსო

ქალბანა

არდაშხანი

თანდუხათაიჲ.

კლდე ღრე ნალერღალი

ხრამი ნალერღალი—

რა მთას დაეჯახა

ციხელიუვა.

ციცაბო არიწილ

გარსივიდ არძილ

მანძილსკნელები

სიპი ახერხილი

იშკირა იატახა

მზეთუნახავი ხაო.

ხერხეილ ხელდღირა

იოდე შარაული

ცხენები უთვალო. უუნაგრო

აღვირი. გირიალ. გიალუ.

23 წ.

ზღაპარი ცხრამთასიპით

ჯიხუ ხე რქა
ჯიხუ ფეხუ ფეხი.
ღრუ
ღრე
ხრე
ქორაბუდე.
ხავი ხევი ხმა
ხამი ხავი ხევი■
მოლაღური.
ღრუ ღარი
ღელე ღულე
თურმე ხავსი.
ხურო ნახურდალი
იქაო.
ცა ბინაშური
ცა მოშინადრე—
ხრიოკი ცინათია.
მთვარე ვადმოიხვრის
ცა აშენდება■
ღრუ.
ღრე ხრე.
ავიხულეზი
ავნარეზი
ცხრამთახ იქით.
ქაჯი თხაუნგი
ქაჯი თხვერიმო
ნათხულარი ეშარადე.
შარდი ნათხულარი
ხულარი მაშარადი
შარხულა■

დოფალა უჩინარი
ხეები უძინარი
ხიარულე■
დურები დორბოში
ურემი ორმოში.
ორმო ქვესკნელში.
ქვესკნელი გადაივლის
ზესკნელი აღუდდება
ქვა მოაბინაურე
გინდარა■
დარი ნაშურდალი
შურდული ნაქურდალი
ღურღულო.
ღულარა გუდჯაური
აბლაბუდა.
ბუდეში მორბი
გიდელი დორბლი
მორბილე.

23 წელი.

ლირიკა.

არივარგა
ს არგალი უ ბრიოლლა
გ ამიხალული
უმის ლამისა

აკრიანდარ

მ ლ
ხ ა
კ უ
ლი
ნ ა
ქ ა
ქ ა
ლი

ლინდამაია

სხარუზრდილ
ზრდილოზიანი
ვიყავ
აღმათ როდისმე
მეჩრდილ.

სიმონ ჩიქოვანი

რევოლუციონერ მინდვრების შესახებ

შავი ნაბდებით, ცხენის ხაზებით, ძმა ყაზახები:
ისროდენ ველებს... ისროდენ დონს... და ვოლგის ნაპირებს
და ურალები გაქინთული პარალელი გრძელ ყაზარმების,
იყო მახნოვლთ გადამყოფი როგორც ბოგირი
ისლების მინდვრებს, გაყვითლებულს ჩალის შრიფტივით...
ადგენ სოფლები მარხილები ბამბის გლეხებას.
შოწყდა ციმბირი, ტივებივით გაყვა მახნოებს
და რქის მოზერებით ის გაიქცა როგორც ბელელი
და ნაკვალევზე გარბენილი, ცხენებთ ტორებით...
მეკობრეებსაც აგონდებათ გაქცეული შორი რაზინი
რამდენი ზეცა გადაყლაბა დონმა უკბილომ,
რამდენი გემი მან დაღუპა გლეხის როზვიით

ოქტომბერი

მეკავშირების ურგული

ორგი'დო ხერგ'დო მუხების რკო!
ხორბალი, კომბალი
კომბალი ონბალო
კომბალი ბალიგი
ბობო'და ლომები ბობო და სპილოებს
ფულუროს ნაკოდალს, ფილტვებს ნაგუდარს■
ღერღილს მორღშილს, სიმინდს დაღერღილს■
ორგი'დო ჩალა,დო ორი'დო კამეჩებს
ზიზურე-რო--რო,დო ზირურე აბეჩებს■
კომბალი და სახრე-ბორძიკი. თხმელა
აბელი ურმების. ხეები ხორ'ბო
მზის მუცელს ნაბიკარს
მზის ხვრელებს ზღარბი კამს
ორგი'დო ხერგი'დო მუხების რკო!
ენგურის ირემი . ენგურის ორ'ბები
ახუნელა, თხომური-ზომური ზომური■
ჰე ფიკვებს, წიფლებს, შტოებს და ნეშოებს
შახრა, და კამეჩი, ქატო და მუხუდო.
ეი! დო ზორ,შარა მოტობა,დო მუმლი■
ნახშირის მუხაში■
ბლაოდა მუხაში■
კამეჩი უხეში■
ტალახში ფუყეში■
დილამ'დე ძალღები კამეჩებს უყეფენ■
კოპიტის მამალი კამეჩებს მიყივის■
ეი!დო ზორ შარა მოტობა,დო მუხლი
ეი'დო ბორანი კომბალი და სახრე■
ეი!დო ზორ შარა მოტობა,დო თხომური
ზომური■ ზომური■

ოქტომბერი.

24 წელი.

წინა დღეები მოსკოვი.

ქალაქის გრაფიკა 3, მოდის ტრამვაი ცილინდრით.
კლასიკურ ღრუბლებს კონდრაბანდი მოაქვთ ზამთარის.
რეპორტიორმა დაატყვევა ფელეტონი დრო
და ვაზეთები გამოსცემენ ბრძანებით ტერორს.
მუშებს უყვარდა მანქანების ლირიკაში თოვლი უმანკო.
ბუშტმა დასერა გარდერობი ესერების ჭრელ რეკლამებით.
არის ძახილი ლიანდაგზე—ძირს როძიანკო
და შემოიტანს ფარაჯებში ტროცკი რეგლამენტს.
და რესპუბლიკა შემბრუნები კრემლის ბორკილი
ყინვით გრადუსი რომ აიწვეს კიდევ სანტიმეტრს
ტვერსკის სიგრძეზე თმა გაშლილი გამორბის გორკი
და დარბაზები დაიწყებენ ციფრებზე ტრიალს.
როგორც ქალაქში ტენორივით ძეგლი პუშკინის
იარაღების საწყობები ვარსკვლავებათ დასკდა ჰაერში
ადგა ჭადრაკი

სივრცეები გადიმღერა ბრბომ და ბელურამ.
მებრძოლ ძეგლებით გამოიქცა ცენტრში გარაჟი
მირბის და მირბის ტროტუარი ჩექმას ქუსლებით.
ხალხს ასტრონომი შეადარებს ვარსკვლავების მკურავ კალიებს.
ოვითონ ქარხნები აქ შოდიან საარჩევნო გრძელ ნაბიჯებით
აწ ვინ გაყვება შორს ღრუბლების მაგისტრალიებს
როგორც დაოვები ვალინკებით ჯანყი გლენების
როგორც კიპარის შორს კერპივით სდგას პარლამენტი
როგორც კუბიკი ხლოროფილის უჯრედებს შორის
ფოსტის ყუთები მიკივიან უკან ტრამვაებს.
დროს რომ შოფერი მოენახოს კრემლის ცენტრიდან.
პროლეტარების ლენინივით სდგება ტრიბუნა
ყუშბარა ნისლი. რომანტიზმი თოვლის მტრედებით.
მთელი ქალაქი აჯანყების ფირფიტზე ბრუნავს.
ეპოსი გრძელი დაწერილი შეშის ქარხნიდან.
პაციფისტები რომ კრემლიდან სწრაფად გარეკონ.
ტვერსკის საარკაზე ისტორია შორს მისრიალებს
ლუდის ბოთლების პრობკებიდან ამორბის გორკი.

სექტემბერი.

პრიმიტივი სივლარის

მასალა „სირა“.

ბადე ბაიდებს
ბუდე ბაიდებს.

ცირა მუხლებზე ვულფილტვს დაიდებს
აიდა—ბაიდებს, აილო ბაიდებს
ცირა ციბა ცირა წარბი ცირა წაბლი წარბენილი
ცაკუთხური, ცაკუთხედი, ხიდბოგირი.
ოდელიოდო ბუდე ოდელიოდო ცა
მდინარის პირას ცხენების მოცოთა
ცირა შინდი—შორს ბაიდით გადაფრინდი

უდე ბუდე
უდევეს ბადე
და ბაიდებს
ობადები აბადია

გადაფრინდენ, გადმოფრინდენ, ფრინველები უბინადრო
ოდელიოდო უმბო ბუდე ოდელიოდო უკიბედრო
ხიდბოგირზე ცირა ციბას ობობებით შეევედრე.
უბინადრო უძარიდრო ძარ ბაიდებს ცისადგამი
სცურავს ზღვაში ცამებული
გემებს მოაქვს იალქარზე ცაბოკონი
ტყეს დატვირთავს ცამეკირი
ოდელიოდო, ცა—უდე ბუდე
უდევეს ბადე
ობობამდე

ფუტი ბუხრის წარბებს მოხრის
ცირა გულით გამოცრილი
გამოცირა გამოხილი
ცისბოკონებს გამოხედე. ■

ოდელილო თუთა

თუთა, დო ცაფარი, ნეშოგამო და ცაბარი

ცირა გათხელდა როგორ ჩაფარი

ცირა ციბა ტორი ტანზე და ფაფარი.

შარა წარბი წარბენილი

გამოგული წაბოლილო გამოფიტა

გამოგული შორს ბაიდებს, რომ მიყევხარ გაბუტული

გამოგული მზით მდინარე დამშრალი და გამარგილი

გამოგული მოთუთო და უმბო ბბა.

ბადე ბუდე, მდინარე ბაიდებს

ცირა მუხლებზე გულ ფილტვს დაიდებს

ცირა შინდი—ობობებზე გადაფრინდი

უდე ბუდე

უდევს ბადე

და ბაიდებს

ობადები აბადია

გეოსარქონ ულანტი

კლასტო კოეგა

პირველი.

ვბრუნდები.

ეს გზა:

გატკეპნილი ტავტოლოგია.

თქვენი პოზაა—

მოქნიული კარტონის ხმალი.

თქვენ ეხლა გცივათ და

გამძაფრებსთ დეკემბრის

სუსხი

ვინდათ გაფრენა ავტო-ლექსით.

ელოდეთ ავტორს:

ჯერ კი—

მიირთმევთ ამ სუროგატს

გამხმარი ტემბრი თ,

უსხივო,

როგორც ბენგალიის

ჭეიერვერკი.

მეორე.

ყველა ტრიბუნის და ესტრადის

ვასტროლიორი

ვარგებ ქუსლებზე

კაჭე—კაჭედრას

ტფილისი—ვედრო

ჯორჯიაშვილის ბომბებისთვის პორტატიული

სკლის ელევატორს მუხების და ლექსის კონსერვით.

დღეს ჩემი გული გამოცხადდა პორტო-ჭრანკოთ

საეჭსპორტო ხომალდები

და ცისტერნები

საქესტივალო ღესტონებათ

გადაზოლილი ბომბებიდან—პორტარტურამდე.

მესამე

გვეჭირა ძვლებზე
საქართველო, როგორც ბრაუნინგი
და ვუმიზნებდით.
ბერინგზე მკვრივად გაყინული
ჩვენი შუბლები
უშენდენ ღრუბლებს
უბლაგვესი
მზის დუბლიორებს
ვიდექი, როგორც
გეკატომბა გიგანტიური
აგანტიურის ფეხადგმული
დაბიუტანტები
იყო კიოსკი—ბალერინა.
გაბრწყინებული ტრაპეზივით.
ის ეხლაც ბრუნავს.
დარკინული და მოარულნი.
მის სისწრაფეზე
თქვენ ეხლაც თბებით.
მცივა მარტო მე—
როგორ სციოდა ენადარკს, ან საეონარულას
კოცონზე მიკრულს ფრჩხალით და თმებით.

მეოთხე

აგდია მტკვარი
მეტეხიდან მოტეხილ ბელტათ,
და მტკვარზე უფრო ამღვრეული
ტფილისის ღამე
მე დავედრები
რეაკუთხედათ მოეარდნილ ციკლონს.
ვაფრთხობ გუმბათებს—
(გახსენება ჯეღალედინის)
ჩემი ყოველი ამხედრება
რჩება პრალოგათ
და ეს პოემაც
წყროლოგია.

ნიკოლოზ ზენგელაია

გაბრიელა

შუა ქუჩაზე

მზე ფეხდამცდარი
ჩამოვარდა წვრილ მავთულიდან.
წუთის გულიდან
წამწამებზე დაეკიდა სინათლის წვეთი—
მისხალი დრო

და...

ლურჯი ვიტრინა ფართო თვალების
ყველა ტრესტებზე
უფრო იყო სიმდიდრე ქუჩის.
სახლები—სახლზე
სართულები შუბლზე მიჰქროდა
ვნი-ში

დღე იყო ერთი

როგორც ტრამვაის,
მოხეული მწვანე ბილეთი
ეკიდა თვეზე
სულ პატარა და საცოდავი.
ცას ამოვსებულს
გამურული თუჯის ქვაგებით
მაჯა ვერ იტანს
კუნთების სუნთქვა სცემს ფოლადივით
დაატყდა მძიმედ

და...

ხმა გაცვეთილ

ვიწრო ყელიდან
ჩამოწყდა საათებს ციფე-ბლატები;—
გზათ დაფანტული.
დრო როგორც ხრეში—
წუთი კენჭივით გადავარდა
სარკის უბეში.

კვამლი უძრავი ვით

ფოლადის მძიმე ნახერხი—

რკინის ღვედებით მობრუნებულს
დაეცა ქუჩას,
ქალაქის ქშენა
გაქცეულ ნერვებს
ბორბალმა შუბლზე გადააქენა—
მალ ამართული.
ბეტონის ბოძები—ფოლადის ფრჩხილებით
სპილენძის მავთულით
სართულის გადაღმა
ცას თვალი გადაემა—
და...
გაუზომელი მანძილის ქარტა—
მგზავრის ჩემოდანს დაეცა დარდათ.

ნებატივი

ფორთოხლის ჩრდილში
ოქრო პატარა
მზემ
ღამის ლანდზე
გადაატარა—
ავტომობილი
გზა იყო მოკლე
როდესაც!
წამი მზის სხივში მოკლეს—
გზა გასწრებული შოფერს—შოფერი
დაუდგრომელი
პილოტს.პილოტი,
მისდევს.
გემის ანძაზე
ქარი ტიროდა
ეს იყო ის დღე—
და...

ფრანგული რომანიდან

„ს ვ ი თ ო“.

თავად ბარამანდიას მამულები გაშლილი იყო ზღვის ნაპირიდან მოყოლებული, — წასული მთებში, ხრიოკებში, ხევებში სამონასტრო მამულებამდე. მის მამულებს არ უჩნდა კიდეც: ულარი, ბარი, ქაობები, უყი, ტბა, მდინარე, სახნავი, საძოვარი, ყამირი, მთები, ღრეები, დობილო, მალლარი, ჭილოფით დაფენილი მინდორ-ველები, ალორთქილი თხმელის ფწიარები, ტყეები... ითესებოდა: სიმინდი, ღომი, ბრინჯი, თუთუნი, კიტრი, ღობიო, კახი ნარინჯი, ჩაი... ნათესები გაშლილი იყო ცისკიდურამდე და ვიწრო სარტყელივით შემოქერილი ჰორიზონტი ვერ უძლებდა მამულების სიგანეს. ჩრდილოეთით სვანეთის მთები მუზარადებივით ამართულიყვნენ და სალამობით ახალგაზრდა ემუხვარის სისხლით იღებებოდა (ამაზე შემდეგ) მისი კალოები.

გლებები და ხიზნები ამუშავებდნენ ბარამანდიას მამულებს, ხნავდნენ, თესავდნენ, თოხნიდნენ თავაულებლად, წელში გაუმართავად და გაზაფხულზე, როცა ტყემლები ყვავილობას გაათავებდნენ, ბარამანდიას სასახლეში ისმოდა ყანებიდან ნადური სიმღერები.

ქაბარამანდიო უხვად იყო დაჯილდოვებული ბუნებისაგან. გლებები მთვარიან ღამით მიდიოდნენ პალიასტომში სათევზაოდ, ან სანადიროდ და ღამენათევნი ბრუნდებოდნენ იქიდან კოლოებითა და დედაბერა ბუხებით დაკბენილნი ნანადირევით, თევზითა და ქაობთა დაუქმურებულ ლეგენდებით დალორწილნი. ოტია ბარამანდიას უფროსი ვაჟი გურამ თან ახლდა გლებებს, გულჩახვეული, დაფიქრებული მოვიდოდა სახლში, ჩაიკეტავდა კარებს. ზაფხულში, როცა თოხნა გათავდებოდა, სჭრიდნენ ტყეებს, იქცეოდა მიწაზე ასწლოვანი ნიგვზები, ქანდრები, წაბლის ხეები და ათასწლოვანი სისხლივით წითელი ურთხმელები.

შემოდგომით სასახლეში მოჭქონდათ ღალა: თაფლი, გაცხებილი ღომი, თუთუნი, თევზი, ნადირის ხორცი, გიდელები, გობები და დარდიმანდი, მოურავი, რომელსაც სახელად კუდაბზაკუნს ეძახდნენ, დააქენებდა ცხენს ყანიდან ყანაში, კალოდან კალოზე, სადაც „ხელხვაი“ გუგუნობდა, ჰკრებდა ღალას, დავობდა ბათმანის სიყალბეზე, ტვირთავდა ურმებს, სტენიდა ბატონის ბელლებს, ხულას ხალმებს, კოკებს, ქვევრებს, ოდის თავანს და თავის თავსაც არ ივიწყებდა.

და ასე: — გაზაფხულზე ხნავდნენ, ფარცხავდნენ, თესავდნენ, ზაფხულში თოხნიდნენ ტყეს სჭრიდნენ, შემოდგომით ჰკრეფდნენ, მკიდნენ, სიმინდს სტეხდნენ, ღვინოს სწურავდნენ,

ხმთარში ნადირობდნენ. თოხებზე და წალღებზე ახალ ტარს აგებდნენ, შემას სჭრიდნენ ან და განიერ ყარამანდულ შარვალში შუაცეცხლთან ბაყყებს იფიცებდნენ, ახლად შერთულ ცოლს, ალერსს მიუჩვევლნრ, მოუხეშავად ეარშიყებოდნენ, კვახს ხარშავდნენ და პატარა ოჯახის წევრს, ოოკლასიან სამინისტრო სკოლის მოწაფეს, ყურს უგდებდნენ, რომელიც „ყარამანიანის“ მეოთხე კარს ხმამაღლა კითხულობდა.

ხანდახან მათი მყუდროება სასამართლოდან მოსულ უწყებით თუ დაირღვეოდა, ან „ნადელი“ თუ შეაწუხებდა, ან და მეზობლის ღორი თუ გაარღვევდა ლობეს და იყო პატრონის დედის გინება, მოქნეულ წალღისა და ქოლოკის ჰაერში სივილი, გამოკიდებულ ხალღების ყეფა, ღორის ქუვირილი და მიტყევა:

— სსსიოჰ!.. სსსიოჰ!.. ეცო, ჰო!.. ეცი ჰო, მაგ მამალი ველის შესაქმელს!

მერე იყო მეზობელთან საყვედური, რომ ღორისათვის უღელი დაედგა, ღორის პატრონი ყურს უგდებდა, ჰპირდებოდა, მაგრამ უღელს მაინც არ ადგამდა: (უღლიანი ღორი პეერს ვერაუერს იშოვიდა და კამა მეტი ე.აჭროებოდა).

შობა-ახალწელიწადს იყო ხაციცია და ჩიჩილაკის მზადება, ხონჩა და კელაპტრები. ხაწნებელზე ღორის თავის კემა და „აგუნას“ ძახილი.

ასე ცხოვრობდნენ ისინი ბატონის, ღეთისა და რუს ხემწიფის შეწევნით, დაილოცა მათი სახელი.

რომელიმე ოთხმოცი წლის მოხუცი დაძინების წინ გამოვიდოდა სახლიდან, პირს აღმოსავლეთისაკენ იბრუნებდა და ლოცულობდა:

— ღმერთო, შენ შეეწიე და აცოცხლე რუსხემწიფე!..

სოფელ საბარამანდიოში იდგა ურთხმელის ბოკნებზე დაყრდნობილი ხის ეკლესია.

საკურთხეველში წმ. გიორგის გავავასიებული თეთრი ცხენი აფრენილიყო, მხედარს რატომღაც ზეწარი გაუშალა და ყბამოქცეული დიაკვანი სახარებით ხელში ყაყანობდა:

— აა—ი—ააა—ა—მი—ი—ინ!..—და თან ახალგაზრდა ქერივს თვალს უშვრებოდა.

პატარა ფეხშიშველა ბავშვი გონიერ თვალებით და მოხუცი დედაკაცები სასოებით პირჯვარს იწერდნენ, წმინდა გიორგის რაშ ფლოქებს უკოცნიდნენ და ოცნებად წასულ თვალებით უცქეროდნენ ხახა დაბჩენილ მომაკვდავ გველეშაპს.

ანაფორა შემოგლეჯილი მსუქანი ხუცესი საცეცხლურს იქნევდა და დედაბრები და მამის ნიფხავ-პერ-ნკა ბავშვები მოწაწებით ჰკოცნიდნენ ჯვარცმასა და მღვდლის მწვირიან ხელებს.

ოთხმოცი წლის დედაბებრები იდგნენ შავებში მოუუყულ ყვავებივით, ოცნებობდნენ მიბეჭუტულ თვალებით და დარდობდნენ წარსულზე, როდესაც ისინი აქ სადღეოდოლოდ გამოწყობილნი მოუთმენლად უცდიდნენ საქმროს, სიწითლისაგან ლოყა უსკვებოდათ, როგორ გამოვიდნენ ისინი მეორე დღით საქორწინო ოთახიდან ბედნიერნი, თვალას უბე ამოლოურ-ჯებულნი და ფერდაკარგულნი, როგორ უცდიდნენ ფრთხილი ნატვრით ადრე დაღამებას და როგორ წაკიდა მერე ჯაფით გაძაღლებული სიცოცხლე, როგორ მოვიდა სიბერე..

ხახვისფერ ხატებს წინ ბეჭუჯდნენ წმინდა სანთლები და ეკლესიაში იდგა საკმევისა

და ჩრჩილის სუნი.

ანალოლიასთან იდგა თქმო ანოვარდნილი მნათე, სარტყელზე ეკლესიის უზარმაზარ გასაღებები გამოგება, თავლის სანთელს ჰყიდდა, სპილენძის კაპეიკიანებს ითვლიდა და დიაკვანს ბანს ეუბნებოდა.

ეკლესიის ეზოში ასწლოვანი ცაცხვები და ჭინდრები ირწყოდნენ და განიერი ჩრდილი გადაეფინათ წაფერდილ ჯვრებიან საფლაკებზე.

სადღაც კიჭინობელი გულს შემეღონებლად კრიკინობდა და ყურძხს ამწიფებდა.

აქ იყო თავად ბარამანდიების საგვარეულო სავანე. აქ ებენა ბაგრატ დიდის ერთგული ერისთავი და ბარამანდიების სახელოვანი წინაპარი ბარამან და მისი შთამომავლობა: ნუგზარ, ოტია, კახაბერ, რატი, მამია... ეპიტაფიებით:

1. აქა დაფლულ ტიტულიარნი სოვეტნიკი თავადი ფარსადან ბარამანდია და მყოფელი ამა სწუთოსა შინა 56-სა წელსა, გარდიცვლებოდა რა 1845 წელსა, მაისის 28 დღესა, უკანასკნელ ჯანსა თვისასა იტყოდა მას, ვინცა აქა და მცრმცა ვიტყოდი, მე ვარ აწ ვინცა იქადის მე ვარ იქნება ვერ მგრძობებლმან აზნაურმან კორძაიამან უქმნა. ლოდთანა წარმავალთ სოქვეთ განუ'ვენე უფალო მონასა შენსა.

2. უბედური დანიშნული გავხდი მეუღლეს ნატრული, სიცოცხლემ არ მომცა პირი, თავზე დამედგა გვირგვინი; ქორწინებას ვაპირებდი, გამომიჩნდა უცებ კირი, ამასაც არ დამაჯერა, მომივლინა თვით სიკვდილი, ალექსანდრე ბარამანდია შივიცვალე 1877 წელსა, იანვრის 10-ს, მშობელი დამრჩა გამწარებული.

3. Здесь покойтся:

Штабс-офицеръ для особыхъ поручений

при

Военномъ Губернаторъ Карсской Области, Подполковникъ

Князь Борисъ Спиридоновичъ

Барамандія

родился 1803 г., 11-го мая, сконч. 1854 г. 13-го сентября.

სასაფლაო...

ხანდახან ვცნე შავში ჩაცმული დედაკაცი თუ გადმოვიდოდა ეკლესიის ქვიტკირის გაღანის ალაგზე, დაემხობოდა საფლაგზე და დაიწყებდა გულის დამთუთქავ მოთქმასა და ტირილს და მაშინ აღვილობრივი პესიმისტი პოეტი, ვალოდია ირინეშვილი, რომელიც სატელეგრაფო კანტორაში მსახურობდა, დასწირდა ოქტავეებით პოემას ან სტანსებს სიცოცხლის ამოვებაზე ბანალურ სტრიქონებით, ატირდებოდა ღამეებში, მთვარეს შესჩივლებდა, რანდენიმე სტრიქონიც საყვარლის საფლავის შესახებ იქნებოდა...

საბარამანდიოში 40-დე კომლი მოსახლე იყო, წყველა გლეხები. საცოდავად გამოიყუ-

რებოდნენ ისლით დახურული სახლები და იქარში ეკიდა გასამზურებლად გაფენილი მწვი-
რიანი ნიფხავ-პერანგი და ვინმე არგადასრჩენ გასათხოვარ გოგოს ერთი ხელი სამხითვო:
ორ-ორი ბალიში, ლეიბი, საბანი, მურთაქა, ზეწარი და ერთი ჭრელი თუნუქის ზანდუკი.

სახლის წინ გაძვალტყავებული ძაღლი იწვა და შიშველი ბავშვები დატანტალობდნენ
მოლნარზე. ახალგაზდა ლოყაწითელი გასათხოვარი გოგო იქვე სახლის წინ ჩამჯდარიყო,
გვერდით ხის კოთხო ედგა, ცოცხალი ბატი ფეხებში მოემწყვდია, კურტუმოს ქვეშ გინგლს
აბტკვნიდა და ბუმბლს კოთხოში სტენიდა. ბატის გაჭირვებული ყვირილი ეზოს აყრუებდა
და იქვე კურტუმო გამობტკვნილი ბატები კისერ წაგრძელებულნი უზრდელად დატანტა-
ლობდნენ და კმაყოფილ ყიყინით და ბუჭნით გაჭირვებაში ჩავარდნილ მოძმეს ნიშნ
უგებდნენ.

სალამოთი გოგო ქვეშაგებს მიწიან სახლის კუთხეში დააბინავებდა და ნავახშმევს ლო-
ბითი მუცელგატენილი დაწვებოდა და დაიწყებდა ოცნებას ბატონიშვილ გურამზე, რო-
მელმაც დღეს სალამოს მას ირიბად გადმოხედა, თუმცა კარგად იცოდა რომ იგი ამ ბედნიე-
რებას ვერ ეღირსებოდა და მეთოხე გლეხის აბედივით დაკოჭრებულ ხელების ალერსი და
ბალნიანი მკერდი არ ასცდებოდა.

მამამისი ლოგინში ტრიალებდა, დაბადებას იწყებდა და დედას აგინებდა ბატო-
ნებს, ხელმწიფეს, ღმერთს და მის გამჩენს. ქალიშვილი ყურს უგდებდა, არ ეძინებოდა და
ლობო მუცელს ჰბერავდა.

რამდენიმე ხნის შემდეგ იგი გურამმა ფეხმძიმედ შექქნა, ფეხზე დგომას ვერ ჰბედავ-
და, სულ იჯდა რომ წამობერილი მუცელი დაემალა, დედამ წყევლისა და ლოყების პოტნის
შემდეგ გოდორში ჯდომა ურჩია, რომ ფეხმძიმობა მამას არ შეენიშნა. მამას უკვირდა ქალიშვი-
ლის ახლად შეძნილი ჩვეულება, ეჭვი შეეპარა: წამოაყენა, მიხედა, წალდს ხელი წამოა-
ვლო... მეორე დღეს იგი წისკვილის კოდში მონახეს:—თავი დაეხრჩო.

საბარამანდიოში იდგა დიდი ოტია ბარამანდიას ცხრათვალისანი წაბლის ოდა, შუაში
ურთხმელის ბოკნები დაწეულიყო და წელში ჩატეხილი ოდა ყავრის სახურავით.

ოდის ოკან იდგა სამხარეულო, ხულა, სასიმიინდე, მოდგულა, სალორე, წაფერდილი
ჩეჩმა, ბოსტანი და ბოსტანთან ქათმებისაგან ჩამოსკინტლული ტყემალი.

სახლში მუდამ სამარისებური მყუდროება იყო, ზაფხულის არდადეგებში თუ დაი-
ღვევოდა ეს მყუდროება.

გიორგობა დღეს სოფელში გაჩნდებოდა არღნისა და მუსიკის ქყვილი. მთვრალი ხა-
ლხი ეტლებით სეარნობდა. ლოფები ირწეოდნენ, ეტლიდან არწყევდნენ და ენა გამო-
გდებული ძღვები სალაფავად მისდევდნენ.

ოტია ბარამანდიას ოჯახში იყო მრავალ-ჟამიერი, სადღეგრძელოები და ეზოში მოსა-
რთავ მოხდილ ცხენების ჭიხვინი.

ეს იყო გიორგობა დღეს, სოფლის დღესასწაულზე.

ჩვეულებრივ დღეებში ოტია ბარამანდია იჯდა წელამდე დაცემულ წვერებით, ხელში
კრიალოსანს ათამაშებდა და გველამუა მოურავ კუდაბზაკუნს ემუსაიფებოდა:

— მოურავო, რაგაა ნადირობის საქმე? წლეულს მწყერები, მგონია, ბევრი იქნეს და აბა შენ იცი რაგა გააწაფიებ მიმინოს.

— დარები ჯერჯერობით კაია და მოსავალზეა დამოკიდებული რამდენი მწყერი იქნება! აი ხომ ყველაფერი კაია, ბატონო, მარა, ერთი რაცაა მინდა მოგახსენო...

— სთქვი!..

— ჭამისეულის ღელე რომაა, ბატონო, იქინე ვლებებს ყურდგელის ცურცილი უნახავენ...

— სად ბიჭო?!— წამოვარდა ოტია, კრიალოსანი ჯიბეში ჩაიდო და აღგზნებულ თვლებით მოურავს მიაჩერდა.

— ბრინჯოულასთან რომ ჭამისეულის ღელე უხოვს, დიდი ხსტო რომაა, იქინე, ჩემო ბატონო.

— სად იყავი მერე ამდენხანს შე წუწკო!..— დაიძახა ოტია ბარამანდია და განაგრძო:— ცხენი ჩქარა და მწვევრები!..

და ცოტა ხანს შემდეგ გაჩნდა ეზოში ტუჩების წრუპუნი, ძაღლების ყეფა, ცხენის ზეიზინი, წყევა-კრულვა და დიდი ბატონი ოტია ბარამანდია წავიდა სანადიროთ.

ბრინჯოულასთან ოტია და მოურავი კუდაბზაკუნი კურდღლის ცურცულს ამოწმებდნენ, კბილით ჰკენეტდნენ, გემოს უსინჯავდნენ და, როცა დარწმუნდნენ, რომ ნამდვილად კურდღლის იყო, გაჩნდა ძაღლების სუნსული, განაბული სიარული, სანამ კურდღელი 12 ვერსის მანძილზე არ გამოაგდეს... გაჩნდა ყიჟინა, გამონთებულ მწვევრებს მოსდევდნენ ზოგი ფეხდაფეხ, ზოგი ცხენით და იყო კივილი:

— ეცი მერცხალა, ჰოჰ, ეცი ჰოჰ! არიქა ჯერანა...

და სალამოზე ბატონს წკეპლით გაბუჟუჟებულ შემწვარ კურდღელს მოართმევდნენ და ოტია თავს იწონებდა თავის მეუღლე კნენა ნიტრფოსთან და მის მხვევალ ფუსუტიასთან.

კნენა ნიტრფო, როცა ქუთაისში იყო, ფუსუტიას სტოვებდა ოტიას მოძველელად და, ოტია, რომ კნენას არ ყოფნა არ ეგრძნო, ფუსუტიას იწვინდა ლოგინში.

თუ ნადირობა არ იყო, ან და იქვე მახლობელ რკინიგზის სადგურზე ბაზრობა, ოტია ბარამანდია ნიგვზის ჩრდილოში იწვა ან და საქიან ბაწრით დადიოდა მამულებში და მიწებს ჰკიდდა.

კვირაში ერთხელ შალომი ან მონოხიე რახილეშვილები თუ ჩამოიარდა და კნენა იყიდდა პირკალს, ფარჩას, მაუდს და სამაკიეროდ მეფართლე ურია რჯულის ფიცითა და ვადაის ძახილით ტვირთავდა ცხენს ყაჭრთ, ნიგვზით, კვერცხებითა და ქათმით.

ზამთარში ბარამანდიები ქალაქში იყვნენ და ოჯახი რჩებოდა მოურავ კუდაბზაკუნის ანაბარა.

ეზოში დადიოდა მოურავის ზურგგადატყავებული ქაკი ცხენი და ნაზი კიხვინით ბატონისეულ საპონივით ჩასუქებულ ვაყას ეარშიყებოდა.

მხოლოდ მოურავი კუდაბზაკუნი ყაყანობდა მთელი დღე. აგინებდა ყველას; მოჯამაგირეს, მეზობელს, გლეხებს, ძაღლს, კატას, ცოლს და ყველას. ევაჭრებოდა სამოციქულოდ

მოსულ გლეხებს, საუკეთესო მამულებს, ვინც მეტს მისცემდა იმას აძლევდა დასამუშავე-
ზღად, ტყეს ანადგურებდა, სათევზაო ადგილებს აჭირავებდა და ასე უმატებდა ბარაქას
პატონის ოჯახს და საკუთარ ჯიბეებსაც ისქელებდა.

რამდენიმე ვერსის მანძილზე დიდი სოფელი იყო, სოფელში იყო რკ. გზის სადგური.
სადგურთან დამტვერილი და დანჯღრეული ეტლები იდგა და ჩამოძინძილი მეეტლე-
ები დადიოდნენ წელში მათრახ გამოჰკობილნი. როცა ეტლი სადგურიდან დაიძროდა წუ-
წვი ძაღლები სამი ვერსის მანძილზე უცდადნენ მას სოფლის გზაზე ენაგამოგდებულნი, ერ-
თი მტკაველი ტყავი რომ ჩამოეხათ ეტლის ჯინზე და მერე ერთი ორომტრიალით, ყუფით,
და ყუფილით გადაცვენილიყვნენ ორღობეებში რომ ეტლზე ჩამოხეული ტყავისათვის საკუ-
თარი ტყავიც მიეყოლებინათ.

სადგურში იყო დეპო. დეპოში 50 კაცამდე მუშაობდა და ყოველ დღით 5 საათზე
აბრავდებოდა საყვირი. მუშები მიდიოდნენ სამუშაოდ.

სოფელში იყო ერთადერთი სასწავლებელი აბრიო:

3-классное училище Министерства Народного Просвещения.

რომელსაც გარდა მასწავლებლებისა და რამდენიმე კაცისა ვერავინ კითხულობდა და
აფთიაქი, რომელსაც ეწერა:

ა უ თ ი ე ქ ი

მერე რუსულად:

А П Т Е К А

და შემდეგ უცხო ენაზე:

A p o t h e k e

Провизора И. А. Кошордова.

დაბაში იყო აგრეთვე პრისტავის სამმართველო, სასამართლო, ფოტოგრაფია და პა-
ტრია ბაზარი. მასწავლებლები დადიოდნენ ყვითელ ფოლაქებიან დიაგონალის მუნდირე-
ბით, კაქარდიან გახამებულ ქუდითა და ქოლგით.

აფთიაქში ბინძურ ხალატიანი პროვიზორი შუშიდან შუშაში რაღაც წამალს ასხამდა
და სოფლის ბიჭები მოწიწებით უცქეროდნენ მას და ათვალთვლებდნენ კედელზე ჩამორი-
გებულ შუშებსა და ოქროს წყალში მოვლვილ გიჟის ბიუსტებს. პრისტავი იუპეტრივიით
ბრწყინავდა ოქროს პაგონებში და გალაქულ ჩექმების ქრაქუნი ფერს უკარგავდა კბილ
დამძვრალ ბებერ კენინებს. ფოტოგრაფი დადიოდა თავის აპარატით სოფელ-სოფელ სა-
ტიროლებზე და კუბოში ჩასვენებულ მკვდრებსა და ჭირისუფლებს იღებდა. მის აბრას ეწერა:

Фотография П. А. Чиборидзе და სურათები იყო გამოკრული:

ბუჭაფორიულ დიდ ლოდთან წამოწოლილ: იყო თმაგაჩეჩილი სტრაჟნიკო თოფითა
და პლასკით, იქვე მეორე სურათში ტელეგრაფისტი პოეტი ვალოდია ირანეშვილი შამ-
ფურზე გაჩაჩხულ გოჭვიით გაჯკვიპულიყო, ბრაუნინგის სისტემის რევოლვერი შუბლზე მიე-
დო, ვითომ თავს იკლავდა, და სოფლის გოგონები ჩერდებოდნენ მის წინ, ცრემლებს კაბის

კალთით იწმედდენ და თავმომწონე პოეტი ტელეგრაფის ტი ღლეში ხუთჯერ ჩაიარდა თავისი სურათით დასახკობლად და თვალ-ყურის სადენებლად, თუ რა დიდ შთაბეჭდილებას ახდენდა მისი ტრაგიული სახე და აღფრთოვანებული სწერდა სატელეგრაფო კანტორიდან მოპარულ ქალღღებზე ლექსებს, რე გორ მოსძღვდა სიცოცხლე, რა ძნელია სულით ობლობა და როგორ აწამებდა ნსოფლიო სევდა.

დაბაში იყო სასამართლო და აქ დადიოდნენ ქვრივი ქალები, ობლის მზრუნველები, გლეხები, ხიზნები და სამართალს ეძებდნენ. სამართლის ქურუშები:—აბლაკატები, დადიოდნენ ყურში გარკობილ კალმისტარებით, ჯიბეში მელნით, მარკებითა და თხოვნის ქალღღებით ქიმიურ მელანში ამოქვარქნილნი და თითო თხოვნას მანეთად სწერდნენ, ქუდი დაუბანელ თავის განო გაქონილიყო და შავად ლაბლაპობდა.

ბაზარში იყო სამიკიტნოები, სადალაქო, საყასბო, მენილეები, მეკუბოვე და პარკის „ფაფრიკა“. სამიკიტნოების წინ თამაშობდნენ ნარდს, ღომინოს და ქალღღს, როცა პრისტავი ჩამოიარდა, ქალღღს პალავდნენ. ერთად ერთ დალაქს მთელ დაბაში ქიამაია ერქვა. თგი ტოლტოის მიმდევარი იყო, ხორცს არ სჭამდა, სამაგიეროდ პირის პარსვის დროს მუშტარს სისხლს უხვად ადენდა და გაპარსულები სადალაქოდან გამოდიოდნენ ყბა ახეულნი, როგორც საოპერაციო კაბინეტიდან.

აქ დასწერა ტელეგრაფისტ პოეტმა ირინეშვილმა თავისი შესანიშნავი პოემა „ქართველთა სისხლი“, რომლითაც საქართველოს მინდორ-ველები არის მორწყული.

ძაღლები ყასბებს არ ასვენებდნენ და მონღოლთა ურდოებივით ესხმოვნენ თავს ყფით, ღრენით და ყასბებს ღლეში რამდენიმეჯერ უხდებოდათ მათი იერიშების მოგერიება, ამის გამო მათ პრისტავს განცხადება მიართვეს და მოითხოვდნენ თავდაცვის კომიტეტის დაარსებას.

სამიკიტნო ორი იყო:

ერთი:

ხარჩოვნია „**მოღი მნახე**“

„**მანოღა ამ არის**“

მეორე:

რესტორაცია „**ნეაპოლ**“

„ხარჩოვნია „მოღი მნახეში“ მეარღნე მახოია არღანს უკრავდა, არღანზე მიკრული იყო შიშველი ქალის უწმაწური სურათი და ეწერა: Одеса, Печера Волковская, 191, ბახოია ჯღამაძე.

დაბაში ერთად ერთი ქუჩა იყო აკაკი წერეთლის სახელობაზე.

სადღურში მატარებელი მოვარდებოდა კივილით, ოხვრით და მიყრუებულ დაბაში ასტეხდა ერთ ალიაქოთს.

აჩქარებული წგზავრები ფუსფუსით ჩამოდრიდნენ, ურიები ზოხჩებთა და რკინის აო-
შინით ვაგონის კარებში ჩქედებოდნენ და იყო სულწასწრებულ მგზავრების ლანძღვა-გინება
და ურიის ფრცი-საღვარდი.

თუ ს. ზაფხულო არდადეგები იყო, სადგურის პერონზე სეირნობდნენ საზაფხულოდ
ჩამოსული გიმნაზიელები ბროლინითა და ქრით გაპრიანებულ და გადაყოფელ თემებით,
შარღლის ყოშებზე „წტრიპკებით“ და ყავიფერ წინსაფრინ კაბაში გამოწყობილ სადგუ-
რის უფროსის ქორფლიან მსუქან ქალიშვილს ეარშიყებოდნენ და თან პაპიროს „სიმპატიას“
ეწეოდნენ.

სახელი ნათი იყო ტარიელ და ნესტან-დარეჯან, რომეო და ჯულიეტა, ბირდლი და
კლკუნია...

პერონზე იყო დიალოგი:

ტარიელ:—და აი ყოველივე ამის შემდეგ, თქვენ წარმოიდგინეთ, რომ მე შინც პლა-
ტონიური სიყვარულის ნომრე ვარ...

გავგავსიქებული და ფეხნხვრელი ნესტან-დარეჯანი უპასუხებდა, რომ სიყვარული ნამდ-
ვილად არის და იგი აუცრლებლად პლატონიური უნდა იყვეს და მას მეტად აკვირვებს მისი
სეპარატორული მიზნები (სიტყვა სეპარატორული მას თავისებურად ესმოდა და თავი მოსწონ-
და ამ სიტყვის ცოდნით), მაგრამ ყოველივე ეს მათ ხელს არ უშლიდა, რომ ჟანსა სეირ-
ნობისას, აკაკის „სულიკოს“ დამორჩების შედეგ, გიტარა გვერდით გადაედოთ, ერთი მეო-
რისათვის საუკუნო პლატონიური სიყვარული შეეფიცათ, ორიოდე ტაეპი „ვეფხისტყაოს-
ნიდან“ ეთქვათ და იქვე გზის პირას ჩახუტებულნი და აკომინებულნი აწვლებში სრულაბ-
არაპლატონიურად ჩაწოლილიყვნენ.

დაბაში ყოველ პარასკევს ბაზრობა იმართებოდა და მთელი დაბა ერთი დღით მო-
ცოცხლდებოდა.

პირახვეული გასათხოვარი ქალები ჰყიდდნენ ყვერულებს, დედლებს, კვერცხებს, ყაჭს,
წინდებს იყო გოქის ქყვირილი, ურიების ყვირილი და დედაკაცები ყიდულობდნენ კეცებს,
ჩითს, ბუბლიკებს, ფარგას.

მაქანკლებს მოჰყავდათ სასიძოები და სასძლოები გადასანახულებლად, საქმეებს არი-
გებდნენ, მზითვს ანგარიშობდნენ, ქორწილს შემოდგომისთვის ნიშნავდნენ.

ქორწინება ღამეს ნეფეს დედოფალს უცვლიდნენ და, როცა დღით სიძეს ვაეღვიძე-
ბოდა, ნახავდა რომ ვიღაც უკბილო გესათხოვარ დედაბერთან იწვა, მაგრამ რას იზამდა,
ბედს ურიგდებოდა, ცოლს გამომცემელს უგინებდა და მაქანკალს პირსა და პტიოსნებას.

დოქნის სვეტებზე მიბმული ცხენები ერთი მეორეს ახტებოდნენ, კისერში ჰკბენდნენ,
ქიხენობდნენ და შეზარხოშებული თავად-აზნაურობა სვამდა საქართველოსი და მთელი
ქვეყნის თავად-აზნაურობის სადღეგრძელოსა და თავს რწუგეშებდნენ რომ თავად-აზნაურო-
ბა ჯერ ყველგან მაგრადაა და ქვეყნიერებას არაფერი უჭირს.

— რომელიც რომე... დალიე... შენი ჭირი... თუ არ დალიო, შეგირცხვა ულაში და
გვარიშვილობა...—ისმოდა სამიკიტნოდან და მახოია არღანზე „სუსანას პენას“ უკრავდა.

ზატხულში ჩამოსული ინტელიგენცია ყოველ შ ბათს „ვეჩერებს“ მართავდა. პიესები იღებებოდა იოსებ იმედაშვილის „ცხოვრების სარკიდან“: „ადვოკატი მელაძე“, „ქუისა მქარს“ და „ურთელ აკოსტა“. ინტელიგენციას ამ სოფლის მასწავლებელი, ტელეკრაფისტი-პოეტი ირინეშვილი, სადგურის უფროსი და მისი თანამოსამსახურენი, პრისტავი, ფერშალი, პროვიზორი და მოწაფეობა შეადგენდა.

„ვეჩერებზე“ ინტელიგენცია არშაკობდა, ერთი მეორეს კონკრეტულს აყრადნენ და ბასობდნენ ლიტერატურასა და დრამაზე. ერთს ყველას ფილოსოფოსი ოგიუსტ კონტი ერჩია (ოგიუსტ განსაკუთრებულ ინტონაციით წარმოიქმნოდა) და მეორეს პოეტი კანტი. ერთი მოწაფეთაგანი ლაპარაკობდა როსისა და ბატისტინის გენიალურ დრამატიულ ნიჯზე. ეს იყო აპოგეა განათლებისა და, თუ ორიოდე სიტყვა შეეძლო ეთქვა ვინმეს ბალეტისა და მეტეორიტების შესახებ, ეს ხომ მთლად უკეთესი.

„ვეჩერი“ გახურებული იყო და სოფლის დედაკაცები ალულის, გორტენზიების, ბეოლისა და ლობის ძირებში მიმალულნი, უცქეროდნენ როგორ ატარებდა დროს თავად-აზნაურობა და ინტელიგენცია, ლოყას იპოტნიდნენ, კრუსუნობდნენ, კორაობდნენ.

— ღმერთო, რაღა არ დ მეფესება აი თვალეები ამის შემხედვარეს!..— მოსთქვამდა ერთი მოხუცი დედაკაცი, შავ თავშალს იფუთინდა და დანაოქებულ ტუჩებს პრუწავდა.

— ერთი ამ სასიკვდილე ძღაბს უყურე, რაღა ეხუნტრუცება ბატონიშვილს, რაღა დოდომიწა არ გაგისკტება, შე არ გადასარჩენო და თან არ ჩაგატანს!..— ჩურჩულობდა მეორე და გადაშუალამების შემდეგ, როცა ნაქეიფარი თავად-აზნაურობა მიეცემოდა თავაშვებულ ლაზღანდარობას, დედაკაცები თავშალის ფუთნით, წყევა-კრულვით მიბობდნენ სახლებისაკენ სოფლის ორღობებით, აღვიძებდნენ კინწისკვრით თავის გასათხოვარ ქალიშვილებს და ეკაპასებოდნენ:

— არ დაგინახო იქინე, შე მიწაგასახეთქო, არ დაგინახო, თეარა მოგკლავ, სურუმ-გურუმად (ვითომ სოდომ-გომორად) მოგიქცევ მაგ ცხვირს!..

გასათხოვარი გოგო თვალებს იშმუშნიდა, იღლიებს მოიფხანდა, გაწეწილ თმებით დედას გაკვირვებული უცქეროდა, მერე მიწვებოდა და ისევ მიიძინებდა.

ეძინა ყველას.

ეძინათ რკ-გზის სახელონოს მუშებს, ეძინათ გლეხებს.

თავად-აზნაურობა ქეიჯობდა და მაშინ, როცა გლეხები და მუშები ურმებით, თოხებით, წალდით სამუშაოდ მიდიოდნენ, მთერალი თავად-აზნაურობა მოდიოდა ბანცალით და უქმად დარჩენილ ხმლებით გზის პირებზე ამოსულ ანწლებს ებრძოდა...

მყინვარი

სადაც თერგი და დარიალი გავს დიდ ლამურას
 შეხედეთ თერგს, გასტროლები ქონდა დარიალს
 აპობდა შუშებს სიყვარულის ტახტზე დემონი ■
 ვკითხე ცნობები ლერმონტოვს და ღერბ ორბელიანს,
 მყინვარს არაფერს გადიდებდა, მთას ქულ გადახდილს ■
 შენ ნაფოტების ღრმა ყუთები გეგონა ღმერთი
 და ცის კამერა გიგზავნიდა ნახშირს და კენჭებს ■
 შენ აკვანიდან გაიზარდე ლეკის შუბებით
 როცა დიდებულს კავკასიონს თერგს და დარიალს
 მოსწონდა გვარი ყაზბეგების და მაიმუნის სქესი ველური ■
 როცა გულივით ამოგაგდო თერგმა მდინარემ,
 შემოგეხვიენ დასაპყრობათ სქელი ნისლები
 როგორც ორბები, სიხარბეში მთები კვდებოდენ—
 ყინვის ისრებით მკერდებ დაჭრილი ■
 შენ გნახულობდა ანგელოზი, როგორც გუგული
 შორს ბავშობაში ორივე გავდით გამხდარ ბანკირებს ■
 ეხლა მე მინდა, რომ დაგადგა მარჯვენა ფეხი
 შუბლით ავწიე გუმბათები მრღვევი ღრუბლების;
 მეც დავიბადე ქვის გულისგან თერგელ მდინარის ■
 ოი! მწვერვალო, პერიფერიით ნაძობ ზურგების.
 მე დარიალი გავიკეთე გვერდებზე მხრებათ
 და გადავყლაპე თვით დემონი ბუტაფორია თერგის ხეობის;
 შენ კი გადგია ლეჩაქივით სამოფრის ორთქლი
 და ფანტაზია მოლლილობის შენ თემებათ გიწყვია შიგნით ■
 ჩამოდი ძირს—არ მინდევხარ გავდე სამოვარს;
 არა გაქვს ფული? მე მოგიწყობ მყინვარის გასტროლს;
 შენთან ვიცეკვებ წარბ მაიმუნს, ფოქსტროტს და მხეცებს
 და გეომეტრულ სისწორეში შენ დადგები როგორც ასტრალი ■
 ეგებ მოხუცდი და ყინვებით წელში მოხრილი
 ვეღარ ახერხებ მოძრაობით გზების აგებას.
 რევტრიბუნალი შეუკვეთავს ზეცას ცხელ ბუხარს

და გაგაშრობენ თვით ზავშები სათბურ ბარგებით

ე! შეგვამჩნიე მთაო მყინვარო

უზრდელობისთვის რომ მომელუშე:

შეიგროვე ნისლთა ზაგაჟი

და ვარსკვლავებთან ეკამათე ნისლებს დაბეჩილს

სწრაფ შევაბრუნე კეხი ბაასის (არის ასეთი გამოთქმა ბარში)

და მამლის პოზით მე მივმართე მყინვარს დიდებულს:

დააძრობთ ზეცას ვარსკვლავის ლურსმნებს

და ვარსკვლავებით მოიჭედავთ ყელს საღორიალოთ;

ბარში მობრანდით

და ნამგლის წრეში შეტრიალდით როგორც ბზრიალა

ციცინათელებს შევაგროვებთ თქვენ საღარბაზოთ,

ამ გასტროლისთვის შევაჯიბრებ თქვენთან ეიფელს;

თქვენი გასტროლი დაგვიჯდება ძლიერ იაფი

და იაფ ნიხრით ჩვენ გავყიდით ლურსმნის ვარსკვლავებს

რას ამბობ რას?

რა საჭიროა აქ თქვენი ხარჯვა!

ცაკოკა არ მსურს გაგიტოლდე პოეტს მომღერალს.

დაძვრა რომ მსურდეს, გზებს მოვრკალავდი

სადაც ნახტომი გაქსელილა ირმის, არჩვების

ხარჯვა რომ მსურდეს. მე მაქვს მუცელი

მდიდარი როგორც სპილოს კბილები ხევის ხმაურის

ბევრს ამოვროშავ, ამოვყრი ნივთებს

ახალ კიღობანს ავაშენებ ნივთების წარღვნის და კატასტროფის

ბრბოს არ სჯერადეს?

ყინვების მატყლი ჯირკებივით მარტყია გუმბათს

რომ დავახეილებ ნაფურთხებიდან აღგება ნივთი

რა საჭიროა ნივთთა ყრილობა

როგორც მთებში ველურებს, ტყიურ ყაჩაღებს

ჩვენ დაგვჭირდება ნივთებთ ამბოხი

ეი მესტვირევ მე მდიდარი ვარ

მე გველეშაპი კავკასიის ზღრგზე ვარ ბოძათ

და ყველა ქოლგებს ვამჯობინე ზეცა მტრედების

მრწამს არ იცოდა ანგარიში ჭავჭავაძემ ეტლის მეძარემ

რამდენი ბანკის მე მუცელში გახსნა შემეძლო

მე გავიგონე რომ მყინვარმა ეს სთქვა უბრალოთ

და სამოვრის ორთქლში დაიწყო ძებნა

ბარათაშვილის გაბნეული ფიქრთა ბროლები!
ცნობილი არის პოეტი ჭარბი უტიფარობით
და შევავროვე საკამათოდ კიდევ მასალა ■
ეს მეგობრობი მგონი გეწყინათ
არ გსურთ ცაკოკა გამიტოლდეთ როშარს მომღერალს
თქვენ რა იცით? რამდენი მყინვარი მეკიდა ზურგზე
რამდენ იალბუხს ჩემ სტომაქში ქონდა ადგილი
მაგრამ ყოველთვის მე დამძლია ცეკვის სურვილმა
და სიმძიმეებს ვამჯობინე მხატვ სხეული და წრეთა რგოლი ■
უთუოდ მოხვალთ
სადაც მოსულა მზე დიდებული
და გაუვლია პროსპექტზე ტროსტით
ალოკაეთ ნახველს
სადაც ღრუბლებმა გაუარეს სტრიქონის კედლებს
და მნათობები გაეკიდენ შეჯიბრებით ველოსიპედებს ■

ყინვა?

რამდენჯერ ვიყავ ყინვის ქარხანა
რამდენი სიცხე დავუნეღე ბგერებს აყალოს
და გაზაფხულზე ხმელი გული, ტკბილი ახალი,
რამდენჯერ მქონდა ფინჯანებში როგორც ნაყინი ■
მაგრამ მოვიდენ საშემდეგოთ სიმღერები მშიერ თერგივით
და ეხლა ვეძებ ყინვის 'შუბებს მთებზე მოღერილს
რომ მშრალი გული—სხვათა შორის—
შემხვევებისთვის ჩამოვკაწრო წვრილმან ლირიკით ■

მაშ დაეძაბუნდი?

ვერ მიძმობილებ როშარს მომღერალს?
ბარში მობრძანდი
დიდებულ მყინვარს გასაბჭოებულს
დაგნიშნავთ ნივთების კონფერანსიით ■
გვსურს გამოვიდეთ ძლიერ იოლად
აღარ დაგვეჭირდეს აქ ეიფელი
ბილეთი მიტინგებზე და გასტროლებზე.
ხელ მისაწვდომათ ყველას იაფათ ■
სადაც თერგი და დარიალი გავს დიდ ღამურას
ორბელიანთან გასტროლები ქონდა დარიალს ■
თერგი ხტის ვეფხვივით,

თერგი მდინარის ყრონტით ღრიალკებს,
მყინვარი თერგის სარკეზე დარბის ■
აღმატებით თვითონ ეიფელს
პატივცემულო კონფერანსიე ■
მე თქვენ მოგანდობთ კოსმიურ ძახილს
ამისთვის მოგცათ ბედმა სიმაღლე
სარქველის ქვემოთ საყვირების ვრცელი საკანი
სხვა მოსახმარი თქვენ აღარა ხართ,
ხართ უხვირო ■
წამოღით წინ
ამოაგდეთ თუ გსურთ ვულკანი ■

სექტემბერი.

მხეობა მსტრინა

1921.

მიხეილ გორციჩიძე

შეთქმულება.

ინციდენტები

ქალაქში ყოველთვის წააწყდებით საინტერესო ამბავს

ერთ ქალს კაბაზე პაპიროსის კოლოფი გამოაბა და აყალმაყალი ასტება.

ენგო და პაპიროსის კოლოფის ინციდენტი.

დაიპირეს, მაგრამ სხვას გადააბრალა.
ინციდენტმა შექმა ვაჭრობის განვითარება.
ენგო საქონელს ბაზარზე ჩქარა ასაღებდა.
საზოგადოება „ენგოს პაპიროს“ სწევდა განსაკუთრებით.

შენიშვნა. ასეთი სახელი ეწერა პაპიროსის კოლოფს ინციდენტის შემდეგ. კაპიტალიზმაც გამოიყენა ენგოს ინციდენტი და ბანკის ოპერაციები მატულობდა თამბაქოს ანგარიშზე.

სალამოობით თავისუფალი ენგო განიერი შარვლით სეირნობას მოყვებოდა ხოლმე. აინტერესებდა ასქალტის ქუჩები და ავტომობილი, რომლებიც უერთმანეთოდ არ ქონდა წარმოდგენილი.

ჯონი მოპარა ვიღაც მოხუცებულს, რომელსაც შტეინახის აღმოჩენა ახარებდა და მუზეუმის გამგეს მიუტანა.

ენგო მკვლევარი.

სოხოვდა დააწერონ:

სასიქაღულუო მოხუსხაგულის
საგჭენი
ენგოს აღუბიჩნილი

დირექტორმა პალურისცემით გამოისტუმრა თავალებული სტუმარი. კიბეზე დაუვარდა თავის საყვარელი ქუდი, რომელიც ერთი წლის წინად მოპარა ქუჩაში მძინარე მთვრალს.

გულმოსულმა დასტოვა ქუდი და დააწერა:

დირექტორო
უცადე პატრონს.

დაათვალიერა მთელი შენობა.
მოსწონდა საწვიმარი მილები და ოცნებობდა.

შურისძიება.

შენიშვნა: ენგოს პაპიროსი ინდუსტრიალურმა მრეწველობამ შეიძლება საწვიმარ მილების ოდენა გააყალიბროს. მაშინ შესაძლებელია პაპიროსებისაგან სახლის აშენება, რომელშიაც უნდა ინახებოდეს კოლოფი ინციდენტი.

ფანჯრიდან ბავშმა უგემური წყალი გადმოაქცია. ენგო გამოერკვა.

— შენი მამაა ღირეკტორი?

გადმოათრია და პანლური ამოკრა.

— მთართვი მამაშენს სამადლობელი.

შეიძლება კიდევ გაგრძელებულიყო ინდუსტრიალურ მრეწველობისათვის მოგებიან გეგმების შედგენა

ოცნება და ინდუსტრიალური მრეწველობა.

რ მ მ

აქლემს პლაკატი არ გამოეტარებია.

ცირკი.

საოცარი სანახაობა.

სიაოული
მაგთულაე

სალტომორტალე

ერთი კაცი ასწევს

50 თუთს.

ექსცენტრიული სან. ხაობა

ჩინელი ცის ფერი ქიქით

ყლაპავს საწამლავს.

ენგოს უკანასკნელი ეოცებოდა.

მას ეგონა ქინაქინის კაპსულებით იწამლავდნ თავს და აფთიაქთან ახლოს სიარულს ერიდებოდა.

აედევნა ენგო.

ერთ ბავშს, რობელსაც თავი კომბოსტოს მიუგავდა, ხელი ამოჰკრა და პლაკატს თითი გაავლო

ექსცენტრიული

რა საჭირო იყო ასეთ დროს ტელეგრაფის მავთულების გასწორება.

ენგო და ტელე-
გრაფი.

— A l l o

15 . 03

ტელეფონი სწორია, მაგრამ ენგო შერჩა ამოვარდნილ ქვას, რომელმაც შაქრის ყი-
ნულის მადა შეურჩია.

შენიშვნა: თუმცა ვერ ქონდა წარმოდგენილი შოკოლადის ბომბებს რად
აკეთებდა კონდიტიერი.

პლაკატიდან გადმოტანილი შთაბეჭდილებით პონჩიკი არჩია.

ცირკშიაც ყავისფერ ბილეთებს ყიდდენ.

ახლად შემოსულმა პაციენტმა ირონიულად შეხედა ენგოს შარვალს.

სულ არ უნდოდა ჩხუბი; ეშინოდა პონჩიკს არ შეეცვალა მდგომარეობა.

მაგრამ გულმოსულობის გამო პონჩიკისათვის მუჭი მოეჭირებია და კრემი გადმო-
სულიყო.

პირი დაალო და კრემიანი ხელი სახეზე აუსვა მოჩხუპარს.

ენგო დაიკარგა.

ბავში ატირდებოდა რომ კეთილ კონდატიერს არ მიეცა მისთვის პარში კრემიანი
შაქარლამა.

ენგო მიდიოდა თავის ნოქართან, რომელიც ერთი კვირეა რაც ეხმა-
რებოდა. ენგო განაგრძობ-
ბდა გზახ.

გზაში გაახსენდა, რომ ამხანაგმა ერთი კოლოფი პაპიროსი დაუქარგა; გაბრაზებულმა
მუშტი მოიმარჯვა და გაქცევას აპირებდა,

ამ დროს

თვალი მოკრა ხილის ღუქანს, რომ-

ლის წინ მსხვილ მელუქნეს სკამზე დასძინებოდა.

არხეინად შევიდა ენგო ღუქანში. იაფ ფასებში ურიგებდა ხალხს | ენგო ვაქრობა
მრეწველობაში.
ფოჩიან კამფეტებს.

ეტლი გაჩერდა.

კავალერი, ალბად ნაკლები დრო რომ დახარჯოდა ლაპარაკისათვის, მოითხოვდა
ფორტოხალს.

ენგომ პარკში ჩაყარა

კამფეტები.

ვაშლი.

სხალი.

პონჩიკები.

სუფრის გადმოსაწმენდი ჩვარი და ზევით ფორთოხ-
ლი მოაყარა.

— ინებეთ.

ბავშვმა პონჩიკი მოითხოვა. ენგომ
პონჩიკებს კრემი ამოსწოწნა და
გადასცა.

მოამზადა მარაგი. სელტერის წყალში $\frac{1}{2}$ გირვანქა მარილი ჩაყარა.
შემოსული თანხა გაიყო. ნახევარი პატრონს დაუტოვა და დააწერა

ენგომ შეასრუ-
ლა მისია.

ვივატრე და პრო-
ცენტები ავიღე

მძინარე მეხილის სკამი მოტოციკლეტს მიაბა. მანქანა გაიქცა და სკამი თან გაიყოლა.
მსუქანი მეხილე კი მ-სარტომორტალეს შემდეგ მხრებზე შეაჯდა ერთ მაღალ ქრონიკორს,
რომელიც ესეც იყო წყლის დასალეველ დუქნისაკენ მოეშურდა.

— უკაცრავად.

კავშირითი გაზეთისათვის აგროვებს ცნობებს:

ეტლის ბორბლების ახალი კონსტრუქცია, კავალერის ლირიულ გან-
წყობილებას უფრო ანეითარებდა.

საოცარი ჩვარი.

შენიშვნა: ფორთოხლების პლანტაციები იყო ოცნების საზღვარი. ალბათ კა-
ვალერს წაკითხული ქონდა კნუტ პამსუნი.

სენსაცია

საიდან გაჩდა ჩვარი.

— ფვპ.

იცინოდენ. თან გული მოსდიოდათ.
მოაბრუნეს ეტლი და ეძებენ დუქანს.

გამოფიტული პონჩიკიც აპირებს ისტორიას

ეტლიდან მილიციელს დაუძახეს და უჩვენეს ჩვარი, რომელიც ქალაქის ფაბრიკის-
თვის გამოდგებოდა მხოლოდ.

ქრონიკოსს დღეს მაინც არც ერთი ცნობა არ შეუკრებია.
საჭირო იყო უბის წიგნაკი და ფანქარი.

ასეთი ინვენტარი ლექსებით
მწერლებსაც აქვთ ხოლმე

აღელვების შემდეგ, ხშირად სიცხის დროსაც, ქრონიკოსს ჩვეულება აქვს სელტერის
წყალი მიირთვას.

მაბრამ

არაფერი სასიამოვნოა მარილნარევი წყალი, რისთვისაც შე-
ნაძლებელია დაატყვევონ პატენტისანი მოვაჭრეც კი.

ჩატოა დავივიწყეთ ენგო.

ენგომ დაათვალიერა თავისი წარმოება, ანგარიშები ჩაიბარა და გა-
დასწყვიტა ინახულოს ცირკი.

ენგო ათვალე-
რებს თავის წა-
რმოებას.

შენიშვნა: საერთოდ ტიტველი ქალები ენგოსთვის მორალური საკითხის გა-
დალაშვა იყო და ხშირად იგი უღაო ქვეშარტებამდეც მიყავდა
ხოლმე.

ენგოს აკვირვებს აკრობატები. გონია ესეც არის გადმოვარდებო და მშვიდობიან
რეზულტატებზე მეზობელს შემოკრავს ხელს.

ჭიღაოზა მოჰმადოზს ენგოს ნარკვაზა

როლში შედის.

ენგო მოჭიღავე.

წ ა ა ქ ც ი ე ს.

თვითონაც იქცევა და ქვეშ მოიტნევს რამოდენიმე ბავშს.

ცირკის დირექტორს შეატყობინეს:

— სასწრაფო დახმარება.

ტელეფონზე უმაღ მობადგა ცირკს შავი ეკიპაჟი.

პაციფისტების სანატორიუმში

ენგო საავათმყოფოში გაჩდა.

თეთრი ტანსამოსი.

კარბოლკის სუნნი.

მსუქანი ქალები.

და—სათვალეზიანი ექიმი.

ენგოს ჩააცვეს ავათმყოფის კოსტიუმი. თავი გაპარეს და ექიმმა დაამტკიცა

„**ეპილეპსია**“

ენგოს ეგონა კლოზეტში სთხოვდენ და ცივს უარზე იყო.

— რატომ ხვრინავს ასე ავათმყოფი. განა არ აწყენს ასეთი მაგარი ძილი.

ენგომ მონახა საშეაღება საღათას ძილის მოსასპობათ. მოხია ქალაქ-**ენგო ლაბორანტი**
დი გაზეთს, ავათმყოფს ცხვირში შეუტენა და ცეცხლი მოუკიდა.
თვითონ კი გაზეთის თვალიერება დაიწყო.

შენიშვნა: ზვალ უთუოდ რეპორტიორი მოათავსებს საავათმყოფოში მომხდარ ამბებს.

პანიკა.

ენგოც გარედ ერევა ავათმყოფებში.

ცეცხლი ჩააქვრეს

მაზრამ

ენგო რომანტიკოსი.

საცოდავი ავათმყოფები. მთელი ღამე არ უნდა ეძინათ. რა საჭირო იყო ახალი წამლის მოგონება.

ენგომ საჩქაროდ დასწერა რალაც და ჩუმად ერთ მსხვილ მომვლელ ქალს კაბაზე მიაბნია.

თვითონ კინო რომანის გმირივით ფანჯრიდან გადაცოცდა და დასტოვა კარბოლკის მიდამო.

ექიმი ნაწყენი იყო რომ ასეთ დაუდევრობას ადგილი ქონდა საავათ-**საავათმყოფო ენგოს შემდეგ.**
მყოფოში.

მომვლელი ქალი კი ატარებდა წარწერას

სენსი
გათავებულია.

23 წელი.

უფრო მეტი მოგრუნებულ ფოკუსში.

გამრავლებულ ადამიანიდან წარმოიშვა ის, რასაც ჩვენ ვეძახით სიტყვის ახალ არქიტექტონიკას. უფრო ხელსაყრელ დროს შესაძლებელია კიდევ მეტი განშლადობა ამ თერმინის, რომელსაც ხელოვნებაში აქვს ადგილი მობრუნებულ ფოკუსით.—ეს არის წერტილი პოეზიის ინტელექტისა და ინტუიციის, რომელიც ასე ვითარდება დაუსრულებელ ტევულობის ქვეშ.

აიმღვრა ჰაერი.

შესაძლებელია ეს არის უმიზეზი ამერიკანიზმის გამარჯვების. ეს ფაქტი მოსახმარი არის იმდენათ რამდენადაც მას ენის ცვალებადობაში აქვს უსწორესი მნიშვნელობა. ქალაქი—სოფელი—პეიზაჟი ყველაფერი ერთად დარჩა როგორც ორგანიზაციული მთლიანობა—კრისტალი. ხელოვნება ამ მხრივ ბევრად წინ უსწრებდა უკანასკნელ წლებს: კრისტალიზაცია დაიწყო კუბიზმით. თავის დროს აჰას ერქვა საგანი ექვსი მხრიდან, შემდეგ ორჯერ ექვსი მხრივ, და კიდევ გამრავლების თეორია. აქედან დაიწყო სიტყვის კატასტროფა.

ტენნიკის განვითარება ვერ დაიტია იმ საზოგადოებრივ სოციალ-ეკონომიურმა ორგანიზაციამ, რომელიც სახელდებულია კაპიტალიზმით.

საჭირო გახდა შექმნა ისეთი ადამიანის, რომელიც არ სუნთქავს, არ სჭამს, მაგრამ მოძრაობს უფრო მეტად ვინემ, მე შენ, ის, ან საზოგადოთ ყველა.

რკალის გასარღვევად საჭირო იყო შექმნა ისეთი სოციალური პირობების, რომელიც მისცემდა ფართო გასაქანს ტენნიკაში მოძრავ ენერჯიას. გზა არის წინ რევოლიუციების. ნახევრად ფეოდალურ ქვეყნებში მოხდა ორთქლმავალის დაკვივლება. ევროპაში, როგორც ყოველთვის, ეს მოვლენა მოხდა მორიგი ფერისცვალების სახით. საბოლოო საზღვარი მაინც რევოლიუცია არის.

შენი შენა: ჩვენს ტერიტორიაზე განსაკუთრებით ვიგრძენით ეს უკანასკნელი. ჩვენ ხელთ ვიგდეთ ტენნიკის მამოძრავებელი ელემენტი მანქანა. შესწავლა მანქანათა მოწესრიგების—აე უახლოესი ამოცანა საბჭოელი მოქალაქის. მანქანა თვითონ რჩება ობიექტათი კოლექტიური შესწავლა აი ელემენტისა აადვილებს ფართოდ კონსტრუქტივიზმის გაგებას (ფაქტი; რუსეთის კონსტრუქტივიზმი).

მსოფლიო ომის შემდეგ ტენნიკაში დამკვიდრდა ამერიკანიზმი. ტაქტიკა არის სისწრაფე. ერთის შეხებით ბუქერა:—წუთი ერთი—მოვლენა უთვალავი. უთვალავი გამოდის ერთ მთლიან ერთეულად, რომელიც ერთ წუთის წინ იყო უსასრულოდ დიდი. რამდენათაც ამ მრავლინობასთან გვაქვს საქმე იმდენათ მცირდება ამთვისებელის საშუალება ის, რასაც უწოდებენ სიტყვების კომბინაციას. საზღვრების ცნების არსებობა დიდი ხანია წაშლი-

ლი იყო ადამიანის მეხსიერებიდან. მოვლენის მთლიანობის შემდეგ დაგვრჩა პერსპექტივები ახალი ენის, რომელსაც ჩვენ ვუწოდებთ ინტერნაციონალურ ენას. ყველაზე უფრო სარძობი გარემოება ხალხურ ენასთან და ხალხურ შემოქმედებასთან დაკავშირებით, რომელსაც რასაკვირველია არ ვალიარებთ „ზოგიერთ ბალასტი“-თ. ყველაზე უფრო საშიშია ეს უკანასკნელი ფსიქოლოგიურად იმაჟინიზმით გადმოცემული. მიუხედავად ამისა მსხვერპლი ბევრი შეიწირა. (ფაქტი: ა. კრუჩინიხი სლავიანურიტ ყარს. ამ გზას შერჩა ნაწილობრივ ზოგი კონსტრუქტივისტიც). მაშასადამე ხალხური შემოქმედების და თანამედროვე ენის გაგება გამიჯნული უნდა იყოს. მას მტკიცე კავშირი უნდა ჰქონდეს ტეხნიკასთან და არავითარ შამთხვევაში ისტორიის ხრამში არ ურდა გადაიჩეხოს. შეიძლება ეს იყოს **ველიმირ ჭლებნიკოვის** მთელი პოეზია, რომელიც ჯერ კიდევ ასაზრდოებს მრავალ თაობას. მაგრამ ამაზე სხვა დროს. ჩვენ გადავშალოთ პერსპექტივები ენის ინტერნაციონალობის რომლიდანაც უშუალოდ მოდის პოეზია—ინტერნაციონალური ღირებულება.

წინასწარ მოვახდინოთ ცნების ასეთი დანაწილება:

ასო—ერთეული

სიტყვა—ასოების კომბინაცია. საგნის სახელი.

ასოების რაოდენობის შესახებ შეგვიძლია იეროგლიფებიდან ვილაპარაკოთ. ბგერის გამოხატვაში მდგომარეობს ასოს ცნება. რაც შეეხება თვით სიტყვას, წერით მეტყველებაში იგი გაცილებით უფრო ადრე შემოიჭრა ვინემ ასო, მაგრამ არა როგორც ასოების კომბინაცია, არამედ როგორც საგნის გამოხატულება. დროთა ვითარებაში მოხდა ასოების დისტილიაცია. დღეს ასო გამოხატავს ბგერა-ქუჩა-მოძრაობას. აქამდე დავიდა სიტყვაც. ერთი პერსპექტივა სიტყვის და ასოების გაერთიანება არის. ამნაირად სიტყვა შეიქმნა მოსახმარი სხვა ობიექტის მოძრაობის, ან ასოს უტილიტარობა იმავე მოძრაობის: ამას ვუწოდებთ ჩვენ ზემოთ დისტილიაცია.

ავილოთ მოვლენა: ადამიანს მოხვდა ელექტროს ნაკადი რომელმაც მთლად დაიარა სხეული. ის ყვირის ვაიი. თუმცა ეს სიტყვა ახალი დროის გამოგონილებას არ ეკუთვნის, მაგრამ ცხადია ის შეგვრჩენია და შეგვრჩება თავის-თავად. აქ გამოიხატება მთელი ის წინდროული განცდა, რომელიც შესაძლებელია ერთ და იმავე დროს იტევდეს ჰიუგოსაცა და დოსტოვესკისაც. ყოველ შემთხვევაში წერტილი ამ ორი ლიტერატურული ტიპების მაინც ეს სიტყვა არის. (დასასრულ ვამტკიცებთ, რომ ამ სიტყვას აქვს ინტერნაციონალური ღირებულება).

ოჯახური დანაწილების უნადაგობა ყველაზე უფრო სჩანს თანამედროვე ენაში. ეს არის დებულება ზემო ნათქვამის დასამტკიცებლად. სიტყვათა შორის მაინც ეპოულობთ უდიდეს კავშირს, რომლითაც შესაძლებელი ხდება დებულების უდავოთ მიღება, ერთის მხრივ იმ მოსაზრებით, რომ ხმარებაში დარჩა დაწმენდილი ასოები (ზოგიერთ თანხმოდანების შეკნებული გადაგდება ხმარებიდან. გამონაკლისათ გვრჩება ვ, ლ, რ, ხ, ბ, დ, ფ და სხვა და სხვა, და მეორეს მხრივ ტეხნიკის ლექსიკონის სწრაფი ზრდა. შესაძლებელია ამ უკანასკნელით დაიფაროს ენა საბოლოოდ, მაგრამ ეს მაინც არ ნიშნავს რაიმე მოძრაობის

გამოხატვას. რამდენათაც მრავლიანდება ეს მოძრაობა, იმდენათ მცირე სიტყვები გვრჩება ხმარებაში ამ მოვლენების ათვისებისათვის. აქ არის კრიზისი სიტყვის და კატასტროფაც. სათანადოთ არსებობს შებრუნებული ფოკუსი ასეთი დაპირდაპირების. სხეული ერთი, დროის ერთეული, და მოვლენების მრავლიანობის ინტეგრალი. ერთსა და იმავე მოძრაობას ქმნის ორი საგანი. მოძრაობის ერთობლივობა შლის ამ საგანთა რაობასა და სხვა და სხვაობას, რომლის მიხედვით გვიხდება საგნების სახელების გამოხატვა ერთობლივობის მიხედვით. ამ ერთობლივობაზე არის აგებული კონსტრუქტივიზმი. ეს—**მეორე**.

მესამე პოლიუსიც არსებობს. სახელდობრ, აზროვნების ეკონომიის პრინციპი, რომელსაც დღემდე ასე თავგამოდებით ექაჩება სხვა და სხვა მეცნიერება. ჯერ კიდევ მარინეტი დადგა ამ ფაქტის წინაშე, მხოლოდ ამიტომ აქვს მას „კოლუმბის“ ტიტული. მან აღიარა რომ მოძრაობაში თავისთავად არსებობს აზროვნების ეკონომია. რამდენათ მისაღები და მართალი იყო ეს უკანასკნელი კანონი ამას ჩვენ ვამჩნევთ განსაკუთრებით ოპის შემდეგ, რომელიც საბოლოოდ დამკვიდრდა ხელოვნებაში (მხატვრობა).

ამნაირად ნიადაგი უკვე დამზადდა და ჩვენ ვუახლოვდებით სათანადო მომენტს, რომელიც რაც უფრო დაჩქარებით მოხდება მით უკეთესი. ყველაზე მეტად ამას ივარძნობს ალორძინების წინ მდგარი კაცობრიობა. ეს იქნება ტრანსფორმაცია გაუმეორებელი. ჯერ-ჯერობით კი გზა ტრანსფორმაციისკენ.

გამძლეობის საკითხი და ხალხური პოეზია.

უფრო დიდი საკითხი, რომელიც დღემდე აწვალებს ხელოვანს—**შემოქმედს**—პოეტს და ყველა უსუნო გაზებს არის გამძლეობის საკითხი. საგნის უტილიტარობამდე დაყვანამ მოითხოვა ხელოვნების დაყვანაც უტილიტარობამდე. ამის მაგალითი თუ გნებავთ არის რუსეთის კონსტრუქტივიზმი ილია ერენბურგისა. ჩემს წინ სდგას უზარმაზარი ქანდაკება ლექსი და რომელიმე მოსახმარი საგანი—ნივთი. ყველა მათგანის ღირებულებათა გადაფასება ხდება ჩემში. ყველაზე უფრო ვირჩევთ მოსახმარ ნივთს, რომელსაც შეუძლია მაინც ცოტა თუ ბევრად, დააკმაყოფილოს ჩემი ზოგიერთი მოთხოვნილება. მოკვდა მუნჯი „მოსე“ და ეს ღირიული ტენორით გაჭიანურებული ლექსი. გვრჩება საგანი, რომელსაც მოხმარების თვისება აქვს. მიზანი აქ გარკვეულია: მე მინდა ეს ქანდაკებაც და ეს ლექსიც გადავაქციო ისეთივე საგნად როგორც არის ეს ნივთი. აქედან ბუნებრივია **ტატლინის „კომინტერნის ძეგლის პრაექტი“**. ეს საცოდავი ღირიული ლექსი უნდა გადაიქცეს კოლექტიურ ღირიულად. აქ იჭრება უკვე ღირიულის საკითხი, რომელსაც ჩვენ სხვა დროს დავუკავშირებთ კოლექტივს. მაშასადამე, აქ აშკარაა ერთი: ხელოვნების სრული მიყვანა უტილიტარობამდე; მაგრამ რა გზით?

აღნიშნულის მიღწევა შეიძლება ხალხური შემოქმედებიდან გამოვსვლით. არ უნდა ვცხოვრობდეთ უმადური „ინტელიგენტი“—ი. ერენბურგი, რომელიც „ახალ ამერიკას“ ყალიბებით ყნოსვას. აქ საჭიროა სხვა მიდგომა და ხალხური შემოქმედების პერსპექტივები ამ დარგში

ფართო ბადეთ არის გაშლილი. ამასთან დაკავშირებით შეგვიძლია გავხსნათ გამძლეობის პრობლემა.

ყველაზე უფრო ადრე ამ საკითხს შეეხო **ველიმირ ხლებნიკოვი** (1912—1913 წლებში). გამძლეობის დარგში მან პირველობა ხალხურ პოეზიას მიაკუთვნა. მოკვდა ჰომიროსი, არავინ არ კითხულობს „ღვთაებრივ კომედიას“, „ფაუსტს“, რაინდულ ლიტერატურისაგან არ დაგვიჩენია არც ერთი სტრიქონი მესხიერებაში, მაკრამ ის, რაც **საერთო შემოქმედებაა** ყოველთვის მესხიერებაში გვრჩება ან უფრო გვრჩება. აი ამას ეწოდება გამძლეობის ხასიათის გამოაშკარავება. შესაძლებელია პუშკინის წყალ-წყალა სტრიქონები დაივიწყოს კაცმა, ხოლო არასოდეს არ დაივიწყოს „გასაახოვარ გოგოს“ სიმღერები, რომელიც რუსეთის ქალთა კოლექტიურ შემოქმედებას ეკუთვნის, და რომელსაც არა ნაკლებ უტილიტარობა ახასიათებს დიდაქტიკას და სხვა სფეროებში. ამიტომ საკვირველი არაა თუ თანამედროვე ქართველი.

„უფლისციხური პარძალი“-თ

უფრო ერთობა ვინემ დავით გურამიშვილით, ან ილიას და აკაკის ლექსებით. მოსახსენებელია აგრეთვე სასიმღერო ლექსები „აბა დელია, ლაალე“ და სხვა, რომელთაც უფრო მეტი პირდაპირი დანიშნულება აქვთ მუსიკის დარგში ან ლექსის მუსიკალურ ტექნიკაში.

უნდა აღინიშნოს, რომ ამ უკანასკნელ მიდგომით ყველაზე მაღლა სდგას ბესიკი და ვაჟა-ფშაველა მაგრამ მათ გავლენიდან თავი არა აქვთ დახსრულნი. ვაჟა-ფშაველას მუსიკა ვერ უერთდება საესტეტიკო მის ლექსებისა და პოემების „ხალხურობას“. ასევე ითქმის ბესიკზე. თუმცა რამოდენიმე ხნის განმავლობაში ისინი კიდევ იცოცხლებენ ხალხურ შინაარსითაც. სხვა დროს ჩვენ შევჩერდებით ინტერნაციონალურ პოეზიის მუსიკაზე და აღბათ იქ შევხვებით ამ ორ ცდებს ხალხისავენ „მიბრუნებისას“ ქართულ პოეზიაში.

ამავე მუსიკაშიუნდა ვეძიოთ ჩვენ პოეზიის ინტერნაციონალიზმის გზა. ჩამოთვლილ ხალხურ სიმღერებში ჩვენ ვხედავთ მოძრაობას.

სწორედ ამით აიხსნება მისი უტილიტარობაც. ვერასოდეს ვერ ვიტყვი რომ რუსეთის „ზაუმნიკებმა“ ვერ მიაგნეს ამას. მაგრამ ისეთი გზით წაესიენ მას, რომ ბოლოს და ბოლოს ა. კრუჩინონი და ი. ზდანევიჩი გადაიქცნენ «Слово о Полку Игореве»-თ. დამტკიცებისათვის აიღეთ

„Дырь

буль

щиль“

და პრაქტიკა ზდანევიჩის „СЛОВОДРОБИЛКА“-სი დაუკავშირეთ ხსენებულს,

„...Боян бо в ещй, аще кому хотяще песнь творити

და სხ. თქვენ აქ გარდა მუსიკალურ ნათესავობისა ნახავთ აგრეთვე „აზრის“ ნათესავობას. „Слово о Полку Игореве“-ც ხომ მოკვდა. ეს კატასტროფა აუცილებელია იმ პრაქტიკით,

რომელსაც დღეს აწარმოებს 41° მომავლისათვის. აქ თითქო სხვანაირი „ზომიერება“ იყო საჭირო, „რევოლიუციონური ზომიერება“ **ხლებნიკოვისა**, რომელსაც ერთ დროს კრუჩინინმა აზეფიც კი დაარქვა... მას არავითარი კავშირი არა აქვს 41° შემოქმედების გზასთან.

მთელი განვლილი ვაკეითილებიდან აშკარა ხდება გამძლეობის აღმოჩენის სათავეს არსებობა. ამის დამტკიცება. არის მთელი წარსულის შემოქმედება.

ვერ ვიტყვით თითქო ხალხური პოეზია უცვლელი რჩებოდეს. ის თანდათანობით ხალისდება „ფსიქოლოგიურადაც“ - კი. ყველა ერების ხალხური შემოქმედება სიტყვების ზოგიერთ თვისებათა გამო (დაახლოვებით) გახდება საფუძვლები და გასავლელი გზები ინტერნაციონალურ პოეზიისაკენ.

ნოვატორობის საკითხი.

თავის კოსმიურ გამოკონილებებთან ერთად ველ. **ხლებნიკოვი** შეიქმნა ნოვატორი-ხალხურ პოეზიის საფუძვლებზე პოეზიის გადატანისა, სიტყვის მოხერხებული ჯამბაზობითა და გამოცდილებათ ის ქმნიდა სიტყვას რომელიც მისაღები არის თანამედროვე შემოქმედებისათვის (ხალხურ). ხლებნიკოვის თეორიას სხვა გვარი გაგება უნდოდა. წინეთ ჩვენ ვახსენეთ 41° ახლა ვახსენოთ ალ. ბლოკიც. ხლებნიკოვის თეორიას ბლოკი სხვა გვარი სახით მიუღდა. ეს „მიდგომა“ დამთავრდა დამარცხებით. აქ გასაოცარი არაფერი არ აყო ალ-ბლოკის „Двенадцать“-ი გარდა ლიტერატურულ პლაგიატობისა დაბრუნდა იმ წუთში საიდანაც თვით „Колыбель“, -ის სიმღერებიც კი ბრუნდებიან. აქ მოხდა გზის აბნევა, რაც ჩვეულებრივი მოვლენა იყო პლაგიატისათვის. ასე რომ ახალი შინაარსის აგება სადემონსტრაციით „საკაელიადო“ სიმღერებზე კურონობით დამთავრდა. ამის მოწამე ჩვენ მალე შევიქნებით. შესაძლებელია გვეუცხოვოს ასეთი შედარება, მაგრამ ამ მხრივ ვაჟა-ფშაველა ბევრად უფრო ნოვატორი რჩება ვიდრე ბლოკი, თვით მუსიკის გაგებაშიც კი.

ეს მოვლენა გაგრძელდება ჯერ კიდევ, მაგრამ ეს დროული მოვლენაა უეჭველად. სანამ არ მოხდება კოლექტიური მისვლა საგანთან მანამ ადგილი ექნება ამ შემთხვევას და ხელოვნების ახალი ტრაქტატიც მაშინ დაიწერება. ჯერ კი ადამიანი ნივთის დიქტატურის ქვეშ იმყოფება და ჩვენ მოწამენი ვართ ასეთ შემთხვევებისა: დროებით იბადება რელიგიური მისტიციზმი საგნისადმი, რასაც თან სდევს ადამიანის დაყვანა ნივთამდე. ეს კი წაშლის ნათა შორის განსხვავების საზღვრებს სამუდამოთ. აქედან საბოლოოდ მოდის.

ინტერნაციონალური პოეზია.

პოეზია nec plus ultra

პოეზია აყროლდა გრანდიოზულ სასაფლაოზე ამართულია მრავალი სარკოფაგი. ვერავითარმა ბალზამმა ვერ უშველა პოეზიის ლემს. მიახლოებისას თქვენ გეცემათ სიმყარის სუნი. ასეთ ატმოსფერაში ვერავინ გაჩერდება. ცხოვრების დინამიზმი ხელს გვიწყობს როგორც ბანდიტები შავიჭრებით ძველ პოეზიის სასაფლაოზე და ავაყირავებთ ყველა სარკოფაგებს. მაგრამ ჯერ არავეს აუშენებია პოეზიის მძორისთვის კამათორიში. საჭიროა ოზონატორი. ქორმულა უშხამესი, ახალი ხელოვნება რომელიც იზრდება როგორც სიმდიდრე შარაგზის ავაზაკების საქართველო ძველიდანვე განთქმულია პოეზიის დეზინტერით. ირველივ სხედან კუზიანები ხელოვნებაში. კომიკურ ქილმას წააგავს მათთან ბრძოლას. საამისოდ შეიძლება მრავალი იყოს საქართველოში დონ-კიხოტი. მაგრამ ყანწიზმის გარდაცვალებამ რომელიც ჩუმი აგონიით მოხდა, არავინ ააღელვა. ხდება სასწრაფო ლიკვიდაცია ყველა სკოლების.

ნოტარიუსები საკმაოდ არიან. დღეს ყველამ იცის თუ ვინ არიან ჩვენში პოეზიის ჩინოვნიკები. მემარცხენეობის სუროგატი კი არავეს აინტერესებს. საჭიროა მტკიცე ვალიუტა. ამიტომ ახალი ხელოვნება ერთად ერთია რომელიც შესაძლებელია საბჭოთა საქართველოში. რადგან იგი იშვა ომების და რევოლუციის ტრადიციებზე ზედმეტია ლაპარაკი. წარსული რჩება როგორც ფიზიოლოგიის საკითხი. შეუძლებელი ლაპარაკი ძველ პოეზიაზე დღეს როდესაც სიყვარული უბრალო სქესობრივ ემოციათ იქცა.

მთვარე ონანიზმისგან დაცლილა.

ამური ჩექმისმწენდელათ გახდა.

და სანტიმენტალიზმის უკანასკნელი ციტადელი დარჩა მხოლოდ ფანსაღვილი.

ქართულ ხელოვნებას არაფერი არ ახასიათებს. დღეიდან იწყება ახალი პოეტიკა— შუღმივი ძიება ახალი აღმოჩენა, მკლევარის სკალპელი. ტრაქარეტული იარლიკები საჭირო არ არის. რევოლუციამ მრავალ პოეტებს პარალიზი გაუჩინა. ომამდე არსებული პარაფიქურულ-კოსმეტიური ქუტურიში ზარბაზნების გრიალში ჩაკვდა. სხვა დანარჩენ სკოლებზე ხომ ზედმეტია ლაპარაკი. ისინი უფრო ადრე გაქვავდნენ. ნამდვილი მემარცხენეობა ომების და რევოლუციების ნამდვილი შვილია. რევოლუციამ მოიტანა ახალი გაგება.

მასალის.

ნივთის.

სიტყვის, მსოფლიო შეგრძნობა ჩამოყალიბდა ახალ დინამიურ ნივთში. რევოლუცია პოეზიაშიხდება ნგრევის ხაზებით. აქედან ტერორის გამართლება პოეზიაში. რევოლუცია

ჯერ არ გათავებულა. ტერიტორიალურ რევოლუციიდან დღეს გადავდივართ მსოფლიო რევოლუციაში. მაგრამ საჭიროა გაკეთება ახალ ნივთის. ამერიკანიზაცია მასსების. აქედან:

ახალი პოეტი.

პოეტი ინჟინერი.
პოეტი პრაქტიკი. პოეზია სადაც ქორმა არის მხოლოდ მოვლენა. თანაც პროცესი. აქედან ყოველი ქორმა არის მოძრაობა. შესაძლებლობა დინამიურ სიტყვის რომელიც სახიერდება ლექსალურ თქმაში. Yers libre-ი კომპრომეტიულად გაკოტრდა. ხდება სიტყვის ემანსიპაცია. აქედან ზაუმი არის განთავისუფლება სიტყვის ყოველგვარ მონობისაგან. საჭიროა ცოდნა: ყოველი სიტყვა ჯერ ხმა არის, მერე შინაარსი. ამიტომ ყოველი სიტყვა მისაღებია ინდივიდუალურად. მაგალითად ჩემთვის სიტყვა „ოფლი“ უკრო ლამაზია ვიდრე „პარლი“

აზრი.

იდეა.

შინაარსი მეორე ხარისხის ეკვივალენტი. ჯერ კიდევ კარლ მარქსს უთქვამს „იდეა კუჭში იბადება“. თანამედროვე ანალოგია: ტრისტან და არა „აზრი პირში იქმნის“. ტერენტიევის „и сраг пром пастью похажо: მე მრწამს პოეზია როგორც რეკლამ-გიორკი.

პოეზია დინამიურობის ყოველ-დღიური გაზეთი.

პოეზია როგორც სალტომორტალური ქრონიკა. თამაში სილყეებით.

პოეტი აკრობატი.

ჟონგლიორი.

ეკვილიბრისტი.

ლევან კოკტო ამბობს: „ჩვენ არა ვართ მეოცნებენი, ჩვენ ვართ მკლევარნი“. ახალ ქვეყნების, უცხო ქვეყნების მკლევარნი. ხელოვნება ცხოვრების კორექტორი არ არის, არც ორნამენტიული ფრესკა. ცხოვრება ქაოსია. ახალი პოეტი არის ორგანიზატორი კონსტრუქტორი ამ ქაოსის. ახალი პოეზია როგორც აქტუალური ძალა ერევა ცხოვრების ყოველ-დღიურობაში და ან გადააღამებს ან სრულიად სპობს ძველ დრომოქმულ ღირებულებებს.

არავითარი მემარცხენეობა არ არსებობს ექსპრესიონიზმი ლიმონათის იარლიკია. გერმანეთის თანამედროვე ხელოვნება გაზია რომელიც ვერ ეტევა ბოთლში და ყოველ დღე მოსალოდნელია მისი აფეთქება. მაშინ იარლიკი თავის თ ვად გაქრება. არის მხოლოდ ორი გამოსვლა. 5 თებერვალი 1920 წელი პარიზში და 23 მარტი 1923 წელი თბილისში. აქ გეოგრაფია არაფერ შუაშია. რა არის დაღ: მაგრამ ამაზე შემდეგ „დაღა და რევოლუცია“

პესარიონ ჟენტი

1. თ ვ ი თ კ ო ე ტ ი კ ა ზ ე

(შესავალის სახით).

აბიექტიური პოეტიკა, როგორც დამოუკიდებელი კვლევა-მოსაზრენარი ილლიუზიაა მხოლოდ. ეს შეუძლებლობა მარტო თანამედროვე აზროვნების რელატივიზმით არ აიხსნება.

პრობლემის სრული კონცეპციის მოსახზავათ, აუცილებელია მისი განყენება საკუთარი ინტერესებისაგან და უშუალო განსჯერება.

პოეტიკას კი უფრო ხშირათ ქმნიან პოეტები, რომლებიც ცხადია, თვითონ არიან მოქცეული პრობლემის ორბიტში, დაყენებულ საკითხის რკალში და შექველათ ფარავენ მის დიდსათუ პატარა ნაწილს.

აქ ყველაზე მეტათ წარმოსადგენია ის ბადე-გარსი, როიელიც ბერგსონის აღმოჩენით, მოვლენისა და მის ამთვისებელს შორის ჩნდება (უკანასკნელის ინტერესიდან გამომდინარე) და სპობს შესაძლებლობას ფაქტის ყოველმხრივი ხილვისას.

ამიტომ პოეტიკაში ყველაზე მეტათ: „რაც ფაქტია,—არ არის ფაქტი“; რაც ქეშმარიტებაა მხოლოდ ნაწილია ქეშმარიტების.

ლიტერატურული კრიტიკა—ჩემის წარმოდგენით—ანალიტური განგრძობაა შემოქმედების სინთეტურ პროცესისა იგი პოეზიაში მოქცეულ რკალების გახსნა და ექსპოზიცია.

ამიტომ პოეტიკა, რომელიც ერთის შეხედვით თითქოს მარშრუტს უხზავს პოეზიას, თითქოლიანდაგს უკებს პოეზიის ექსპრესსა,—ნამდვილათ: უკვე წინასწარ განსაზღვრულია თავის ნააზრევში

როგორც ლოლიკა ნააზრევის შემდგომი რევიზიაა და თვით აზროვნებას პროცესისათვის უმნიშვნელო, ისე პოეტიკა, შემოქმედებაში უკვე დამკვიდრებულ მიღწევათა ანალიზია და თვით შემოქმედებას არაფერს მატებს.

არგუმენტაციისათვის:

მაგალითათ რას აძლევს თანამედროვე რუსულ პოეზიას თუნდ ისეთი საინტერესო სპეციალური ნაშრომები პოეტის საკითხებზე, რომლითაც ეხლა ბიბლიოთეკის თაროებს ავსებს „academia“-ს გამომცემლობა.

ეიხნებაში, ტომაშვესკი, ჟურმანსკი და სხვები, რომლებიც ამუშავებენ საკითხებს რუსული ლექსის მელოდიკის, ინსტრუმენტოვკის, მეტოთკის, რითმის და საერთოთ ლექსის ტენოლოგიის შესახებ, მხოლოდ მიღწეულ კომბინაციათა ილლიუსტრაციას იძლევიან, მაგრამ მათი წიგნები ვერც კი მოასწრებენ ვიტრინებში მოქცევას, რომ ახალი პოეზიაში მიღწეული შესაძლებლობანი სპობენ კანონათ აღიარებულ შეთოდებს.

ამ რიგათ, თანამედროვე განწყობილებაში პოეტიკის თეორიას არ შეიძლება დაეკისროს პოეზიისათვის ტრაქტატების შექმნა და მისი მომავალი კონტურების შემოფარგვა. მას ერთი მნიშვნელოვანი მისსია რჩება:

არსებულ საპოეზიო მიმართულებათა პოზიციების დაზვერვა, და მათი შეფასება:

აქედან: პოეტიკა და ლიტერატურული კრიტიკა დღეს გადაქცეულია ბრძოლის საუკეთესო იარაღათ საპოეზიო შკოლათა შორის.

კიდევ არგუმენტაცია:

თანამედროვე ფრანგული პოეტიკა შკოლების მანიფესტებითა (როგორც, მაგ. მანიფესტები „la pleiade“-ს „la Muse Française“-ს და სხ. ჯგუფების) და სადისკუსიო ნაშრომებით განისაზღვრება.

ჟან კოკტოს, ჟიულ რომენის, ჟორჟ შევენურის, და სხ. თეორეტიული ხასიათის ნაწერები მხოლოდ პოლემიკა და ბრძოლა საკუთარ ლიტერატურულ „credit“-ს გასამტკიცებლათ.

და ჩვენი წერილიც ამ თავითვე გარკვეულია თავის მიზანში: იგი იწერება ქართულ პოეზიაში დაყენებულ შემოღის სალიკვიდაციოთ და იმ პოზიციების საბოლოო დარღვევისათვის, რომლებზედაც კიდევ სდგანან ქართულ პოეზიის ავტორიტეტული თუ არა ავტორიტეტული რუტინები.

კიდევ ერთი განმარტება.

ქართული პოეზიის მიმართულებათა გადაფასების დროს ჩვენ ზოგჯერ დაგვიკირდება შევენოთ ლიტერატურულ „პიგმეებსა“ და „დაუსრულებლივ პატარა სიდიდეებსაც“.

ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ გავანადგუროთ ამ მოლექულარულ ბაცილების ატმოსფერის შესამავი გავლენაც.

რომ გარკვეული იქნეს ის იდეოლოგიური არე,—ის სტრატეგიული პუნქტი, საიდანაც ჩვენ ვუმიზნებთ დღეიანდელ ქართულ ლიტერატურას, საჭიროა წინასწარ კონკრეტულათ მოიხაზოს ჩვენი „მემარჯვენე ხელოვნებისაგან“ დაშორების მთავარი მომენტები. ამიტომ ამ წერილის პირველ ნაწილში ჩვენ გადავსჯრით ზოგიერთ ცენტრალურ პრობლემებს თანამედროვე ხელოვნებისას.

2. ფორმა და შინაარსი.

ეს საკითხი დიდ ხანს წარმოადგენდა პოლემიკის საგანს. ხან ერთის, ხან მეორის მხარეზე იხრებოდა პრიორიტეტი. ამ ნიადაგზე ჩნდებოდენ მთელი ლიტერატურული შკოლები. ჩვენ მიერ საკითხი სწყდება ასეთ დუალიზმის სრული უარყოფით.

ფორმა და შინაარსი ორი განუკვეთელი ელემენტია შემოქმედებისა, ისე უსაზღვროთ გადასული ერთი-მეორეში, რომ დაკარგულია მათ შორის შეხვედრისა და განსაზღვრის წერტილი. რადგან აფორმიული არაფერია, ხოლო რაიმე ფორმალი კომბინაცია უშინაარსოთ არც კი წარმოიდგინება, ამიტომ ყოველი ახალი ფორმა. გულისხმობს ახალ იდეას და პირიქით. ამ რიგათ ფორმისა და იდეის პრობლემას ჩვენ ვსჭრით მონისტურა თვალსაზრისით. აქედან ნათელია ძირეული შეცდომა იმ „კრიტიკოსების“; რომლებიც ქუტუბიზმში მხოლოდ ფორმალურ მიღწევებს აფასებენ.

3. პასსეიზმი და ფუტურიზმი.

ხელოვნება, რომელიც ცდილობს ასახოს „ამწუთურ“ რეალობა, იჩეხება პასსეიზმში. თქვენ ვერც კი მოასწრებთ დაამთავროთ შტრიხიული ნახაზი „აწმყოსი“, რომ მისი შესაფარდი დრო უკვე გაიქროლებს, და ხელთ გრჩებათ „განვლილის“ სურათი. ამიტომ ხელოვნებას სჭირდება წინაღ მზერა. იგი უნდა იძლეოდეს ეკვივალენტს „მყობადერი“ რეალობისას.

აბსოლუტურათ „თანამედროვე“ შემოქმედება შეუძლებელია.

აქ შეიძლება ფსიქოლოგიის ის დებულებაც დავიხმაროთ, რომ დროის აღთქმა (восприятие) შეუძლებელია მისი სწრაფი სრობოვის გამო.

ამით აიხსნება, რომ „ყოფა-ცხოვრების“ ხელოვნება („бытовое искусство“), მიუხედავად თვისი პრეტენზიებისა „თანამედროვეობაზე“, ყოველთვის ჩამორჩენილობის ტრაგედიაში იხრჩობა. ამ რიგათ: რაც მყობადური არაა—ის წარსულისეულია.

4. ღმერთიდან-ნივთამდე.

სიუჟეტის ევოლიუცია ხელოვნებაში მიმდინარეობს კაცობრიობის კულტურულ ეტაპების პარალელურათ.

ციური ღმერთებისა და ოლიმპის რელიგიოზური ექსტაზისით გაჟღენთილ ხელოვნებას სცვლის ხელოვნება, სადაც სიუჟეტი ადამიანია—(ჯერ რაინდი, შემდეგ უბრალო მომაკვდავი) შემდეგ ხელოვნება ჩერდება ცხოველთა სამყაროზე, უსიცოცხლო ბუნებაზე და უკანასკნელათ, იგი უახლედება—მატერიას ნივთს.

ასე დაეშვა ხელოვნება ციდან—ჩვენს პლანეტამდე: მეტაფიზიკურ ტრანსცენდენტალობიდან—პოზიტაურ რეალობამდე.

ნ. ნ ი ვ თ ი.

ახალი ხელოვნება მიმდინარეობს მატერიალურ მშენებლობის პროცესის პარალელურად. როგორც მთელი თანამედროვე მატერიალური კულტურა ნივთობრივ კონსტრუქციებით შენდება, ისე ხელოვნებისათვისაც, შემოქმედების საწყისიც (სიუჟეტი) და მიზანიც—ნივთია. (წარმოებითი ქუთუნიზმი და კონსტრუქციოვიზმი). ნატურალიზმი „საგანს“ განიხილავდა, როგორც სტატურმყარ მატერიას. ჩვენ ნივთს ვღებულობთ, როგორც დინამიურ ელემენტს მშენებლობითი მოძრაობისა. იმპრესსიონიზმი და სიმბოლიზმი „საგანში“ ხელოვანთა კონკრეტ სიმბოლიკას მის უკან დაფარულ ტრანსცენდენტალი აბსტრაქციებისა. ჩვენი მისვლა ნივთთან—საფსევით პოზიტურიია. აქედან: აფსიქოლოგიზმი ახალ ხელოვნების.

ნ. ს ი უ ჟ ე ტ ი.

ვიქტორ შკლოვსკი დაახლოებით ასე სჭრის სიუჟეტის საკითხს: თანამედროვე ხელოვნება ნივთების მიმართებაა, ამიტომ მთავარი ამ მიმართების და კომბინაციის ფორმალი თავისებურება, და არა თვით ობიექტი. სულ ერთია, „სამყარო მიემართება სამყაროს, თუ ბურთი-ბურთს“.

ოსკარ ვალცელი იმოწმებს გიოტეს თქმას: ღღევანდელი მწერლები მთავარ ყურადღებას აქცევენ იმას, თუ „რაზე“ სწერენ,—ივიწყებენ,—კი, თუ „როგორ“ სწერენ.

სწორედ ეს „როგორ“ არის არსებითი თანამედროვე ხელოვნებაში.

თემა და სიუჟეტი იმპულსია მხატვრული შემოქმედების—თვით შემოქმედება კი—სიუჟეტის თავისებურ შესრულებას გულისხმობს.

ბანსახიერების პარაბლმა.

აბსოლიუტური რეალიზმი ხელოვნებაში წარმოუდგენელია. ხელოვნური ნაწარმოები არ შეიძლება ობიექტის იდენტიური აღკვეთი იყოს. ეს იმიტაც მტკიცდება, რომ ყოველგვარ ხელოვნების ათვისება შესაძლებელია მხოლოდ ასოციაციის გზით. რაც უფრო წინაურდება ცნობრიობა, მით უფრო იზრდება მისი ასოციაციური, წარმოდგენითი პოტენცია. ამიტომ

კულტურულ პროგრესის პარალელურათ ხელოვნება შორდება სიუჟეტს. ეს თეორეტიული მტკიცება მართლდება ისტორიულათაც. თანამედროვე კუბიზმი, სუბრემატიზმი და მთელი მემარცხენე ხელოვნება ცხადმყოფი არგუმენტია ამ დებულებისათვის.

მეორეს მხრივ: ხელოვნება, რომელიც ობიექტის ეკვივალენტურ განსახებას მოგცემს, არ იქნება შემოქმედება, რადგან ეს უკანასკნელი სამყაროს, ჯერ არ არსებულათ შეესებას გულისხმობს.

მიღწევა იყო ელენა გუროს თქმა: მე მინდა ჩემს ოთახში დავაყირავო დგამები და ამრიგათ მივიღო მსოფლიოს ახალი აღთქმაო.

შიდალება ამ პოეტური მეტაფორიდან გამომდინარეობს ის ფაქტი, რომ თანამედროვე მემარცხენე ხელოვნება გარესკნულს ასახავს ყოველთვის ახალი ინტერპრეტაციით, ე. ი. გარდასახვებით, მართლაც: რეალისტური სურათი, მაგალითათ ქვის, ერთი წუთითაც ვერ შეარხვედა ჩვენს ნერვიულ აპარატს. ასეთი ხელოვნება ვერ მოგვცემდა ჯერ განუცდელ შეგრძნობათ შესაძლებლობას; მაშასადამე გაუმართლებელი დარჩებოდა ხელოვნების ფუნქცია, რომელიც ჩვენ გვესმის ახალი სიცოცხლისა და მყოფადერი რეალობის შექმნის სახით.

აქ შევსწყვეტთ ჩვენი წერილის, ასე ვსთქვათ პოზიტურ ნაწილს, რომელშიაც თეზისების სახით შევეცადეთ წარმოგვედგინა მთავარი მომენტები მემარცხენე ხელოვნების იდეოლოგიიდან.

ეს მიღწევები აერთიანებენ მთელ თანამედროვე მემარცხენე ფრონტს ხელოვნებისას (მიუხედავათ მისი სხვა და სხვა მიმართულებებათ დაყოფისა) გილიომ აპოლინერიდან-ჩვენამდე; ზემოთ გამოყვანილი დასკვნები გამოდგებიან, როგორც წინასწარ განმაპირობებელი პოსტულატები იმ კრიტიკული თვალსაზრისის გასაგებათ, რომლითაც ჩვენ ეხლა მივუდგებით თანამედროვე ქართულ ლიტერატურას:

II.

„ცი სის ფ ე რ ი უ ა ნ წ ე ბ ი“.

ეს თეორიაში—სრულ გაუგებრობის და გერმანოფობიის; ხოლო პრაქტიკაში მთავარ-მშენებლობამდე დასული პლაგიატოს ნიადაგზე გაერთიანებული ლიტერატურული ლეში შეიძლება მოექცეს იმ ფორმულაში, რომლითაც ლარუსსოს ლექსიკონი განმარტავს არლეკინს:

ყოველგვარი ნარჩენის კომპილიაცია.

ორი სიტყვა, ორდენის წოდება ერთი შეხებით იძლევა წარმოდგენას ამ შკოლის იმანენტური ბუნებისას.

„ცი სის ფ ე რ ი უ ა ნ წ ე ბ ი“—ერთის მხრივ გვაგრობიებს „დაუსრულებლობისაკენ მსრბოლავ ექსპანსიურ სულს“ ფანტასმაგორულ სწრაფვას მისტურ სივრცეებში, მეორეს მხრივ—ყანწებისა და აზარფეშების კულტს, რაც ესენციაა საშუალო საუკუნოების და ფეოდალური კულტურის ფსიხიკისა.

ჩვენ საბოლოოთ და ალბათ უკანასკნელათ ვახდენთ გენეზისს ამ შკოლის ათი წლის არსებობისას. უკანასკნელათ, რადგან მოსაბეზრებელია წერა და ლაპარაკი ისეთ მოვლენაზე, რომელიც არც ერთ წერტილში არ გადაკვეთს ეპოქის და თანადროულობის მიმართებას. ის შკოლები, რომელთა პატარა ეპიგონობას სცდილობდა „ცისფერი ყანწები“ დასავლეთსა და რუსეთს ლიტერატურაში უკვე განვილი პერიოდის რკალშია მოქცეული დასავლეთის ახალ პოეზიისათვის სიმბოლიზში ისევე არქივის მასალაა როგორც რომანტიზმი ან ნატურალიზმი. თუ ცოცხალია მნიშვნელობა ვერპარნისა და ჟიტმენის, ეს მათი განსაკუთრებული ურბანული ბუნებით აიხსნება მხოლოდ.

რუსული სიმბოლიზში—მკვდარია თანამედროვეობისათვის; იგი ფაქტიურათ ემიგრაციაში იმყოფება რევოლიუციისაგან.

ჩვენში ყველაფერი იგვიანებს. „ცისფერი ყანწები“ უკვე მოიხსნა, როგორც მებრძოლი შკოლა და შეეფარა რედაქციებს მთარგმნელისა და ქრონიკორის როლში. მთარგმნელობა ამ შკოლის სპეციფიკა თავიდანვე იყო; მაგრამ ეს დაკარგეს გამბედაობაც თარგმანის საკუთარ შემოქმედებით გამოცხადების და მთელი მათი ეხლანდელი მისსია ფუტურისტულ და ექსპრესიონისტულ ლიტერატურის ქართულ ენაზე პოპულიარიზაციით ამოიწურება.

ამ რიგათ „ცისფერ ყანწებს“ აღარც პრეტენზიები აქვს.

და თუ ჩვენ მაინც ვლაპარაკობთ ამ მიმდინარეობაზე, ამის ახსნა ჩვენ ამ წერილის შესავალში გვაქვს, რომ ეს წერილი ლიტერატურულ შმორის სალიკვიდაციოთ იწერება.

ყანწი, ეს პრიმიტივის და პირველყოფილობის სიმბოლიკაა, რომელსაც არ შეუხებია ცივილიზაციის დამკუთხავი გავლენა, მართლაც შეიძლებოდა გამხდარიყო ღერბათ ისეთი პრიმიტიული გემოვნებისა და უკულტურო შკოლისათვის.

ქართული პოეზიის ტრანსფორმატორულ პრეტენზიებით მოსული შკოლა იმდენათ, უკულტურო აღმოჩნდა, რომ თავისი გამოცემის პირველ ნომერში კურიოზულათ არიეს და ვერ განასხვავეს ორი ისე პოლიარულათ ურთიერთისაგან დაშორებული მიმართულება, როგორაცაა სიმბოლიზში და ფუტურიზში.

პაოლო იაშვილის „პირველთქმა“ რომანტიული პათოსით განმეორება პირველყოფილი ფუტურიზმის მანიფესტების; და ტიცინ ტაბიძის წერილი, სიმბოლიზმის იდეოლოგიის პრეტენზიით.—ასეთი იყო თეორეტული სიმტკიცე „ცისფერი ყანწების“.

რასაკვირველია, საჭიროების გარეშე იმ ვულგარული აბსურდის კრიტიკა, რომლითაც დატენილია ეს მანიფესტი და წერილი. მათი გახსენება მხოლოდ იმ „ჰიბრიდამის“ საილ-ლიუსტრაციოთ არის საჭირო, რომელსაც „ცისფერი ყანწების“ პირველი ნუმრიდან დღემდე ანვითარებდა ეს შკოლა.

გრ. რობაქიძე და ტიცინ ტაბიძე ქმნიდენ თეორიულ მსოფლმხედველობას „ცისფერი ყანწებისას“. ერთ ჩემ წერილში „პლაგიატია და გრამოფონი“ მე ვამტკიცებდი, რომ რობაქიძე აზროვნებს და ქმნის ყოველი ახლად „მოსული“ წიგნის ან ჟურნალის დამპყრობი გავლენით. უაილდის, ნიცშეს და ოტოვინგერის პოპულიარიზაციიდან იგი ახალგაზრდა „ყანწელებმა“ სი-

ბოლიზმის „უმცროსი თაობის“ ორიენტაციაზე გადაბარგეს. უკანასკნელათ გამსახურდიას ექსპრესიონისტულ დეკლარაციების ეპიგონი გახდა და „მიწასთან დაბრუნების“ თეორიებს არკვევს.

ნათქვამი მხოლოდ იმის საილიუსტრაციოთ, რომ რობაქიძეს არ ახასიათებს აზროვნების დამოუკიდებლობა და გამძლეობა მსოფლმხედველობის გარკვეულობა. იგი გიპსიური ელასტიურობით იზრდება ყოველი ახალი გავლენის ყალიბში.

ტიციან ტაბიძეს მოსწრებულათ ეწოდა „ბიბლიოგრაფიული“ მოაზროვნე.

„ცისფერ ყანწებში“ ის ამტკიცებდა სიმბოლიზმის მსოფლმხედველობის იდენტურობას ქართველი ხალხის ფსიხიკასთან და „ყველა არგუმენტით“ სცდილობდა გაემაგრებია სიმბოლიზმის პერსპექტივა ჩვენში.

შემდეგ „курanty“-ში სიმბოლიზმს „ცისფერი ყანწების“ გარდავალ პოზიციათ აღიარებდა და ირწმუნებოდა, რომ ამ შკოლას მთელი პერსპექტივა ქუტურუზმისაკენ იხრება; უკანასკნელათ ამტკიცებს, რომ პოეზია რემბოს შემდეგ „ერთი ხაზითაც არ გახროლა“.

დასასრულ „ცისფერი ყანწების“ და დადას დაკავშირებას სცდილობს. ჩვენთვის საინტერესო იყო ხვეული ამ კომბინაციის, მაგრამ ტაბიძე ყოველთვის პრობლემის პერიფერიაში ტრიალობს და საკითხს გადაუწყვეტელს სტოვებს: მისი წერილები ყოველთვის „შესავალია“; ან საკითხის გამორკვევას დაპირებით ასრულებს.

ამ რიგათ იდეოლოგია „ცისფერი ყანწების“ ვულგარული ეკლექტიკაა. ეხლა მისი „პრაქტიკის“ სწრაფი ექსკურსიც:

გრ. რობაქიძე—„პოეტი-ფილოსოფოსი“, დებიუტანტი „თეატრი და ცხოვრების“; პირველი სტადია—გატაცება გრიშაშვილით. („სირენას სიმღერა“-სა და გრიშაშვილს შორის ერთი ნაბიჯია). შემდეგ ყალბი პათოსი და ცრუ-კლასიკური რიტორიკა. უკანასკნელათ: მიწასთან დაბრუნება და პრიმატივის პოეტიკა; რაფიელ ერისთავთან დაახლოება (ეს ჩემს მიერ აღნიშნული იყო თავის დროზე); „მალშტრემ“—ლიტერატურული ხლამია „დიონისეს კულტი“, რელიგიოზური ექსტაზი.

პაოლო იაშვილი—პირველ ხანებში პარიზის შთაბეჭდილებით გაბრუებული და ბალმონტის ეპიგონი („ფარშვანგები ქალაქში“, „წითელი ხარი“ და სხ.) შემდეგ იმაჟინისტების გავლენა: „წერილი დედას“; (ესენინიადა) ეხლა: „უნდა ავარდე მამადავითზე“, მარინეტით შეუგნებელი გატაცებიდან—დაწმენდილ რომანტიკამდე.

შემოქმედებაშიც მხოლოდ: კონქერინსიე ან უკეთ—იმერელ აზნაურის პათოსის „ტოლუმეაში“.

„ფერადი ბუშტები“ აპოქიეოზია მთელი მისი ბუშტივით მსუბუქი და „გაბერილი“ პოეზიის.

ტიციან ტაბიძე—„უაილდის პროფილი“, (დეგენერაცია და დეკადანსი); კულტი წარსულის: „ქალდვას ქალაქები“ („დანგრეულ კიბეს მე ვაშენებ, უკან მოვყვები“)

„ძველი ორპირი, დანგრეული სანავოები“, მალიარის, ტუბერკულოზის, ნახველის და შხამის პოეზია.

მეყვე ლირიკა. „მადლობა უფალს, ჩემი სული მას აბარია“—უკანასკნელათ აღელვებს დანიელა ურიაც. და „ხედავს იმ მარგუს, მოწამლული სადაც დაწვება“.

ვალერიან გაფრინდაშვილი—„ოფელიის კუატიორი და დენშიკი“, ყველაზე მეტათ ფანტს-მაგორული და მისტიური კოლორის პოეტი—„მისტიური საფერფლე“, „დაისები“,—ბლოკური პლატონიზმი, საგნების იდეალიზაცია და ჭარბი ფსიხოლოგიზმი. ჭლექისა და თვითმკვლევლობის პოეტიკა. ბრუნავს ქანტომების რკალში; ყოველი საგანი მისთვის ქანტომია—სიმბოლიკა რაღაც აბსტრაქტულის და ტრანსცენდენტალის.

კულაუ ნადირაძე—მთვარის თანამგზავრი: ძველი ციხეების კედლების წინ ჟრუანტელი; ბალდახნის და „momento mori“-ს პოეტი. „მოკუნტული, როგორც იულა“. „თითქო ღვისმშობლის ცრემლი დამეცა ლოცვის დროს თავზე“. „და ღვთისმშობელის მოგროძო თვალები, უმანკო სევდით ამოვსებული“; „ოჰ, ღმერთო ჩემო, ეს სავსე გული. შენ ჩავაბარე, და მას ეგ კალთა ბროლით ქარგული-გადააფარე“. ილიუსტრაციისათვის კმარა. საერთოთ: სპონი, ავთომყოფი სენტიმენტალიკა, ნევრასტენია, პასიეზმი და მთელი დეკადენტური ფსიხიკა.

გ. ლეონიძე—„ნაკადულის“ და „ჯეჯილის“ ახლო თანამშრომელი პრიმიტიული „სიმსუქნის“ პოეტი. მოზკერისა და კახური კამეჩის შთაბეჭდილების პოეზია. ეხლა ზაქარია ჭიჭინაძის პროფესიონალური გამგრძელებელი ვახტანგ კოტეტიშვილთან ერთათ.

რაფაელ გვეტაძე ანუ მათეშვილი „თეთრო წიგნის“ ავტორი; „დაბინდული ქარვები“ და „ღამეები“ (ალსანიშნავია ფერთი კოლორიტის ევოლიუცია: თეთრი—ყვითელი—შავი).

ტემა: „ოფლიანი ღლიავი“. სოფლის პეიზაჟი (ბოსტანი—ხბოს ტანი-ბოზები და უკანასკნელათ ვირების მესსიანიზმი. რობაქიძეს ეს პრიმიტივთან დაბრუნებათ მიაჩნია; მე კი—უკულტურობაში ჩახრჩობათ და პრიმიტივიდან თავდაუღწევლობით, დანარჩენებზე შეჩერება არაფერს გამოარკვევს ახალს.

რეზიუმე:

„ცისფერი ყანწები“ თავისი სენტიმენტალიკით და რომანტიკით „მთვარის სამყაროს“ და სოფლის პოეზიაა. მისი შ„მოქმედების ობიექტი მკვიდრი ბუნების „საგანია“, გაიდებული და აბსტრაქციაში გადატანილი. აქედან გამომდინარეობს: მეტაფიზიკური და მისტიური ძიება ღმერთებისა და „ასტრალური სამყაროების“. აქედანვე გამომდინარეობს „ფსიხოლოგიზმი“ „ცისფერი ყანწების“.

„ცისფერი ყანწები“ უკანმზერისა და პასსეიზმის პოეზიაა. მასში იშლება „დეგენერა-
ტული სკეპსისი, შხამი, ტუბერკულოზი, სპლინი და საერთო სიკვდილისა და გადაშენების
აგონიით ამღვრეული სული. აქედან იგა დეკადანსის პოეზიაა.

„ცისფერი ყანწები“ ფსიქოლოგიურათ ეთიშება მასსას; იგი ილიუზიაა ცოცხალი და
მბრუნავი გარესკნელისაგან და საკუთარ ეპილეფსიურ განცდებში მომწყვდევაა. (ულტრა-
ინდივიდუალიზმი), „ცისფერი ყანწები“ პასსივი და სტატიურია ათვისებისა და განსახების
პროცესში.

ასე ამრიგად დამტკიცებულია ჩვენი დებულება, რომ „ცისფერი ყანწები“ არც ერთ
წერტილში არ გადაკვეთს თანამედროებას.

ჩვენი საუკუნე ხასიათდება პოზიტური და რეალური აღთქმით გარესკნელისა; თანა-
მედროვე კულტურა შენდება ყოველგვარ ფსიხოლოგიზმისაგან დაწმენდილ ნივთების უტი-
ლიტარულ კონსტრუქციით. ჩვენი რევოლიუციონური ეპოქა დინამური თავის მშენებლო-
ბით პროცესში და ჯანსაღი ოპტიმიზმით მიიწევს მყოფადობისაკენ. თანამედროვე ფსიხიკა
სცილდება ინდივიდუალურ ნაჭუქს და გადადის კოლექტივიზმში.

კიდევ ერთი ფაქტი: H_2SO_4 -ის პირველ ჟურნალში „ყანწელების“ ლექსები გადატა-
ნილი იყო შაბლონური სამიკიტნოების სიმღერების მოტივზე.

ეს არ ყოფილა შემთხვევითი მოვლენა. აქ მტკიცდება „ყანწელების“ აკუსტიური სი-
ჩლუნგე, ლექსის ტენოლოგიის და საერთოთ შესრულების მხრივაც.

III

პროლეტარული პოეზია.

პირველყოფლისა, პროლეტარული პოეზიის მომავალი ჩემთვის მეტისმეტად პრობლე-
მატურია. მთელი აზრი პროლეტარიატის ბრძოლისა იმაში მდგომარეობს, რომ მოისპოს
საზოგადოების კლასობრივი დიფერენციაცია და შეიქმნას მთლიანი, ჰარმონიული ყოფა.
ამ რიგათ პროლეტარიატის მიზნობრივი გამარჯვება ნიშნავს „პროლეტარული პოეზიის“
როგორც ყველაფრის, რაც კლასიურია მოხსნას.

შეიძლება პროლეტარული პოეზია შერჩეს გარდამავალ პერიოდს იმ ორ პერიოდს
შორის, რომელთა ერთის მხრივ ლიკვიდაცია და მეორეს მხრივ შექმნა არის *reson d'etre*
თანამედროვე რევოლიუციისა.

პროლეტარიატი უშუალოთ დაინტერესებულია, რომ ეს ინტერვალი, რაც შეიძლება
მინიმალურ დროს იტევდეს.

მეორეს მხრივ:

პროლეტარული პოეზია არ შეიძლება იყოს შკოლა.

თუ პროლეტარული პოეზია უპირისპირდება ბურჟუაზიულს, ჩვენ ხომ ვიცით რომ ეს
ბურჟუაზიული პოეზია თავის მოცულობაში შკოლების რამოდენიმე ათეულს იტევს. რატომ
შეიძლება, რომ პროლეტარული შემოქმედებაც ასთივე მინიმალურდობრივ დაყოფას არ
განიცდის.

მე მგონია, რომ ეს ასე მოხდება.

რუსულ პროლეტარულ პოეზიას რომ გადავხედოთ: ზოგი მათგანი ქუთურისმის გავლენას განიცდიან (მაგ. ბეზიმენსკი); ზოგი სიმბოლიზმისაკენ იხრებიან (მაგ. გერასიმოვი) არის რეალისტებისა და ნატურალისტების გავლენაც (დემან ბედნი, კაზინი და სხ.).

პროლეტარულ პოეზიის ყველაზე ახლო მონათესავე პოეტი თანამედროვე გერმანეთის—მაკს ბარტელი ექსპრესიონისტების გავლენაშია. განსაკუთრებული ესთეტიური კრედო ახასიათებს პროლეტარულ პოეზიის შესაფარდ შკოლას ეხლანდელ საფრანგეთშიც—ვლასარაკობთ უნანიმისტებზე.

ამ რიგათ პროლეტარულ პოეზიას მხოლოდ სოციალური მრწამსი აერთიანებს, ისევე როგორც ექსპრესიონიზმს ნაციონალური ტენდენციები. ვერც ერთი და ვერც მეორე ვერ განსაზღვრავს საპოეზიო მიმდინარეობას.

როგორც ზევით აღენიშნეთ ერთსა და იმავე სოციალურ არეზე შეიძლება მრავალი საპოეზიო მიმართების გაშლა.

ხელოვნებაში მიმართულებათა დამყოფ ნიშნათ ვერ გამოდგება სოციალური და ნაციონალური თვალსაზრისი.

ეს უდავო ჭეშმარიტებაა.

კერძოდ საქართველოში პროლეტარული პოეზია ჩემის მტკიცებით, არ არსებობს. ის მონოპოლური პრეტენზიები, რომელსაც რევოლუციონურ და პროლეტარულ შემოქმედებაზე აცხადებს ამ წოდებით გაერთიანებული მწერალთა კავშირი, ჩემს ფიქრით უზურპატორული მითვისებაა.

რევოლუციონური პროლეტარიატი ანგრევს წარსულის „ტრადიციულ ალპებს“ (თქმა მარქსის) საქართველოს პროლეტარული მწერლები კი—ვერ მიგვითითებენ ვერც ერთ მიღწევაზე თვის შემოქმედებაში, რომელიც ამ წარსულის ტრადიციებით არ სტოცლობდეს მთლიანათ.

თუ პროლეტარული პოეზიის აპოლეგეტები გვეტყვიან, რომ ისინი რევოლუციას ახდენენ შემოქმედების იდეის მხრივ, ჩვენ მათ დუალიზაციაში დავიჭერთ და მოვაგონებთ, რომ ყოველი ახალი იდეა, მხოლოდ ახალ ფორმალ კომბინაციაში შეიძლება მოექცეს.

ქართული პროლეტარული პოეზია ნატურალიზმისა და რეალიზმის ნიადაგზე სდგას. ხსენებული შკოლები პასიურათ ისახავენ ობიექტურ გარემოებას და ხელოვნებაში „არსებულის“ ეკვივალენტს იძლევიან.

აქ დაშორებაა რევოლუციისაგან, რომელიც არსებულის უარყოფას გულისხმობს და დინამიურათ ქმნის მყოფადს.

ამ ზოგად შტრიხებში საკმაოდ იშლება კრიტიკა ამ მიმართულების:

ჩვენ თავს ავარიდებთ ამ მწერლების შემოქმედების პერსონალურ განხილვას. (იგი ვერ გაუძლებს კრიტიკას).

ვიტყვი მხოლოდ, რომ ქართულ პროლეტარულ პოეზიაში იგრძნობა სოფელი და პრიმიტივი.

საწარმო პროლეტარიატი კი ქალაქის პირმშოა და მისი ფსიხიკა ურბანული.

ილიუსტრაციისათვის მხოლოდ ზოგიერთების ფსევდონიმებს შევებები. მაგალითად ერთი თვალსაჩინო ფიგურა ქართულ პროლეტარულ პოეზიისა ფსევდონიმით ატარებს „ეოს“. რა საერთო აქვს ამ სკეპტიკურ განდეგილობას და ულტრა ინდივიდუალიზმის გამომხატველ სიტყვას, კოლექტივისტურ ფსიხიკით გაფლენთილ პროლეტარიატის იდეოლოგიასთან?! მეორე „ვაკელი“. ვაკე და მთა—ეს ბუნების სტიქიის აპოგეზაა. თანამედროვე ცივილიზაცია დაგეგმულათ იპყრობს ბუნების ყველა თავისებურებებს. ქალაქში ისე საგრძნობი არ არის მთა და ბარი, როგორც სოფელად. აქედანაც: დაშორება პროლეტარიატის პსიხიკიდან და პრიმიტიული განწყობილება.

ასევე შეიძლება ითქვას: ზომლეთელზე და სხ.

საზოგადოთ: საქართველოში პროეტარულ რევოლიუციის მანათარდი ხელოვნების პრეტენზიას ვერ გაამართლებს „საქართველოს პროლეტარულ მწერლობის კავშირი“.

თუ ეს დებულება ოდნავ მაინც საკამათო გამოდგა, ჩვენ სხვა დროს მეტი სიცხადით დაუამტკიცებთ ამას.

ახალი ხელოვნების ფაქტები. *)

ეხლა მერცხლები უკვე აღარ დაფრინავენ და ახალი აკადემიზმი სახიფათო არ არის. სახიფათო უფრო ცენტრალური ფორმულის უქოლობაა ლიტერატურული მიმართების. მარტო სენსაციას დროული ხასიათი აქვს, სერიოზული პრაქტიკა მეტ გამძლეობას იჩენს და ვინც ახალ კლასიციზმზე ლაპარაკობს ის ასცდა ნამდვილ კლასიციზმის გზას. ჩემთვის კლასიციზმი ხელოვნების კონსტრუქტივიზმი არის (ხელოვნების კონსტრუქტივიზმი და არა მისი შენაცვლება).

პირადათ ჩვენ ერთგული ორიენტაციით ვართ იმ კონსტრუქტივიზმის, რომლის პრაქტიკული ფორმულები აღმოჩნდა $H_2 SO_4$ ჟურნალში. ის არის სრულად ახალი კონსტრუქტივიზმი, და ამავე დროს იტევს მთელ ქართულ ხელოვნების მყოფადერ პერსპექტივებს. აქედან ჩვენი ფრონტი წარმოადგენს ერთად ერთ ცოცხალ პოზიციას ქართულ ხელოვნებაში და მყოფადერი ხელოვნება და კერძოთ პოეზიის ცენტრალური პროვინციაც ამ ნიშნის ქვეშ მიდის. აქ ჩვენ კიდევ ვლაპარაკობთ ხელოვნების პოლიტიკაზე. (იხილეთ „სასწრაფო განპარტება“). ყველა კომენტარიებიდან უნდა აღინიშნოს საზოგადოებრივი განწყობილების შტრიხი, რომელიც ჩვენი გამოხატვის წინა სეზონს ახასიათებდა. გასაბჭოების შემდეგ ძველი ხელოვნება სიკვდილის პროცესამდე მივიდა, როგორც ბურჟუაზიული ინტელიგენციის ფსიხიკის დაშლის შედეგი. შემგუებ ინტელიგენციას არ აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა საკითხების გარკვევის დროს, რადგან ის ძლიერ შიშის სდგას იმ ღირებულებების გადაფასებასთან, რომელიც თანამედროვეობამ შექმნა. ეს აზროვნების კონსტრუქციის ვერასოდეს ვერ შეეგუება მატერიალისტურ მიდგომას ყოველი სხეულების მიმართ, და მესხანისში ამ ინტელიგენციის აზროვნების მოშლილი არის. ჩვენ ვართ ახალი ინტელიგენციის დაბადების პროცესში, რომელიც გამოვა მშრომელ მასიდან. მისი აზროვნებითი კონსტრუქციები იქნება რეალის ისეთივე გაგების, როგორც თანამედროვეობა ითხოვს. ეს აზროვნება ეხლა იწყებს ყალიბს და შენდება გასაბჭოებულ სხეულების პროექტით. აქედან აშენებული ფსიხიკა ატარებს უფრო მატერიალურ ღირებულებებს და ჩნდება ნივთების ახალი კარნავალის დროს. ნივთების უტილიტარიზაციის და დამოკიდებულების ნუსხა მიიყვანს ახალ ფსიხოლოგიზმის სხეულთან და პირდაპირ გადავდივართ ფსიხიკის კონსტრუქტივიზმზე.

ფრონტი რომელიც ჩვენ შეეკენით ამ გავებით შემორკალულია. თეორიული ფორმულების გამომუშავება და ლიტერატურული აღმშენებლობა ხდება თანამედროვეობის ღირებულების მიხედვით. მომაკვდავ შეკლებმაც სცადეს ამ განწყობილების შეგუება, მაგრამ შემოქმედებითი პოტენცია დაშრალი იყო.

*) სადისკუსიო. რედაქცია.

როგორც ერთი ჟურნალისტი აღნიშნავს, რუსულ ფუტურიზმს მოუხდა სიმბოლიზმის ერთ წერტილზე გაყინვის დროს გამოსვლა. ახალი პრინციპებით მოსულმა შკოლამ სცადა სიმბოლიზმის და იმპრესიონიზმის გადაყლაპვა. ის ბევრ შემთხვევაში არის კიდევ სიმბოლიზმის გაგრძელება და მისი აბსურდამდის დაყვანა. ჩვენ ფრონტიში ეს პოლიუსი არ ყოფილა. (შეიძლება ეს იყო სულ მცირე).

თუ რუსულ ფუტურიზმს მოუხდა გამოსვლა რევოლიუციის წინა სეზონში, სადაც ნახტომის გაკეთება უტრადიციოთ საძნელო იყო, ჩვენ კი წინააღმდეგ გადალაგებულ და ამოძრავებულ ნივთებში მოგვხვდით და ნახტომი შესაძლებელიც და აუცილებელი არის. ქართული ფსიხიკა ნივთების კარნაველში უნივერსალთ მოხვდა და ის თვითონ მიდის დინამიზმის კანონებით. ეს მოძრაობა რომ ძლიერ სუპრემატიული და უმატერიო ოპტიურ ღირებულების არ იქნეს, დაბადებული არის $H_2 SO_4$, „შემდეგ ლიტერატურა და სხვა პროგრამით, აშენება მოძრაობის, აშენება ფსიხიკის კონსტრუქციის და პრაქტიკის პროცესი.

ჩვენი ფრონტი მშენებელი მატერიალური კულტურის (ე. ი. საჭირო ნივთის) არის გაზომილი პოლიუსი. ჩვენი ფრონტი რაც უნდა მრავალმხრივი იყოს ფორმალური და ფსიქოლოგიური დამოკიდებულებით (რომელიც ნივთის კანონების გამო არის გამოწვეული) ის უფრო ხელშესახები არის ყველა წინანდელ ხელოვნების მიმართებებზე. ამ შემთხვევაში ის არის ულტრა რეალიზმი, რამდენათაც ის წარმოადგენს პროცეს ნივთის შენების, მოძრაობის და მყარების გადმოცემის. ამის შედეგი არის ჩემს მიერ აღნიშნული რომ ფუტურიზმმა სცადა დაყვანა ყველა ოპტიური და აკუსტიური ფორმების მატერიალიზაციამდე.

აქ არის სწორეთ სახელოვნო პოლიტიკის დაწყება. სამწუხაროთ ქართველ კომუნისტ ამხანაგებში არავინ აღმოჩნდა, რომელიც დაინტერესებული ყოფილიყო ამ ლიტერატურული საკითხით და ის სერიოზულ დისკუსიის საგნათ (ჩემი სასწრაფო განმარტების შემდეგ მაინც) გაეხადა. მხოლოდ ფსევდო მარქსისტები ამტკიცებენ რომ სახელმწიფო და ხელოვნება არ უნდა იყოს ორგანიულ კავშირში). რასაკვირველია ხელოვნება აგიტაცია არ არის, მაგრამ ის უნდა წავიდეს იმ პერსპექტივების გაშლით, რომელიც არის მოთხოვნილებები თანამედროვეობის.

II ორი—კონსტრუქცია გაყოფილი ოთხზე.

ერთი პოლიუსი $H_2 SO_4$ მოვიდა დადათი. მე აღვნიშნე დადა, როგორც ტერორი. არც დადას შემოქმედებითი მიღწევების უარყოფა შეიძლება, რომელიც ზოგიერთ ჩვენი წევრების მიერ საუკეთესოთ იქნა მოხმარებული და დადას მეთოდები მიღებული იქნა არა როგორც შემოქმედებითი ტერორი არამედ, როგორც მეთოდი მოძრაობის აშენების. ეს უთუოდ არავის არ შეუმჩნევია და უკანასკნელი შორდება დადას სხვა პოლიუსთან დაახლოვებით. ეს პოლიუსი არის გიორგი გროსის პარალელების დროს გამორკვეული და მეორე მხრივ უახლოვდება ჩაპლინის მოძრაობის კონსტრუქცივიზმს.

ამ პოლიუსზე ჩვენ ვწერდით რომ ნასახი ფსიხიკის კონსტრუქცივიზმის არის გეორგი გროსის

ფიგურალური კონსტრუქციები და ჩაპლინის მოძრაობის ნუსხის ათვისებაში. ამის ძირი არის უთუოდ დადაში. მხოლოდ დადა არის თეორემა ტერორი, საერთო და საკუთარის შემოქმედების.

უკანასკნელი ნაწილი დადასი საქართველოში ვერ გამართლდა.

ბენო გორდღვიანი ლოზუნგათ აყენებს დადას.

პავლე ნოზაძემ თვითონ წერილის ფორმალური მეთოდებით ეცადა ასეთი ტერორის მოხდენას. პრაქტიკაში მას აქვს „პატრიოტიზმი“. მაგრამ დადა და ქინძისდავი, რომელიც სრულიად დამოუკიდებლათ შეხვდა მხატვარ ქიქოძის „მხატვარის ჯოხს და ქინძისთავს“— უთუოდ ძლიერ ახალი მოვლენა არის, როგორც ფორმალური მეთოდით ისე დრამატინი-თაც. შეიძლება უფრო სწორათ იქმნას. **ამაში არის რაღაც რომანტიული კონსტრუქტი-ვიზმიც.** „შუშასავით აერთებდა ერუსალიმს და თბილისს“. „ქინძისთავი მოწყალების და მოფრინდა“.

„რომ დაენახათ ცამეტი ქართველი რაინდის და ქინძისთავის ესპანიური ფარიკაობა“.

ყველგან აქ სივრცეები დალაგებულია კინემატოგრაფიულათ და მოძრაობებით პერპენდი-კულიარულათ ხედებიან ერთმანეთს. თეორემა სრულიად არ ეთანხმება ვაგებას დადასი და საინტერესო არის ლოგიური დასკვნა სად მიდის. პრაქტიკას ნოზაძე მიყავს უჩვეულო მოძრაობის და მოქმედებების აგებაზე და აქედან პირდაპირი გზა არის იმ კონსტრუქტივიზმი-მდე, რომელიც ყალიბდება ჩვენი ფრონტი. განუმეორებელი ლექსი „დაჩვეული სიყვარული“ აშენებს ახალ მეთოდს ლექსის სტრუქტურის. ეს შეიძლება სენსაციურიც იყო. რასაკვირველია დადას სენსაცია აკლია და აქედანაც რომში არ მიდს ეს გზა. სწორედ აქ საინტერესოა დადა საქართველოში. **ბენო გორდღვიანი** ერთი მთავარი ორგანი-ზატორთაგანი H_2S_{61} საბჭოსი, ამტკიცებდა რომ ჩვენი ფორმულები ხელოვნების შესახებ, ახალი უნდა იყვეს და ცნობილ ნახაზობაში ქმშიდეს გეომეტრიულ ცენტრს. „ინსტინქტი“, H_2S_{61} სწორედ ამის ლოზუნგებს იძლევა. ყოველივე საჭირო იყო მხოლოდ იმისთვის, რომ გვეთქვა საით მიიმართება ჩვენი შემოქმედებითი გეზი. **ნიკოლოზ ჩაჩავას** თქმა თითქოს დადა იყოს „ფუტურიზმის სამხედრო ტაქტიკა“ სრულიად არ არის სწორი.

დადა საკუთარი პოლიუსით მიდის, მაგრამ ჩვენთვის, როგორც ფუტურიზმი ესე დადა დაწყების საქმე არის და ჩვენი ფრონტი უფრო წინ მიდის. მაგალითად ბენო გორდღვიანი ერთ წერილში ამტკიცებს დადას და მეორე წერილში ადგენს მეტყველების შრიფტის შესახებ მთელ გეგმებს, (რომელიც წარმოებითი ფუტურიზმის შედეგი არის) და ამავე დროს სიტყვა მსახ ხელოვანის პოზიციაზე სდგას. თავის წერილში „ოქტომბერი და მხატვრობა“-ს შესახებ ეს პოლიუსი ნათლად გამოირკვა და მთელი წყებები წარსული ლიანდაგების მიდის კონსტრუქტივიზმამდე.

შალვა აღნაზიშვილი აღნიშნავს, რომ ჩვენი კონსტრუქტივიზმი საწყის იღებს დადადან. ეს მეც აღნიშნე გერმანეთის მხატვრობის შესახებ დაბეჭდილ წერილში. მაგრამ მე ვფიქრობ, რომ ესეც ცალმხრივი არის და ის უფრო რთული საფეხურებით შენდება.

ჩვენი მეტყველებების საწყისი საწყისი არის ხალხური. იხილეთ ჩემი ლექსი „ხაბო“.

ნიკოლოზ ჩაჩავას „სანტიმენტალიკის შელოცვა“ ხალხური ტონით.

სატრიბუნო ხმა, ნიკოლოზ შენგელაიას ლექსის (პოხსენება პირველი).

სასაუბრო სინტაქსიური დალაგება წინადადებების უანგო ლოღობერიძის ლექსებში—

და რაც მთავარი კინომატოგრაფიული და ფელეტონიური მანერა შალვა აღმაშავილის ყველა ეს არგუმენტები არის შემოქმედების ხალხური საწყისის. ხალხური მონოტონური ლირიულობის შედეგი არის პავლე ნოზაძის „სულ დღესო სულ ხვალეო“. ხალხური საწყისი უფროდ ბადებს პრიმიტივს. უკანასკნელი, როგორც მუსიკალური ღირებულება არის შემოქმედების ფორმალური სხეული და მიმღეობის საქმე. მეორე პოლიუსი პრიმიტივის ფაბულარული განცდა ე. შეხედვა საგნის—დადის დრამატიზმად და უდრის ბავშვის ფსიხიკას. ეს არის ორი პოლიუსი, რომელიც უნდა შეხედეს ერთმანეთს.

ერთი წარმოადგენს პრიმიტიულ ფუტურიზმს და მეორე უფრო დადას. ბავშვის ფსიხიკა დრამატიზმით და ფორმალური მეთოდი პრიმიტივის. აქ არის საწყისი ახალი ხელოვნების აშენებისათვის. ჩვენ აღვნიშნეთ გზები, რომელიც ვერ თავსდება განსაზღვრულ ჩარჩოებში და მიდიან ახალ მიღწევებისაკენ. ჩვენ გავყვეთ ანალიზსა და შემოქმედების ანატომია გვაჩვენებს თეორეტიულ ფორმულებს.

კომენტარიებისათვის საჭირო არის აღინიშნოს რომ ეს პოლიუსები ხვდებიან ერთმანეთს ამ ჟურნალში და საერთოდ თანამედროვე ხელოვნებაში. **ფუტურიზმმა იცის ორი პერიოდი:** მარანეტის მაშინაღური ფუტურიზმის და ხლებნიკოვის პრიმიტივიდან წამოღებული კანონები რიტმის.

ნივთები ატარებენ უტილიტარულ ფასს ცივილიზაციის წამოყენებულ გაგებების მიხედვით. ულტრა პრიმიტივიზმშიც საგნები ატარებენ უტილიტარულ ფასს და სხეულების რელიგიაც ამ უტილიტარობით არის გამოწვეული: **საჭიროება და მავნებლობა და არა აბსტრაქცია.** აქედან არის ორივე ათვისების შედეგათ: რიტმიული წყობა და ნივთების მოვლენების რხევების ნათესაურობა. აქედანვე ფსიხოლოგიზმის ფორმულები მსგავსი კანონებით აშკარავდება, პირველი გამოდის მანქანების პრეისკურანტიდან და მეორე კი პრიმიტივიდან, რომელსაც ჩვენ აქ მოვიყვანთ 1910 წელში დაწერილ ლექს ხლებნიკოვის. «Числа».

«Я в матриваюсь в вас, о числа,

и вы мне видите одетыми в звери, в их шкурах»

«Вы позволяете понимать века, как быстро хохотя зубы.

Мой сейчас вещеобразно разверзлись Зенницы».

აქ ხლებნიკოვს რიტმები ჩაცმული ყავს მხეცების სამოსში და აქედან დასკვნა—რიტმიულ ცხოვრების დენა, რომელიც მიდის განსაზღვრულ ციფრების მიხედვით არის ულტრა პრი-

გიტიული კანონების დაბრუნება; მაგრამ მხოლოდ ციფრით დარქმევა მოვლენების ჩვენ ვერ მიგვიყვანს განსაზღვრულ კანონამდღი და მივიღებთ ფორმალურ მეთოდების კვლევას. რომელიც გამოვიდა პრიმიტივიდან, როგორც ინვენტარიდა ისე როგორც მარინეტის მოძრაობის კანონებიდან. ორივეში არიან სხეულის აშენება, მაგრამ არ არის „დანიშნულების“ განსაზღვრა. ინვენტარის ამოღების პოლიუსით დაიწერა ჩემი „ხაზო“ თუ გინდ ნიკოლოზ ჩაჩავას „სენტიმენტალიკის შელოცვა“-ც.

მაგრამ სხეულების აშენება კიდევ არ მიღის იმ კონსტრუქტივიზმამდე, რომლის ნასახებსა და მიმართულებებს ვხვდებით ჩვენ ჩვენი ფონტის პირველ ჟურნალში. აქედან ჩვენ მივიღეთ რამოდენიმე ათვისებითი მეთოდი ნივთის. მიღწევების დროს ეს ნუსხა თანდათან ფართოვდება. ჩვენ წინა წერილებში ვილაპარაკეთ ნივთის ფორმალურ კანონებზე და პოეზიაში მის ღირებულებებზე. ეხლა აღვნიშნოთ თუ რა არის თვითონ ნივთი.

H!

ნივთის ორიენტაცია გამოწვეული არის მისი სოციალური ღირებულებით. რა არის ნივთი წმინდა ლიტერატურული პოეტიკის საზომით?

ნივთი არის მარტივად ხელოვნური საგანი (მათ როგორც გარდაქმნილ სხეულებს, არ ახასიათებს ღვთაებრივი კავშირი). მას ახასიათებს მასსა. ის ხასიათდება ვრცეულობით. კუბებისტების საზომით რომ ვთქვათ მას აქვს სამი ვაზომვა; მსგავსება ცილინდრი, კუბი, შარი და სხვა. შინაარსი მას არა აქვს.

მას აქვს დანიშნულება. აქედან მისი უტილიტარული ფიზიოლოგია, როგორც მექანიკურად აშენებული სხეული, ის ხასიათდება აშენების უტილიტარიზაციით.

რამდენათ ის უტილიტარული არის, ის იმდენათ ორგანიულ კავშირში არის ნივთებთან. (ე. წ. წარმოებით ფუტურისზმის პოეტიკა). არის მეორე განსაზღვრა ფუტურისზმის, როგორც დინამიკის ესტეტიზაციის პოეტიკა: ნივთი ხასიათდება მოცულობისა და მოძრაობის გრაფიკით. როგორც მაშინალოგიის ერთ ორგანიულ ნაწილს მას აქვს სტრუქტურა ე. წ. გრაფიულობა, რომელიც იძლევა განსაზღვრულ სწრაფვებს. ეს იქნება მისი აშენების შედეგი, (მაგ. ლამპას ძირი ბრტყელი აქვს რომ დაიდვას).

აქედან ნივთები არიან ერთმანეთთან მოძრაობითი დამოკიდებულებაში და ნივთების მოძრაობის კანონი ქმნის დინამიკას და სისწრაფეს.

როდესაც ნივთი არის უტილიტარული რაობა შემოქმედების მიმართ მისი სოციალური განსაზღვრა იქნება ასეთი:

ნივთი არის მონაწილე წარმოებითი პროცესის' ის არის პირობა ნაყოფიერ კოლექტიურ წარმოების. ამასთანავე ის არის ობიექტი ყოველგვარ გადალაგებებისა და მოვლენების; ამიტომ ნივთების დამოკიდებულება ქმნის რიტმს და დეკორატიულ მხარეს რეალის, ხოლო ნივთებ. თ დაბადებულ მოვლენებთან დამოკიდებულ ნუსხის შედგენა მხატვრულ შემოქმედებაში

ქმნის ახალ ფსიხოლოგიზმს შეიძლება ითქვას კონსტრუქტივიზმს. ამ სისტემების გამორკვევა შედის ხელოვნებაში, როგორც შემოქმედებითი კატეგორია. ის ქმნის მოვლენების წყებებს და ამგვარათ ფსიხოლოგიზმში მიმღეობის საფეხურებს რომელიც ჩამოთვლილ კანონებზე დადისდა ხსნის ხსენებულ კონსტრუქტივიზმს

ჩამდენათ ნივთი არის სოციალური მოვლენა და მასთან უტილიტარული, მას აქვს მოვალეობა დანიშნულების. უტილიტარობამდე საგნებში ეპეზდენ შინაბარს, და შინაბარსი იყო მოკრალური და რელიგიური მუცელი საგნის. აქედან შინაბარსი როცა დანიშნულებით შეიცვალა პოეზიის პრობლემაც დანიშნულების ცენტრს დაუახლოვდა და გაგება ხელოვნების, როგორც ცხოვრების გადმოცემის (გოროესკი, ლუნაჩარსკი) სრული კატასტროფის წინ სდგას. ცხადი არის ხელოვნება ისწრაფვის სხეულების აშენებისათვის და ხელოვნების ყველა დარგების ამ პრობლემის გარშემო ცენტრალიზაციისაკენ პოეზიის ტერორი და ხელოვნების ახალი ყალიბი ამისთვის აუცილებელი არის როდესაც შტრინიულად ნივთის საზღვრები მოცემული არის ხელოვნების საზღვრებიც ადვილი გამოსარკვევი არის. აქ არის კონსტრუქტივიზმი, მყოფადერი რეალის აშენების სხვა და სხვა პროგრამებით. რევოლიუციის ეპოქამ (განსაკუთრებით კომუნისტურმა) წამოაყენა წინ ამ პრობლემის ყალიბის საჭიროება.

ტროცკის მტკიცებით სინთეზი ყველა მემარცხენე ფრონტის მიღწევების ჯერ არ მომხდარა; მაგრამ ის აქ უსვამს წერტილს და ჩვენ შეგვიძლიან გავაგრძელოთ: ამ მიღწევების ცენტრალიზაცია ჩამოდენიშე შესწორებით გაამართლებს ხელოვნების თანამედროვე დირექტივებს. ტროცკი კი უკან ბრუნდება, მართალი არის ეპოქა გარდამავალია, მაგრამ მართო თანამედროვეობის გასაბჭოებულ დგამის აღწერა არ არის სწორი ხაზი, ის არის ყოფითი გადმოცემა რეალის, დასვლა სტატიურობამდე და დინამიზმის წინააღმდეგობა. აქედან თვით არა ეპოქალურიც. მართალია კლასები გარდამავალი მოვლენა არის, მაგრამ ნივთების რხევითი ნუსხასთან ფსიქოლოგიზმი იყალიბებს განსაზღვრულ კანონებს და ეს გამოსარკვევი მოვლენა არის, რასაკვირველია ნივთების რხევითი კომპოზიცია თანდათან მატულობს და აქედან დაბადებული ფსიხიკა და რეალის რიტმიც საჭიროებს გამორკვევას.

შაშახადაში,

სტრუქტურა იმ ფსიხიკის, რომელსაც ნივთების კინემატოგრაფიულ რხევას თან ექნება დამოკიდებულება გამოსარკვევი არის როგორც წარმოდგენა მაინც, როგორც ფოტოგრაფიულ მიღება მყოფადერში, ამის შესახებ არც ტროცკი, არც ერენბურგი და არც ჩუეკი არაფერს არ ლაპარაკობს. რასაკვირვოლია გასაბჭოების დღი ყოველ მასალას უნდა აჩნდეს, მაგრამ გასაბჭოებული ფსიხიკა თვითონ მოითხოვს აღმაშენებლობით განწყობილებას და აქედან არის „აშენეთ მოქრაობა, ფოლადი და სტილი“.

ნივთების ორიენტაცია

ახლა გადავდივართ პოეზიაში ნივთის ორიენტაციაზე. დისციპლინა, რომელიც იკვლევს კონსტრუქციას, მხატვრული სიტყვითხ საშვალებით, ნივთებისა და მისი ოვლენების

არის პოეზია. დისციპლინა, რომელიც აშენებს ფსიხიკას (როგორც განწყობილებას) მოვლენების საფეხურების მიხედვით და ბადებს გავებას ფსიხიკის კონსტრუქტივიზმის არის კიდევ პოეზია. და დისციპლინა, რომელიც აშენებს ამ მოვლენების გამოსარკვევ მანქანას, არის ფორმალური მეთოდი და ხელოვნება. კიდევ არის პროცესი აშენების და ეს შრომაც ნიშნავს პოეზიას. აქედან არც ტროცკი, ნივთების ყოფითი სახის მოცემის მოთხოვნის მიხედვით არც „ლეფი“ ნივთების ავტაციით, არ არის გამართლებული შემოქმედების პოლიუსი, და უკანასკნელს შეიძლება ეწოდოს „სხვათა შორითი საჭიროება“.

პოეზია კიდევ იქით მიდის. როცა პოეზია სცილდება ლირიკით ხელოვნებიდან გამიჯვნის იდეას, ავტაციას—ის განსაკუთრებულ ეპოქაში იღებს როგორც ფუნქციას.

აქ არის ნივთების და აშენების პროპაგანდა. ჩვენმა ფრონტმა ქართულ ხელოვნებაში პირველად აღმოაჩინა

ნივთი.

მაგრამ როგორც ორმაგ განწყობილებაში მომხდარმა ლიტერატურულმა მიმართულებამ, პირველი პოლიუსი შემოქმედების, წარსული დალაგებები ტერორს მიახლოება. ამისთვის შემოქმედებითი ორ სახიანი იანუსი მოსჩანდა. მაგრამ, როგორც აღვნიშნეთ, არც ერთ ხსენებულ შემოქმედებას არ ქონია მართო ტერორის ფორმულით განსაზღვრა. ერთი პოლიუსი თუ ტერორის ნიშნის ქვეშ მიდის,—მეორე იქვე იწყებს შენების პროცესს, ყოველ შემთხვევაში აღმშენებლობით ცდას. სადაც თეორია ლაპარაკობს ტერორს, იქ პრაქტიკა მიდის კონსტრუქტივიზმამდე. ხოლო სადაც პრაქტიკა ტერორს გადაყვამ, იქ პრაქტიკის ავტორი სცდილობს, სასწრაფოთ წარმოადგინოს კონსტრუქტივიზმის დეკლარაცია.

აქ არის ნასკვი $H_2 SO_4$ ჟურნალის, რომლის დაწყებულ გზის ყალიბს აძლევს და განსაზღვრულ ფორმულაში მოქცევას სცდილობს „ლიტერატურა და სხვა“. უკანასკნელის მოვალეობა, ჩვენ ვფიქრობთ ფაქტების სპეციალიზაციაზე დასვლა არის, მთელი მემარცხენე ფრონტის გარკვეულ სოციალური მნიშვნელობის ყალიბი. ეხლა ჩვენ მხოლოდ $H_2 SO_4$ დაბეჭდილ მასალებზე შეეჩერდეთ, რომ გამოვარკვიოთ, როგორ სახეს ის მიიღებს „ლიტერატურა და სხვაში“.

ლაბორატორია და

აღმოჩენები.

„ფუტურისტული ლექსები, არის ლაბორატორიული ნამუშევარი, ხალხური ხმების მოსაცემათ. მომავალი ქალაქი, შექმნილ ხმებს გაუყეთებს საკუთარ ფორმას“. (ბენო გორდეზიანი). შემდეგ აქ ჩამოთვლილია, რამოდენიმე ქართული ასო, რომელიც ავსებს ქართულ სახებითი მეტყველებას.

არის ნიკოლოზ ჩაჩავას, რამოდენიმე ახალი სიტყვა მაგ.: „როშარი“, „ხედვირა“ და „ცამდარი“. აქვე არის მის მიერ წამოყენებული ბგერების კონსტრუქცია და ახალი მახვილები ბგერების გამოთქმის დროს. მართალია აქ არის ჩამოთვლილი, მხოლოდ მცირე ნა-

წილი იმ პრაქტიკული მიღწევების, რომელიც მოცემულია სიმონ ჩიქოვანის და ნიკოლოზ ჩაჩავას ლაბორატორიულ ლექსებში.

ის ლაბორატორიული ნამუშევარი, არის მასალები იმ აპარატის საკონსტრუქციოთ, რომელსაც სიტყვა მსახი ხელოვნება ეწოდება. აქედან ვამოდის პოლიუსი ხელოვნების ძველი აპარატის დანგრევის, რომლის სისტემა მოძველდა და კონსტრუქტმა ახალი აპარატის სათანადოთ უკვე შეიქნა ჩვენი ჯგუფის მიერ, მთელი რიგი ლექსების, რომელიც არის ხმაური ხელოვნების პარალელი და უცხოა ქართული პოეზიის თანამედროვე აკუსტიკისთვის. სტრუქტურა ლექსის, ესე იგი აპარატი ჩვენმა წინა სკოლებმა გადმოიღეს უცხოელი მწერლებიდან.

როგორც ბოდუენი აღნიშნავს, სიმბოლისტების ფორმალური მეთოდი, თანამედროვე ეპოქის რიტმმა დიდხანია მოსპო. მიუ უმეტეს ნახესხები სიმბოლისტური მეთოდის, როგორც არა ეპოქალური, აგრეთვე ქართული ხელოვნების ორგანიული კავშირის გამწყვეტი იქნა. ამისათვის დაიბადა სასწრაფო დეკადანსი ქართული ლექსის, როგორც ფორმალური რაობის. ჩვენ მიერ გაცოცხლებული იქნა ხალხური პოეზია. უკანასკნელის შემოქმედებითი ბეგრების სტრუქტურის დახმარებით, ჩვენ შევძელით გარდაგვექმნა ხელოვნების აშენებითი მეთოდები. ამით ჩვენ აღვადგინეთ ქართული ხელოვნების ორგანიული კავშირი. ქართული ხელოვნების ბაზა შეჩერდა ამ აღმოჩენილ ბარჯზე და არალეგარული პლაგიატობა უკვე დაიწყო, ეს შედეგია მთელი ბაზა ქართული ხელოვნების აღდგენის. ჩვენს მიერ დაწყებული იქნა პოეზიის ძირის აღმოჩენა. ამან დაბადა «მზე მახეული—გზა ნაკუდარი» (ნ. ჩაჩავა). ამაზე ქართული შეიძლება არაფერი არ დაწერილა—ორგანიული განცდის ასახვითი შემოქმედებაში; ყოველ შემთხვევაში ეს შედის ქართულ ხელოვნებაში, როგორც აღმდგენი ორგანიული კავშირის.

შენოქმედებითი მიმდინარეობის ცვლის დროს იცვლება ხერხი,—სიტყვითი მასალის პოეტური ორგანიზაციის. ცხადი არის ჩვენს ფრონტს უნდა ყოლოდა მეტყველების ახალი კოლუმბი, რომელიც ლაბორატორიულ მუშაობის დროს გახსნიდა ახალ სივრცეებს სიტყვა მსახ ხელოვნებაში. ესენიც აღმოჩნდნენ. განვლილი პოეზიის ტაქტი იყო მონოტონური და ამავე დროს ბეგრებითი ათვისება წმინდა იმპრესიონისტული. მას არ ქონდა არავითარი ფიზიოლოგიური გადმოცემა, რომელსაც ჩვენ ვაშენებთ.

ამასთანავე თემატიკას, სიმბოლისტებთან არავითარი საერთო არ ქონდა ბეგრების შენებასთან. ჩვენ კი, წინააღმდეგ ლექსის ბეგრითი ფონოლოგია, თემის რაობის ფინს შეუთანხმეთ. მაგ. მეკობრეების ავანტიურული ფსიხიკის გადმოცემისათვის (მეკობრეების სიმღერა) ბეგრითი ფიზიოლოგია ძლიერ მონუმენტალური არის და ბეგრების მონუმენტალობით ფაბულის გადმოცემა. როდესაც ნიკოლოზ ჩაჩავას „სანტიმენტალური შელოცვა“ თემატიურ ლირიკის გამო ბეგრით ფიზიოლოგიასაც უფრო ელასტიურს ატარებს. ეს არის ერთი ელემენტი. სიტყვის მასალობრივი გაგება, რომლის ხსენებულ ლექსებში იყო დაყენებული, ჩვენ მაგვიყვანა საგნების სიტყვებიდან განთავისუფლებამდე. ხმოვანების და თანხმოვანებით გარმონიკა, აშენებულია თითქმის ყველა ლექსებში. ეს არის ეპოქის ფორმალური მეთოდი-

ბის განცდის პარალელი. ბგერების ფიზიოლოგია არ იცვლება არც „რომანტიულ პლაკატში“, „მოხსენება პირველში“ და არც ბიძინა აბულაძის ლექსებში.

„ცეპელინში“ სიტყვა **ბულ-ბული** მოსპობილი იქნა როგორც საგნის წოდება და მოცემულ იქნა მისი ფიზიოლოგიური სხეული. მაგ. „როგორც დეპეში შესაპყრობი კვამლის ბულ-ბული. (სიმონ ჩიქოვანი). ბგერების ფიზიოლოგიურ ელემენტს რუსული ფუტურშიში **„ვაშამადე“** მიყავდა. აქ შეუძლებელი იყო რაიმე ტემატიკაზე ლაპარაკი და მეტყველების „უწოდებრივო“ როლთან შემოქონდა თითქოს ინტერნაციონალური მეტყველება. ჩვენი ფრონტი წინააღმდეგ აღმოჩენებამდე მივიდა

ბგერების ფიზიოლოგიაზე დასვლით არამც თუ მოვსპეთ ჩვენ ქართული ხელოვნება არამედ გავაცოცხლეთ მისი ძირეული განცდა. პრიმიტივი, რომლის შესახებ ჩვენ ზემოთ ვწერდით ამ ფორმალური მეთოდების სამუშაო მასალა არის და გადავდივართ მეორე პოლიუსზე, რომელიც არის ულტრა ხალხური განცდა ნივთის და მოძრაობის. აქედან პირდაპირი გზაა თანამედროვე რეალის მასალობრივი გაგებასთან, რომელსაც ჩვენი ფრონტი აყენებს. ფორმალური მეთოდების ძიება პრიმიტივით და ნივთების ხალხური განცდა ყველა წამოყენებულ თანამედროვე პოლიუსებს ხვდება. ამავე დროს ჩვენ შემოქმედება დავიყვანეთ საბაასო მეტყველებამდე.

ყველა ეს მოითხოვს სპეციალურ შრომას და ეს წერილი იყოს მხოლოდ მცირე შეხავალი მემარცხენე პრეტალიის—სახელდობრ სიტყვა მსახ ხელოვნების ორგანიზაციული მიღწევების. ჩვენ მიერ შექმნილ სინტაქსიურ და მისი აშენების ახალ პირობებზე ჩვენ აქ არ ვლაპარაკობთ. სინტაქსიური წყობა, რომელიც დაბადა ქუჩამ ნეოლოგიური მიღწევებით ჯერ ვერ ნახულობს მეტოლოგიურ სისტემას. ამისთვის არის, რომ ზოგიერთ ჩერტეს ჩვენი პრაქტიკა უჩვეულო სტრუქტურით ეჩვენება და მას წარმოიდგენს ყოველგვარ განონების გარეშე მდგარ მოვლენათ.

ჩვენ მიღწევებში ქართული მეტყველება მივიდა ფორმალურ აღმშენებლობითი ინდუსტრიამდე. როგორც სინტაქსიური ისე სიტყვების და მასალის მთელი ორგანიზაციის დროს ქართული ხელოვნების ორგანიზულ კავშირის, ძირეულობის მონახვაც იყო თანდროულობის მსახესთან. ჩამოთვლილი მასალებით, რომლით ქართული ლექსის აკუსტიური ღირებულება სრულიად გარდაიქმნა.

ეს არის სხვა წერილის თემა ამის გარჩევას ეხლა არ გავყვები. ეხლა ჩვენ გადავდივართ შემოქმედებითი აპარატის რამოდენიმე დანიშნულებაზე. უკანასკნელის ნახაზის შემდეგი არის კონსტრუქტივიზმი მოქმედების და მოძრაობების, რომელიც ქმნის მოვლენებს და ნივთებს შორის კავშირს (რიტმი). შემდეგ კონსტრუქტივიზმი ამ მოვლენების ათვისებისათვის. ჩვენამდე ქართულმა ხელოვნებამ არ იცოდა თუ რა იყო პროპაგანდა ნივთის. ჩვენგან მიღის პირველი პროპაგანდა. „ამხანაგებო! თეთრ კანიანო ელექტრონო რადიო პროპაგანდო“ (5. შენგელაია). ან კიდევ „გულეებში დახახლდა ახალი ბედი და დედამიწას რომ აბრუნებს დედი მანქანის ქშენით“ (5. შენგელაია). აქ არის ნივთების პროპაგანდისთვის სატრიბუნო ტონი და მოწოდების უნარი. „იქ უმოწმობთ დებულობდენ წინეთ

გიოტეს, ეხლა დიდებით გაუსწართ მაგვენს უნიტას, თქვენი ქვევრი გავს ფრანგულ დე-კადანს“ (ხიმონ ჩიქოვანი).

ჩვენ გადავთვალეთ ყველა მიღწევები, რომელიც ჩვენ გვაერთებს უცხოელ მემარცხენე ფრონტებთან.

ეხლა გადავდივართ იმ მიღწევებზე, რომელიც ჩვენ ფრონტს ანსხვავებს ყველა მონათესავე მიმართებიდან. დაგვჩა ორი პოლიუსი ჩვენ მიერ აღნიშნული „პროექტი ახალ კრეისერ“-ში. სახელდობრ რიტმის ძიება და ფსიხოლოგიზმის კონსტრუქცია. ამ წერილში ჩვენ აღნიშნეთ შტრიხიულათ ნივთის რაობა. „პროექტ ახალ კრეისერში“ ნივთის ორი საწყისი და მისი საზღვრები. ეხლა შემოქმედების ნივთთან დამოკიდებულება რომელიც ქმნის ფსიხოლოგიზმის კონსტრუქტივიზმს და რიტმს. ამასთან ჩვენ შემოქმედების ანალიზით მივდივართ. ეს არის მოძრაობის აშენება და ნაწილობრივ რეალის რიტმის მონახვა პოეზიაში. ხლებნიკოვის თქმით ნივთების მოძრაობას რიცხობრივი კანონი აქვს. მის წარმოდგენაში ამ მოძრაობის საზღვრებს რიცხვები სწყევტენ. ეს პოეტიკაა და რიტმის შენება პრაქტიკის საქმე არის. მოძრაობის კანონი (საწყისი ნივთიდან) ბადებს სივრცეს. ნაგ. ე. ლოლობერიძის ლექსებიდან „ცხენის სირბილიდან ქუჩა დაიბადა“. მოძრაობის მობრუნება, პირველს აძლევს სიბრტყითი გრაფიკას. იბადება ნივთის რომელიმე პროცესი. მოცულობის შედეგი. აქ შეიძლება მოძრაობის საფეხურების ჩამოთვლა. „დაარტვია მთლიანობა ფაბრიკანტების“ (ერთი მთლიანობის დარღვევა). „ოთახი მორთო მათი ფეხებით“ (მეორე მთლიანობის აშენება) „დაშაშხულ ფეხებს სართულებათ უნდა გაქცევა“. (მესამე მოძრაობის დაბადება და მეორე მთლიანობის დარღვევის დაწყება). ამ დამოკიდებულებას სივრცის მოძრაობის და ნივთის: „და ცილინდრივით რომ დავადგი ცირკულების წვერზე კვარტალი“ შრიალი შორს შარები რუშ ან „ნაბიჯების მოძრაობით ამზადებ შეშას“. პირველში მოცემული არის ნივთის მოძრაობის საფეხურები, დაბადება სივრცეების და მისგან გადასვლა ისევ ნივთებში და ნივთების აკრობატიკა, რომელიც ბადებს ფიზიოლოგიურ ბგერებს ნივთის მოძრაობის—„შრიალი შორს—შარები რუშ“, „არ უყვარს ბუხარი რადგან მთელი სივრცე აქ დასწვა“. წინ დაიბადა ნივთი და აქ ის დაილუბა მოძრაობის კანონის გამო. რიტმის კანონი ჩნდება იქ, სადაც ხდება ნივთების მშობიარობა მოძრაობით და წინააღმდეგ, ნივთებით მოძრაობის მშობიარობა. ამ ცვალებადობის ანუ უკეთ შენაცვლით გაწყობილებაში ნივთები იბადებიან და მოძრაობაში კვდებიან. ამის აღწერის კანონი და მყოფადი რეალიზმი არ არის რიტმის მონახვა ხოლო მოცემული საზღვრები მოძრაობის კანონების სხვა და სხვა სხემებით არის პარალელი შემოქმედების აშენებულ ნუსხის. აქ არის შესავალი კანონები მსოფლიო მოძრაობის—ნივთი, სივრცე და მოძრაობა.

მოძრაობით სივრცის და ნივთების დამოკიდებულება კიდევ ერთი ატრიბუტია ამ საერთო თემის. მოქმედების და მოძრაობის კანონები ქმნიან რიტმის ცენტრს. ამის შესახებ ვილაპარაკეთ ჩვენ ჩარლ ჩაპლინ და გიორგი გროსზე. თემა მონოტონიზმი უთუოდ შექნა ახალი ფიგურების. ეხლა შეხვედრა. როგორც ჩაპლინი არ არის მოძრაობის დასრულებული კონსტრუქტორი, ისე პირველყოფილი ფუტურისში არ იძლევა დასრულებულ მასალას თა-

ნამედროვე კონსტრუქტორისთვის. როდესაც დადა ენათესავენ ჩაპლინს როგორც ბავშის ფსიხიკასთან ახლოს და საგნების დეფორმატორს. (ხოლო უნივეთო ჩაპლინი წარმოუდგენელია) ეს ორივე, როგორც მეტოდიკა არის მასალა თანამედროვე კონსტრუქტორისთვის. მათ აქვთ ნივთების ცვალებადობის და მოვლენების გადალაგების უნარი. მათგან იბადება სენსაცია და მის ინსტრუმენტოვკაზე მყარდება ფსიქოლოგიზმი. ამ ცვალებადობით არის ფსიხიკის კინომატოგრაფია. აქედან ცხადია, ამ ფსიქოლოგიურ კონსტრუქტივიზმის მეთოდს არაფერი საერთო აქვს ბორის პასტერნაკთან, რომლის დამწყებ კონსტრუქტივისტათ ინოკენტი ანენსკი ითვლება. ის ჯერეც დაუსრულებელი არის.

ამის შემდეგ ცხადი ხდება ის პრელიუკტი, რომელიც შოდის N_2SO_4 ჟურნალიდან. მისი საზღვრები არ დასრულდა არც ერთი ლიტერატურული შკოლით, რომელსაც ფუტურისმის ორიზონტის გადმოღმა ვიცნობდით. ყოველ შემთხვევაში განცდით კიდევ შეუძლებელი არის განსაზღვრული ფორმულის მოცემა. ფორმალურ მეთოდში ჩვენმა ფრონტმა დაიწყო ხელოვნების ორგანიული კავშირი აღდგენა ქართული პრიმიტივით და ფუტურისტული მეტოდიკით. მეორე მხრივ ფსიქოლოგიზმი დადასი აშენებითი და ჩაპლინის მოძრაობითი კონსტრუქციით.

შენიშვნა: მე არ ვეხები აქ ფსიქოლოგიურ კონსტრუქტივიზმის დებულებას. „განივებას“. სათანადო გვაქვს დამზადებული საკმაო ვრცელი შრომა „ვაჟა ფშაველა და კონსტრუქტივიზმი“, სადაც ეს პრობლემა გარკვეული იქნება.

ისევ ანალიზი. ნივთების საჭიროებიდან იბადება მისი მელანხოლია და მონობა. ამის შესახებ სწერდა ივანოვ რაზუმნიკიც მაიაკოვსკის შემოქმედების ანალიზის დროს. ეს არ არის მართალი, მაგრამ რუსული ფუტურისმში ნივთების პროპაგანდა და დალაგება ბადებს დიდ სიმძიმეს. სხეულების აკრობატიკა და საერთოთ რიტმის სისწრაფე იკარგება. ამ მხრივ ფსიქოლოგიზმს თანდათან უდგება წყალი სტატიური დრამატიზმის. ამის საჭიროა ნივთების საჭიროებასთან მათი სწრაფი ცვალებადობა და სწრაფი გადალაგება რომ დინამიზმით დაიკარგოს სხეულის სიმძიმე. ფსიქოლოგიზმი ნივთების კონსტრუქციებით ლაგდება რადგან თვით ნივთი აყენებს ამ მოთხოვნილებას. ეს ორი ხსენებული პოლიუსი რომ ერთმანეთს შეხვდება ის ჩამოაყალიბებს ხელოვნებით ახალ ორგანოს „Должен чувствовать радость“ (ტროცკი) რასაკვირველია ხელოვნება არის გასართობი, მაგრამ საჭიროებითი ყოველი პროცესი არის სასიამოვნო და აქ არის ორმაგობა გაგების.

წერილის უკანასკნელ მიღწევებით ჩვენ მივედით N_2SO_4 შემოქმედებითი მიღწევების ცენტრალიზაციამდე. პრეისკურანტი და რადიუსები ასეთი იყო: ფუტურისმი, დადა, მარინეტი, ხლებნიკოვი, ლეფი, მაიაკოვსკი, ჩაპლინი და გროსი. ეს ყველა იყო მასალა-მეთოდი. ის მოექცა ერთ ორბიტში და ჩამოყალიბდა ახალი კონსტრუქტივიზმი. ეს არ არის არცერთი ხსენებული მიმართება, არ არის დრამატიზმი, არ არის საგანი, არის მხოლოდ

„მეთოდი“, კონსტრუქციები, ფორმალურ მეთოდების, ფსიქოლოგიის და რიტმის მასალების საწყისები ნაჩვენებია არის. მთავარი მიღწევები გამოაშკარავდა ლიტერატურა და სხვა“-ში, რომლის ანალიზის დრო შემდეგში გვექნება.

ერთი მემარცხენე ლიტერატორი სწერდა გასულ წელს, რომ ხელოვნების ოქტომბერი შორს არ არისო. მაშინ ქართული ხელოვნების ოქტომბერის დაწყების ფაქტები, ჩვენ ხელთ გვექონდა, მხოლოდ საკირო იყო სტამბა. ესეც მოხდა ფაქტები გამოაშკარავდა და ხელოვნების ციტადელი ჩვენ ფრონტს დარჩა.

გვერათა ორიენტაციის საკითხი.

1. საბრანწითო ბარგი-ბარხანა.

კლასიციზმი ითვლებოდა ხელოვნების საბუჰალტერო კურსებათ რისთვისაც საქართვე-ლოს დასჭირდა რუსთაველი ლეგიაფანათ გადაეჭცია.

აქ არ იყო სავაჭრო პოლიტიკა სიტყვათა ქმნელობისა და აგებისათვის. პოეზიას სქესობრიობა უწევდა კონკურენციას

და

პოეტი ზეშთაგონების გრადუსებით

იზომებოდა.

მოვიხსენიოთ

პ ე ნ ე რ ა

— კრემსიმონის ფაბრიკის მარკა —

უხელო და

ბრუციანი გვანი

სილამაზის კლასიციზმათ რომ გადაიქცა.

სხვა ოსტატებიც ფოტოგრაფიას კონკურენციას უწევდენ.

თუმცა ბაზარზე ფოტოგრა-ფიული აპარატები მეტი სალ-დებოდა ვიდრე

სიქსტინის მადონა.

ატმოსფერა ქმნიდა განსაკუთრებულ ფარგალს.

კოეტი

კალამს

ცრემლებში

ასველებდა

და დაუსრულებ-

ლობის ძრებაში ღებულობდა პოეზიის გვირგვინს.

არათფერი მაქნისი იყო მიღმა რეალობათა ხელშეხება

მაგრამ

პოეზია სონეტებისა და

ტრიოლეტების ფორმით ფილოსოფიას ანვითარებდა.

1. ვინ არის ღმერთი?
2. სად არის მისი ადგილმდებარეობა?
3. რას აკეთებს სული ჩონჩხთან დაშორების შემდეგ?
4. ვინ შექმნა ადამიანი?
5. ვინ უფრო მეტია ადამიანი თუ ღმერთი?

და სხვა მრავალი საღმრთო სჯულის კითხვები აწუხებდა

პოეზიის სახელთუხუცესებს

2. ტრადიციონიზმი და შინამრეწველობა.

მე არ ვიცი, მაგალითად, რატომ ლაპარაკობს ზოგიერთი ჩვეულებრივი ადამიანი, რომ კლასიციზმიდან დატოვებული ტრადიციული პოეტიკა მატერიალის დამუშავების დროს შინამრეწველობამდე მიდიოდა.

რომანტიკამ არ იცის

ორგანიზაცია

ნივთი.

მიღმა რეალობათა კემარიტების ძიება მოძრაობასა და უტილიტარიზმში არც არის შესაძლებელი.

გრძნობათა უორგანიზაციო დენა

სახეები და ვარიაციები მატერიალის გარეშე.

არც ნორმა.

არც ექონომია.

სწორედ ამიტომ დაიწერა მანიფესტი ველურობისაკენ, რომ მოუწოდებდა ადამიანს.

პირველ ყოფილობა ყოველივე ორგანიზაციისა და ნორმის გარეშე სდგას.

„ქალაქი რყვნის საზოგადოებას

მანქანა აფუჭებს სულს ადამიანისას“.

გრძნობის მრეწველებისათვის

საჭირო იყო ასეთი ლოზუნგი.

თუმცა ზოგიერთი თანამედროვეც იმეორებს

მანქანის შიშს.

აქედანვე დაიბადა ახალი რომანტიზმის შექმნის საჭიროება, რომელიც მანქანებისა-
გან შეშინებულ ნევრასტენიკების მიერ არის მოგონილი.

შინამრეწველობისათვის არ არის საინტერესო

როგორ კეთდება

ა ნ რ ი თ.

მისთვის საკმარისია საჩოხე შალი.

აქ მატერიალის დამუშავების საკითხს ვერ აწესრიგებენ

ტენნიკისა და საჭირო მატერიალის მიუგნებლობის გამო
ხელოვნება

თითქოს

ემორჩილებოდა

ზემო ნათქვამს.

იყო გრძნობა.

განცდათა ფაბრიკაცაა.

მთავარი

მატერიალი—სიტყვა

დაუმუშავებელი რჩებოდა.

ექებდნენ სიტყვის ირრეალობას.

მისი უტილიტარობა არავის ქონდა წარმოდგენილი.

დაუსრულებელი

დრო და სივრცე

ხელოვნებას

მიღმა რეალობათა საძიებლათ ამოგზაურებდა.

გ. ისტატიური ალკოგოლიზმი.

საჭირო იყო ქალაქი, რომ ორგანიზაციისა და ნორმის საკითხს თავისი ადგილი ეპოვა.
მოხდა სწრაფი გადალაგება.

მანქანამ წარმოშვა:

დროსა

და

სივრცის **ე კ ო ნ ო მ ი ა**.

დროსა და სივრცის ეკონომიამ შექმნა

ნივთი

და

უტილიტარობა.

ქალაქმა მიიღო ნივთი.

ორგანიზაციას ორივე კომბინაციებით აგებს.
კომბინაცია დადის მოძრაობამდე,
რითაც იდენება მისტიციზმი.

საკმარისი იყო ეკონომიის საკითხი, რომ ხელოვნება საქმიანობად გამგდარიყო

მავრად

რომანტიზმის გავლენის მოსპობა არც ისე ადვილი გახდა.

შემდეგი თაობა აღზრდილი ტრადიციების შაქრისყინულზე ვერ დაშორდა ესტეტიურ ალკოგოლიზმს.

მექანიკა ხომ უტილიტარული მეცნიერებაა.

სიმვოლისტებს ქონდათ წარმოდგენილი

ღმერთი ზეინკალის როლში.

მათ დაინახეს ქალაქი.

ცამდიაარები ზეციურ ლტოლვათ მიიჩნიეს და ქალაქი აღიარეს იმ ქვეყნიურ ქეშმარიტებათ.

რა საჭირო იქნებოდა

ნივთი ?

ხელოვანისათვის არ იყო საკმარისი თავისი სპეციალობა და

უჩინებაჩინის რესპუბლიკის

მადიებელნი დაეწაფენ

ესტეტიურ
ალკოგოლიზმს

მორფი

კოკაინი

შელზედაც საჭიროა

და მთელი ნომენკლატურა კონტრობანდ საქონელის, რომ

საბაჟოს ნებაართვა

და

ბანდეროლი.

4. მატერიალი კინემატოგრაფიზმით.

იტალიელ ფუტურისტებისათვის ტრადიციების უარყოფის შემდეგ საჭირო იყო ცამდიაარების რეაბილიტაცია.

მანქანა.

ქალაქი, როგორც ორგანიზაცია.

ქალაქი ნივთების კომბინაცია და აგების ასპარეზი.
მარინეტისათვის იგი არსებობდა, როგორც გეგმა ახალი შემოქმედებისათვის.
თუმცა ნივთის აღმოჩენით ალტაცებამდე მისვლამ ვერ შექმნა თვითონ მატერიალის
გადამუშავების საკითხი და უტილიტარობა.

შაინც არ შეიძლება მარინეტიზმს მანქანების რუმანტიკა უწოდოთ.
ქალაქი მოითხოვდა ნივთამდე დასვლას

მატერიალის გადამუშავებას.
მატერიალის დასამუშავებლათ

საჭირო შეიქმნა
ნივთის დაშლისა და გადალაგების
საკითხი.

ნივთის დაშლისა და გადალაგების შემდეგ აღმოჩნდა მატერიალი.

მისტიციზმი ამის შემდეგ უთუოდ ბორონალიზმამდე უნდა მისულიყო, რადგან მატე-
რიალის დამუშავება არ იძლევა საშუალებას მიღმა რეალობათა ხელშეხებისას.

ნივთების დაშლის პროცესი პირველად კუბიზმმა მოგვცა.

მატერიალისთვის მას დასჭირდა
აფრიკის კერპებისათვის მიემართა,
რომელიც შინამრეწველობის პერიოდს
დაუმუშავებელი დარჩა.

პსიხოდენინტერიკოსებისათვის კუბიზმი «черная смерть искусства от которого нет
спасения».

ძველი ხელოვნებისათვის მართლაც სენი იყო, რომელმაც დასცა ფოტოგრაფიის შე-
გირდების ღირებულება.

კუბიზმმა პირველად აიღო ქალაქის წამდელი ტონი.

ტყუილად გონიათ, რომ ეს იყოს

ახალი საშუალება მიღმა რეალობათა საძიებლათ.

ოსტატობა ნივთის აგებისა

და

მატერიალის გადახალისებისათვის.

მას აქვს დამოკიდებულება კინემატოგრაფთან.

კინემატოგრაფი მთლიანად გამოდის ნივთობრიობიდან.

აქ მთავარი ადგილი უჭირავს

მოდრაობითი პროცესს.

მოქრობათა

დაშლა

ახალი მოქრობის

ახაგებათ.

კინემოგრაფიული ზონარი.
მონტაჟი.

კინო დღემდის მხოლოდ გართობა იყო.

დღეს ინდუსტრიალური საქმიანობაა.

ბაზრის მეტოდებსა და ბანკის ოპერაციებთან აქვს კავშირი.

აქ სივრცისა და დროის ეკონომიის საკითხი ყველაზე მარტივად დგას.

კინო ხელოვნების ყველა დარგზე უფრო იღებს უტილიტარიზმს:

ამიტომ იყო რომ ლენინი კინოს ხელოვნების ყველა დარგზე მალა აყენებდა.

ხედულობითი პრინციპზე აგებული თანამედროვე ქალაქი და კინო პლაკატის ორგანიზაციამდე მიდის.

შესაძლებელია ამით აიხსნება, რომ ამერიკელებს ლექსისა და რომანის გადათვალე-რებას თეატრი და კინო ურჩევნია.

თანდროული რომანი ისე იწერება, როგორც კინემოგრაფიული ზონარი.

უწინ რომანი იყო

დრამა, ფსიხოლოგია.

და სხვა.

დღეს რომანს აინტერე-
სებს მოძრაობა, კომბი-
ნაციები და სხვა.

რომანმა კინემატოგრაფიდან უკანასკნელად მიიღო სივრცობრიობის საკითხიც.

ფელეტონი—

მეცნიერული გამოკვლევა—

და რომანი უსიუჟეტოთ.

თვითონ კინემატოგრაფი სიტყვას არ ეთანხმება.

სიტყვის შთაბეჭდილებას მუსიკა ქმნის.

სიტყვა კი კინემატოგრაფიდან სესხულობს მეთოდს

დროსა და

სივრცის ეკონომიას.

6. „ნივთმა გარდაჰმნა აღამიანი“

თანდროულ შემოქმედების ბაზარი ნივთს უტილიტარიზმის საზომით უდგება.

ქმნელითი პროცესი პოლიტიკურ ეკონომიის კანონებს დაექვემდებარა.

ბაზრის მოთხოვნილების და მიხედვით იქმნება შემოქმედება.

აქ პოეზია იკარგება როგორც ზეშთაგონების ობიექტი და რჩება უტილიტარულ სა-
ქმიანობად.

ის კი არ არის საინტერესო თუ რა იურიდიულ ურთიერთობაშია შემოქმედება მიღმა
რეალობათა რესპუბლიკასთან ■

შემოქმედი, რამდენად გაწრთვნილი ოსტატია მატერიალის დამუშავება—გადახალისებაში.

პოეტი მოექცა სიტყვის ორიენტაციაში.

კრუჩინიხი პოეტის შემოქმედებაში არ ეძებს პსიხოკონტურებს

მისთვის საინტერესოა სიტყვა, როგორც თავსადი შემოქმედება.

ნაბმის (ზმა) აღმოჩენა და კალამბურების დიაგნოზი შემოქმედების ახალი განზომილება*) განწყობილების ექსპლოატაცია დაიკარგა და პოეტის აზროვნება იქამდე მივიდა, რომ ლექსის მოსახმარ ნივთებზე გადაცვლას ფიქრობს.

6. მატერიალის საკითხი პოეზიაში.

იაპონელების აზრით ლექსში სიტყვა გროვდება არა აზრისა და რიტმის არამედ ბგერის მიხედვით.

მაინც მნიშვნელობდა სიტყვის შინაარსი.

ფუტურისტებმა მოახდინეს ბგერითი რევოლიუცია, რის შემდეგ სიტყვაში ღირებულება მიეცა ბგერას.

იტალიელებისათვის მნიშვნელობა ქონდა ბგერას, არა როგორც განცალკევებულ მატერიალს, არამედ საშვალებას „ლირიზმის გაღვივებისათვის“.

„ბგერითი მიმბაძველობა ლირიზმის გაღვივებისათვის“ მუსიკალიზმამდე დადიოდა.

მეორეს მხრივ 41° ბგერითი კომბინაციებით კრიპტოგრაფიამდე მივიდა.

მხოლოდ

ხლებნიკოვს სურდა შეექმნა განსაკუთრებული პოეტური მეტყველება.

მისთვის სიტყვა განცალკევებული ერთეული ძალა იყო. ის ეძებს სიტყვის ძირს, რომელზედაც აშენებს ხშირად მთელ შემოქმედებას.

(О разсмейтесь смехачи люнхи, და სხვა).

ხლებნიკოვის მეთოდი შეითვისა ასევემა და მაიაკოვსკიმ. უკანასკნელად მთლად მისგან გამოდის სელვინსკი.

გვარა, როგორც მატერიალი.

შემოქმედებისათვის საინტერესოა ბგერის როგორც მატერიალის, დამუშავების საკითხი.

ხალხური პოეზია იცნობდა ბგერების საკითხს:

აქ განვითარებული იყო ე. წ. აბერტონიზმი.

*) ამ საკითხს მე დაწვრილებით ვეხები ლაბორატორიულ შრომაში „ნაბმი და ინვერსია“, სადაც გარჩეულია მთელი ქართული პოეზია.

ინდი
ბინდი

ადანდალი
დანდალიო.

ალილისა
მალილისა და სხვა.

სიტყვაში ბგერას მეტი მნიშვნელობა აქვს ვინემ განმარტებას.
ეს კარგად იცის ხალხურმა შემოქმედებამ და ხშირად შელოცვები და გამოცანები
ყოველივე სიუჟეტის გარეშე ბგერითი სტრუქტურაზეა აშენებული.
მთელი ხალხური მეტყველება (პრიმიტივი) დაუმუშავებელი მასალაა.
თანამედროვე სიტყვის ტექნიკა მისწვდა ამ მასალათა გადამუშავების საკითხს
**და პოეზია საქმიანობად
შეიქმნა.**

აქ ჩნდება სიტყვისა და ბგერის გარშემო ლაბორატორიული მუშაობა.
იწმინდება სიტყვა.

ბგერითი კომბინაციები თანდროობას ეფარდება.

რასაკვირველია იგებს პრაქტიული მეტყველებაც, სადაც მორფოლოგიას და ფონეტი-
კას არა აქვს დამოუკიდებელი ღირებულება და სახმარისია, როგორც საშვალეა ურთიერთ
დამოკიდებულების (ლაპარაკის).

ლექსალური მეტყველება ბგერითი კონსტრუქციით იძლევა ეპოქის ათვისების საშუა-
ლებასაც.

შენიშვნა: ცდებიან ფრანგები, როდესაც ამაყობენ ფრანგუ-
ლი ენის სრულყოფით და მოითხოვენ მის დაბა-
ლზამებას.

დროსა და სივრცის საკითხს ენებრ მატერიალზე განსაზღვრული გავლენა აქვს.

ასეთ ლექსალურ ხერხით გრამოტოლოგიას მნიშვნელობა თავისთავად ეკარგება.

ზნა პრაქტიულ მეტყველების დროს იძლევა მოძრაობის ეფექტს, ლექსალურ მეტყვე-
ლების დროს ზმნის გარეშეც იქმნება მოძრაობა.

7. ლაპარაკი ჩემს შემსახებ.

მატერიალის დამუშავებისათვის საჭირო იყო ხალხური შემოქმედება—პრიმიტივი.
თითქოს ამ დასკვნამდე მივიდა პარფიუმერიული რომანტიკით დეკადანსამდე მისული
საფრანგეთი.

ფუტურისტების ლოზუნგი «Мир с конца» გადახალისებისათვის აუცილებელ საქმიან-
ობად შეიქმნა.

განსაკუთრებით რომანი დაეწაფა პრიმიტივისა და პროვინციალიზმს არა როგორც სოციალურ მეთოდს, მატერიალს, ან აგებას.

აქ პრიმიტივი სიუჟეტის განვითარებასა და პერსონაჟების გადახალისებაში გამოიხატება.

ასეთი გზა აუცილებლივ მიიღებს პრიმიტივის შემდეგ სტადიებს.

ჩემი შემოქმედება პრიმიტივს იღებს როგორც დამუშავებელ მასალას.

„სენტიმენტალიკის შელოცვა“

„ზღაპარი ცხრამთასიკით“

„ხელხვაი“ და სხვა“.

იხ. ს. ჩიქოვანის „ხაზო“ და „მეკამეჩეების ურმული“-ც.

საინტერესოა ხალხური შემოქმედების აგების სიმარტივე და შემოქმედებითი ხერხი.

„ინციდენტები“ ჩემის აზრით აგებულია ზემონათქვამის მიხედვით.

იგი მოცემულია როგორც მარტივი სიუჟეტის აგება. აქ ხაზვა ძლიერ მარტივია, როგორც თანამედროვე სახლის აგებას ეთანაბრება.

(ნაკლები ენერგიით მეტი მოძრაობის მოცემა).

შენიშვნა: როგორც ხალხურ შემოქმედებას ისე ბავშვის შეტყუვლებას სიმარტივე ახასიათებს, როგორც სიუჟეტის აგების ისე მატერიალის დამუშავების დროს.

„ინციდენტებში“ სიუჟეტის აგება დასულია კინემატოგრაფამდე ინციდენტების სახით. ჩარლი ჩაპლინიც თავის შემოქმედებას ინციდენტებზე აგებს, თუმცა იგი აპარატის მიერ ათვისების დროს შექმნილ ინციდენტებს მეტ მნიშვნელობას აძლევს ვიდრე კომპოზიციას.

ხალხურა შემოქმედებაც, განსაკუთრებით პროზაც (ზღაპარი) სიუჟეტს ინციდენტებით ანვითარებს.

აქ შეიძლება მოინახოს ნათესაობრიობაც*).

პოეზია არ ეძიებს - იგი ქმნის ნივთს.

ნივთობრიობის რკალში მოქცეულია მატერიალის დამუშავების საკითხიც (ბგერა).

ხალხური ტონისა და მატერიალის დამუშავება პირდაპირი ვალდებულებაა პოეზიის;

სრულიად ახალი მასალა, როგორც სიტყვის ისე ფორმითი მუშაობის მხრივაც.

ამით შეიძლება ეროვნული ხაზის აღებაც.

ასეთ გზას ადგას H_2SO_4 ორგანიზაცია.

*) ამის შესახებ შემდეგ წერილში „კინო და ხალხური შემოქმედება“.

Comentaria de bello Galico.

დღეს, რევოლიუციის მიერ მომხდარ გადატრიალების შემდეგ პროზა ჩამოდგა პირველ რიგში, როგორც საფრანგეთის რევოლიუციის შემდეგ (ონორე ბალზაი, ემილ ზოლა, ჰუსტავ ფლობერი). ლირიკის სეზონი ვათავდა. დადგა დრო მანქანების ეპოსის. თანამედროვეობა ვერ ეტევა სახარინით დატკბილულ ლექსებში და ამას გარდა, ამბობენ, რომ სახარინი ჰქმნის იმპოტენციის საშიშროებას. საჭიროა მეტად თხელი ჭკუა და იმპოტენციის პლატონიური სიყვარული, რომ დადგე ლირიკის საფრთხის წინაშე. პროზა მოდის უზარმაზარი ციკლონივით და ძნელია მისი გაღობა ლირიკის ფსიქოლოგიურ წყალში. მას მხოლოდ ერთად ერთი თვალი აქვს და ეს თვალი შემოქმედებაში მუდამ გარედან იცქირება შიგნით. იგი არ იკარგება საკუთარ სახეებში. მხატვარი სახეებს ობიექტიურად და გულგრილად უნდა ალაგებდეს: მხოლოდ აქ არის შესაძლებელი ირონია—არა მრუდე ხაზი შემოქმედებაში.

დიდი გამბედაობაა საჭირო რომ არ გკონდეს არც რითმა, არც ზომა (მეტრი), და სხვა და სხვ., ისე შეხვიდე შინაურივით ზღვა სახეებში და დაიწყო მისი გაღლაგება. საქართველოს ლექსი დააწვა როგორც უწმაწური კოშმარი და ყოველი გაფუჭებული 17 წლის ყმაწვილი თავის მოვალეობად სთვლიდა საკუთარი წვლილი გაელო მის სასარგებლოდ. ეს იყო მეტად კარგი მოვლენა თავისი შედეგებით: ყველა ხედავს, რომ ლექსი გადატყდა ხერხემალში. პროზისათვის საჭირო იყო მაგარი ინტელექტი, გამტანი შემოქმედება, ბასრი თვალი, ერუდიცია და მაგარი უკანალი. ამ უკანასკნელით საკმაოდ ბევრი აღმოჩნდა დაჯილდოვებული, დანარჩენით კი არც ერთი მათგანი.

ლექსი გამოთავყვანდა სონეტებში და პროზა—მინიატურებში. (ამ სამარცხვინო საქმეში მეც მიდევს წილი). ეს იყო ტრადიციის ხელოვნებისა, სადაც კასტრატების როლს ჩვენს პროზაიკები თამაშობდნენ. **სანდრო ცირეკიძე**—ყველაზე უფრო ტრაგიული იყო ამ როლში. მისი პირველი საფეხური—მინიატურა, მეორე—სათაური, მესამე—სიკვდილი პროზისა და მისი ლექსთან დაახლოება („სონეტი პროზით“). ასე გამოუღპა ძირი არგონავტების ხომალდს. ისინი ერთგულად ჰქარგავდნენ თავის მზითვებს, გადაჰყვენ მის სტილიზაციას; მაგრამ გათხოვების პირველ ღამის შემდეგვე მიატოვეს. ეს პროზა ფარმაცევტის მიერ ლაბორატორიაში დამზადებული მინიატურის სამყაროების აბები იყო, რომელიც მოისპო რევოლიუციებით. ოქტომბრის რევოლიუციამ გახსნა ყველა არსებულ საზღვრებს ახალი პერსპექტივები. ვისაც ხილვა შეუძლია ის დაინახავს ახალ გზებსა და მიღწევების შესაძლებლობას.

აქ უნდა ილაპარაკო საქმიანად, ან და გაჩუმდე. აუტანელია იმ მაღალი კონტრუქციონის აღმოხეტქილი ჰსევდო კლასიკური **ორატორიები**, და აი სწორედ აქ არის ძირი პრიმიტივის, აქედან იწყება იგი. აქ პრობლემები დაყენებულია შიშველი ხორციით, და ხორცის

სტილიზაცია უკვე დამახინჯებისა და უგემურების მომასწავებელია. რეალი ითხოვს საქმიან მიდგომას. აქედან გამოდის **საქმიანი წერის** მანერა რაც შეიძლება ნაკლები წყალი და სახე. მოცემული კონკრეტულად და საზოგადოთ ფრაზათა კონკრეტიზაცია პოეტები, როგორც არისტოკრატიული მაღალი ჯიშის კასტა, მოისპო. ხელოვნება დაუახლოვდა ფიზიოლოგიას, სტიქიას, და ამიტომ არის იგი ხალხური.

აქედანვე იწყება პრიმიტივი და აქედან მიემართება იგი ზღაპრებისაკენ, შელოცვები-საკენ (ნ. ჩაჩავას „სენტიმენტალიკის“ შელოცვა“ და ს. ჩიქოვანის „სანაპირო სიმღერა „ხაბო“). ამიტომ ჩვენთვის ყველაზე ძვირფასია ქართული დიალექტები და საზოგადოთ პროვინცილიზმი. პროვინციალიზმები ჩვენ გვრწამს, როგორც ინვენტარი, იგი საგანს აბრუნებს ახალი სახით და სახეს გვაძლევს მეტი რელიეფობითა და თავიდან აუცილებლობით. (Навязчивость).

ამ გზით იყო წასული ჩემი რომანი „სანავარდო“ და ამავე გზით წავალ შემდეგშიც მეტის გარკვეულობით.

იმ გადახალისების შემდეგ, რომელიც მოხდა H_2SO_4 ჟურნალით, პოეზიის ყველა მიღწევების გადაფასება შესაძლებელია გახდა. გაიხსნა სრულიად ახალი მოულოდნელი მიღწევები პოეზიის. ეხლა პოეზიის პრობლემები სრულიად ხელახალია და ფორმალური მეთოდები სონეტში და ტრიოლეტში კი არ მოქცეულა, არამედ უამრავ ახალ ფორმებში, რომლებიც საჭიროებს მთელ რიგს ბიოლოგიურ კვლევებისას, როგორც ეს რუსეთში ხდება შსლოვსკის მიერ. წელს პარალელურად ამასთან გამოქვეყნდა პავლო ნოზაძის რომანის პირველი ნაწილი „დღე და ღამე რევოლიუციის“, რომელიც ჩემთვის მისაღები არის და მეორე მხრით ხსნის პროზის ახალ პერსპექტივებს. აქვე ხდება დაშლა ძველი პროზაული განწყობილების. ეს უფრო ამტკიცებს ხელოვნების ახალი გზების დაწყებას, რომლის საჭიროებისათვის მე დიდი ხანია დამოუკიდებლად ვმუშაობდი და ეხლა საშუალება მეძლევა საერთო მუშაობაში ჩაბმისა.

დემნა შენგელაია.

რედაქციის შენიშვნა.

ამხ. დემნა შენგელაიას განცხადების ერთ დებულებას რედაქცია არ სთვლის საკითხის სწორ დაყენებათ (საკითხი—ლექსები) მაგრამ შენგელაიას „სანავარდო“, დაწმენდით ჩვენი ფრონტისათვის მისაღებია.— (ფორმალური მეთოდები და პრიმიტივი). ხოლო მისი უკანასკნელი ნაშრომები ამაგრებს ჩვენი ფრონტის საერთო გეზს პროზაში.

რედაქცია.

„ხელოვნების დროუა“, „დროუა“.

საჭიროა უზრუნველყოფილი უსუსუბის დაარსება

სახელწოდება პირველი ჟურნალის არ ვარგა. მეორე კარგია—ეს იმიტომ რომ რუსულ ჟურნალებიდან არის ნასესხები. ეს წოდება. ჟურნალი გამოცემების მხრივ ორივე უვარგისია; არც ერთში არ არის არავითარი მანერა და გემოვნება. გამოცემის კულტურა ჩვენი ფრონტით გაიხსნა საქართველოში. ქართულ ლიტერატურას არ ყავს გამომცემლობის ტექნიკური მხარის მკვლევარი, თორემ აღნიშნავდა ამას. ეხლა ეს ჩვენ გვიხდება. ჩვენი გამომცემლობა მთელ საბჭოთა გამოცემებში შეიძლება ჩაითვალოს პირველ სანიმუშო გამომცემლობათ. ამას აღნიშნავს ყველა რუსი—პოეტი და მხატვარი, რომელსაც ჩვენი ჟურნალი უნახავს (მაიკოვსკიდან დაწყებული—ალ. კრუჩონიხინამდე). საქართველოში არ იციან გაზეთის გამოცემა, ჟურნალის ხომ მით უმეტეს. მაგრამ სამწუხაროდ ორი დასახელებული ჟურნალი საშინლად ტრადიციულია. ამ ჟურნალების დათვალეირების დროს ვერ იგრძნობთ რომ რევოლიუცია მოხდა და უთუოდ გახსენდება ბანალობის ობიექტი „თეატრი და ცხოვრება“ და ივანე გომართელის გემოვნება. ლირიკის გამო არ გესურს, მაგრამ უნდა შევადაროთ ერთმანეთს, რადგან მასალების მხრივაც ეს ჟურნალები „თეატრი და ცხოვრება“. სურათების დალაგებაც ისეთივე აქვთ. „დროუა“-ს უფრო მეტი „ძაღვები“ ჰყავს: პირველ რიგში შანშიაშვილი სდგას, რომელიც ცნობილია, როგორც „ნაყოფიერი მწერალი“ (სანდრო მწერალი), ის ქმნის ქართული დრამის რეპერტუარს და ახდენს მეშჩან—„ობივატელის“ გემოვნების სრულ კასტრაციას. შანშიაშვილი დასატაცებელი რაღაც შეიქმნა „დროუა“-სა და დრამის შორის. მის ლექსების შესახებ ლაპარაკიც არ შეიძლება—როგორც მის პიესებზე, რომელთაც ლანძღვის დამსახურების უნარიც არა აქვს.

საჭიროა ისწავლოთ კარგი ნიშნების აშენება ? ? ? ! ! ! ■ ■ ■

აეკრძალოს წერა და ჩამოერთვას პოეტობა

უზრდელობის წინააღმდეგი მაინც და მაინც არა ვართ მაგრამ აუღიბოკრიას ნუ დახვარით სანაგფე ყუთში გადასადგები მასალაებით!

შემდეგ მოდის იაშვილი, ტაბიძე, ნადირაძე, გაფრინდაშვილი; ტაბიძე საინტერესოა იმდენათ, რამდენათ ჩვენი გავლენის ქვეშ მოექცა არალეგალურათ. ის რომ „მოიმარცხნებ“—ეს ვიცით (ისე ახასიათებს დეგენერატული მემარცხენეობა). ეხლა ის უშუალო გავლენებში მოექცა. უკანასკნელი მისი ლექსი „მეოცნებე ნიამორებში“ არის პავლო ნოზაძის „პატრიოტიზმის“ იმიტაცია. რასაკვირველია ტაბიძეს გამბედავობა აკლია და დამარცხდა, რადგან ნოზაძის მეთოდები საშინლად დაამახინჯა. რაც შეეხება „ახალ მცხეთა“-ს. ის ყვე-

ლაზე უკეთესი ლექსია რაც „დროშა“-ში და „მნათობში“ (ლექსს ვერავენ ვერ სწერს) და-
წერილა. ჩვენთვის ეს მასხრა-ბაა და უნიკობის პატენტი. ამ ლექსშიაც არის ნოზადის
მეთოდები

უ უ უ უ უ
დაიკირეთ ქურდი.

ნოზადემ შექმნა ლექსი ციტატებით. ამ.ს იმეო-
რებს ტ. ტაბიძე. მაგ.

„**ქუჭის წვენათ ჩამიდგა საფოტოგლოს მთა და ბარია**“

(ნოზადე, ვაჟა ფშაველა)

„**მოკრბის არაგვი არაგვიანი**“

(ბარათაშვილი—ტაბიძე „ახალი მცხეთა“)

სხვები ვერც გავლენით სწერენ. იგივე არის ნადირაძის ლექსი „არსენა“. ხალხურ პოეზიის სარგებლობა როგორც გაძღვე შემოქმედებით, ისევე ჩვენი ფრონტი დაიწყო. ამ შემთხვევაშიც გავლენაა.

იმის შიდეგ, რაც „დროშა“-ში არსენას ხალხური გენიალური ლექსი დაიბეჭდა, ნა-
დირაძის ლექსის დაბეჭდვა სამარცხვინო არის. ამ თემაზე ნიკოლოზ ჩაჩავამ დასწერა დიდა
პოემა, შეიძლება იმან გაამართლოს არსენა. მაინც ხალხური ლექსის დიდება საექვოა. ნა-
დირაძე მით უმეტეს არ ვარგა, ის ვერ გრძნობს ტონს და არსენას ფორმალურ მხა-
რეს ხალხურ საწყისში ვერ ახვევს. სხვა აზრები არ არის. გაფრინდაშვილის ლექსები სამი
წლის წინეთ დაძველებული იყო. თუ იბეჭდებოდა არავინ არ კითხულობს და გაფრინდაშვი-
ლის არსებობაც არავინ არ იცის

ი ანაშავე—ცხოვრებაა

თარგმანებს გაფრინდაშვილი გვარიანათ აკეთებს, მხოლოდ განსაზღვრულ
მეტრის პოეტებს (თოთხმეტ მარცვლოვანი) და ამის მეტიც „ხელოვნების დრო-
შა“-შიც არაფერი არ იწერება.

თეორეტ ული ნხარე ჟურნალს აკლია, რადგან წერილების წერის უნა-
რი არცერთ ჟურნალში გამომზეურებულ წწერალს არა აქვს. აღსანიშნავი იყო
მხოლოდ ორი წერილი. ვალ ბახტაძის—„შვიდი წლის თავზე“—ქარგი ჟურნა-
ლის ტის სიღარბაისლის მანერით დაწერილი და რომაქიძის—„ნატოლ ფრანსი“.
ეხლა რომაქიძე მხოლოდ ნეკროლოგებს სწერს, რადგანაც მისი „დიდი ტრადი-
ცია“, ჩანორჩა ხელოვნების თანამედროვე გადაფაჯბეღს და ის არაფრთარ სა-
კიროებას არ წარმოადგენს თანამედროვე ხელოვნებაში. ნეკროლოგებს კი სწერს
და კარგადაც. ლექსების წერა რომაქიძეს, გაფრინდაშვილს, ტაბიძეს, შანშიაშვილს და სხ
არ შეუძლიათ, უნდა გზოტყდენ

ასწიეთ ხელები!

წერილებს „ფელსახვევის-
პოეტიკაზე“ სწერენ. რევოლიუციამ ეს მეშჩანური ესთეტიზმი უარყო და „მეოცნებე ნიამო-

სად არის გენიალის
თეორეტიკული ნიჭი?

რებს“ ეხლა „მეოცნებე თხები“ სჯობს. ეპოქამ ხელოვნების პრობლემები ხელახლა დააყენა, ამის გადაფსების უნარი ნათ არა აქვთ.

უშვილით ამ გაკ რეიბულ ხალხს.

ამ ნხრივ „ხელოვნების დროშა“ უურო წინ სდგას. კარგ წერილებს სწერს „ვილაც“ მაგრამ უოუოდ საკიხო ერუდიტი ხელოვნების დარგში—ცაგარელი. რასაკვირველია შეხედოლუბებს სრულიად არ ვეთანხმები **დეტალების ბარდა; დეტალები მისაღები**; მაგრამ ის სწეს საკმაო დაჯერებით, ცოდნით და ეს ჩვენ გვჯერა.

იყო კიდევ რამოდენიმე წერილი აკ. ვასაძის: ამ წერილებით ვასაძემ დაამტკიცა რომ ის არის გაგების მქონე—მსახობი (რაც მას ნიმუშად ხდის). **ვასაძე—ნიგუში** რასაკვირველია, ეს წერილები არ არის დიდი მოვლენა ანგარიშ გ საწეია თეატრზე ყველა იმ ყალბი გა **ეპოქის ერო ქმნის** მაგრამ ის მაინც გეებებით, რომელიც მას ახასიათებს.

ეუწნალის მბატვულ ლიტერატურული და საქრონკო პერიფერია არ ვარგა.

ჩვენ ხელის და-
ლებით არ ვებე-
ბით ნომრებს.

საერთოდ იგი უვაზუსია. სამწუხაროა რომ „რადისი“ უკეთეს ჟურნალის გამოცემას ვერ ახერხებს. კასრადით შორს ვერ წახვალთ. კასრადე თავის პიესებამდე ჩაგყვანსთ და მიზანიც ჩილწეული იქნება.

ბოლო დროს ხელოვნების დროშას უკანასკნელი სიტყვა მოაშორეს და დარჩა „ხელოვნება“, ასე რომ ჟურნალი „დროშა“ შეიძლება გაგრძელებათ ჩაითვალოს...

ბ. შ.

მ ნ ა თ ო ბ ი.

ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ ლიტერატურის ბირჟა ძლიერ ხელმისაწვდომი საგანი გახდა. შეიძლება ეს იყოს მხოლოდ დიდი პლიუსი საბჭოთა ხელისუფლების კულტურის დარგში. ცხადია, სოციალისტურ რევოლუციას ხელახლა უნდა წარმოემგება ადამიანის ფსიხიკა. ფსიქოლოგიურად გარდაქმნა ადამიანის, მისი განთავსულება რკინის ღვედებით შემოკვეთილ ბურჟუაზიულ და ვიწრო-კაპიტალისტურ საღებებიდან ოქტომბრის პირველი გაკვეთილი იყო (ფაქტი: სამხედრო კომუნიზმის ხანა). აქ მოხდა განადგურება მისტიციზმის, თეოსოფიის, ოქულტაზმის, აპოკალიპსურ ცხადების.

ადამიანის ფსიხოზი დადგა მყოფადერ რეალობის საფუძველზე. ეს იყო მთავარი მოპენტი ლიტერატურული ბირჟის გადახალისების, ხელახლა დაბადების. მოწინ გეფრონტების დაცლა აუკილებელი იყო იმ კიბური სტრუქტურით რომელიც ჩვენ ვხსნივთ ლიტერატურულ შკოლათა ვრსებობას. ხელმეორედ შობილ ადამიანისათვის სრულებით გასაკვირველი არ არის „ორმოცი წლიანის ბავშვობაც“-კი. დაცილილ ფრონტებიდან მესხიერების ტევულობაში გვრჩება მხოლოდ მთლიანი სახე გამოცემების. ამ მხრივ მხედველობაში გვაქვს სხვა და სხვა სალიტერატურო ჟურნალები. უკანასკნელიდან გვრჩება ახალთქმები, რამდენათაც ეს უკანასკნელი ცხადდება აქ. ეს არის უმთავრესი საზომი, რომლითაც ჩვენ ვუდგებით ჟურნალ „მნათობი“-ს განხილვას ჯერჯერობით კი თვით ჟურნალის

ღირებულება:

ქართული ლიტერატურის ნივთობრივი გადაფასება ან არა, ან ძლიერ შეუმ ნეველად ხდება. ამას მიზეზი შესაძლებელია არის ის უპინკაობა, რომელზედაც აქამდე დგანან ჯერ კიდევ რამოდენიმე ქართული ლიტერატურული გამოცემები. საბედისწერო გამონაკლის შეადგენს ამ შემთხვევაში ჟურ. „მნათობი“. ფორმულა საკუთარი ჟურნალს აქვს. გარდა ამისა თანამედროვე შემოქმედების პრობლემები ყველაზე უფრო მეტად ამ ჟურნალში ცხადდება: აკედემიზმით ყარს „ლექი“. ის ცოხნის ისევ იმას რასაც ცალკალკე გუშინ სცოხნიდენ კრუჩონიხი, და სხ.

ასეთ გზას ბევრი საბჭოელი ჟურნალი ადგია გარდა ზოგიერთისა, რომლებიც უფრო დაკროვილ მასალების ბიბლიოგრაფულად გადფაებას იცავენ ვიღერ ლიტერატურულ ახლთქმებს, ახალ სიტყვებს. ჩემის მოსაზრებით ეს არის უმთავრესი მიზეზი იმისა, რომ ეს ჟურნალები მკარ ნიდაგზე არ დგარან: «Печать и революция», «Книга и революция», «Литературная Россия», «Россия» და სხვ. არსებით დ ლიტერატურის ბირჟის გდამჟასებელად გე ვლინება თუ მას ზედ დავუმატებთ იმ გირეჟობას, რომ მათში დღემდე ადგილი აქვთ ტენდენციურ სახრს აკადემიზმს, ბრიჟსოვის, კოკანის და სხვების სახით. ჟურნალი „მნათობი“ ამ მხრივ უფრო უზრუნველყოფილი არის თუცა ჩვენ მის მიმოხილვას გაეყვებით იმ გზების დაზვერვით საითაც მიმართულია მისი გეზი. გზა და გზა შევე-

ხებით ჟურნალის სექმატიურ აგებულებას..
მხატვრული ლიტერატურა: საქართველო.

მხატვრული შემოქმედების პრობლემების რკალი ჟურ. „მნათობში“ ი გაიხსნა H_2SO_4 საბჭოს მიერ მი.მა გამოჩენამ ჟურნ. ფურცლებზე შექმნა შემოქმედების პოტენციალური სრულქმნის მთლიანობა. და სწორედ ამ მოსაზრებით H_2SO_4 საბჭო იქყანს მამოძრავებელი ცენტრის ადგილს ჟურნალში. ის გახდა ვიშეორებ „მნათობი“ ს მამოძრავებელი ფიგურა, და ამიტომ შემოქმედების პრობლემების საწყისი ბუნებრივად ჟურნალში ამ უკანასკნელით უნდა დაწყებული იყო. საილუსტრაციოთ ჩვენ ავიღებთ ერთ დარგს მხატვრულ შემოქმედებისას სახელდობრ—პროზას. ილია ჭავჭავაძის შემდეგ საქართველოში მხატვრული პროზა არ არსებობდა, მაგრამ ამ უკანასკნელთან მისვლაც უნდა ხდებოდა არა ქართული „არშინით“. აქედან უშუალოდ გამომდინარეობს ის ზოგადი დებულება პროზის ტრანსფორმაციის, რომელიც დაიწყო H_2SO_4 საბჭომ. ამ მხრივ ჟურნალ „მნათობში“ ხედავთ: დემნა შენგელაია, პავლო ნოზაძეს და აკაკი ბელიაშვილს. ჩვენ ვიცავთ დამთავრებულ მთბეჭდილების გადმოცემას, ამიტომ საჭიროა პერსონალურად:

დემნა შენგელაია:—„სანაწარმო“ „მნათობში“ ს I-ლ ნომერში დაიწყო და მესამეში დასრულდა დემნა შენგელაიას სერიოზული რომანი „სანაწარმო“ რომანის მთავარი საწყისი არის—პრიმიტივი. მიღწევების მხრივ რომანი ძლიერია მისი მთავარი ფაბულა ე. წ. შემდეგ დეგენერაციის პრობლემა, ამიტომ აქ არის შიგადაშიგ შეხვედრა ანდრე ბელის მისტიკასთან. კონ-

კრეტ ფორმალურ წერის მეთოდში შენგელაია დაცილებულია (სამწუხაროდ) ანდრე ბელის. ანდრე ბელი შესაძლებელია გენიალური სტილისტი იყო; სტილის მხრივ მას ჩამოაჩა თანამედროვე რუსული პროზა. გადმოცემის მეთოდში ბელი გამოდის კუბიზმიდან ამისათვის არის, რომ მისი სინტაქსიური დენა არ ექვემდებარება ასაშენებელ კუთხეებს და ისე—თავისთავად შენდება. ამ სინტაქსიური დენიდან წოდის მისი ათეულების გადმოცემა. თქვენ ხედავთ ნიკოლაი აპოლონოვიჩ აბლეუხოვის თოვლში. ქურქით: უყურებთ ამ სხეულს და იცით რომ მას აქვს ორივე ხელი; მაგრამ ბელი მას ყოველთვის აყენებს ისეთ მდგომარეობაში, რომ ის გგონიათ თქვენ (ან უკეთ ავტორს) ცალი ხელით ან—თქვენ ხედავთ პროსპექტს ხალხით ბელი გაყენებთ ისეთ გეომეტრიულ არეში, საიდანაც თქვენ ხედავთ მხოლოდ „გვერდებს, გვერდებსა და გვერდებს“. ან მეორეს მხრივ—ფეხებს, ფეხებსა და კიდევ ფეხებს“. კიდევ მეტი „პეტერბურგ“ ში ბელიმ სახლები მოგვცა როგორც განსაკუთრებული გეომეტრიული ნაკეთები. ყოველი საგნის და მოვლენის კუთხური მზერა—ეს არის ა. ბელის გადმოცემის მეთოდი. ამ შემთხვევაში იელი არის წმინდა წყლის პირილ ყოთილი ფურცლისტი. მას არ ახასიათებს სხეულების დაძლა, გარდაქნა, როგორც ასეთს.

სტილის მხრივ ბელი მოხერხებული დამლაგებელია სიტყვის. ყველაზე მეტად მას ეხერხება სიტყვის სინტაქსის ხაზულობაში გამართვა, საიდანაც თქვენ მართო გეომეტრია გრჩებათ. სწორედ ამ პოლიუსში ვერ ხვდება დენა შენგელაია ანდრე ბელის. ყველაზე მეტად ბელით ისარგებლა ერენბუ-

რგზა ამ შემთხვევაში თავის „კურბოგ“-ში; მაგრამ ერენბურგის—მოგზაურის ცოცხალი შთაბეჭდილება ვერ შეხვდა ანდრეი ბელის კუბიზმს. სწორედ ამ პოლიუსა ასცდა დემნა შენგელაიაც „სანავარდო“-ში. ეს რასაკვირველია, სამწუხაროა რადგან შენგელაიას „სანავარდო“ ათეულ წლებს შერჩება როგორც სერიოზული მოვლენა ერთადერთი. თემებით ანდრეი ბელი არ არის მისაღები. პირადად ჩემთვის მიუღებელია მის მიერ პირამიდის ასეთი ახსნა:

«Пирамида—БРЕД геометрии»

«ბრედ»-ს ზედ დაურთეთ კიდევ ის, რომ ბელი არის ოკულტიკოსტი, ნარკოზისტი, მისტრიკოსი—კატასტროფამდე (პეტერბურგში) არაეპოქალური დეგენერაციის მომხრე, ვებერთელა ერუდიტი, რომელშიაც გათქვეფილია გოგოლი, დოსტოევსკი... და სოლოვიოვიც კი ერთის სიტყვით მთელი—დომხალი. ამ მხრივ შენგელაიამ სამართლიანად უარყო ანდრეი ბელი. ვერ ვიტყვით რომ მისი (ბელის) თემები მან (შენგელაიმ) დაასამარა, ხოლო გაბედულათ კი შეგვწივს თქმის სითამამე რომ ა. ბელის თემებს შენგელაიამ მეორე-მესამე ხარისხიანი როლი არკუნა. ფაქტი: ფალოსი, ეროსი, საშო და სხ. „სანავარდოში“ მხოლოდ მოქმედებას გამოხატავს).

დემნა შენგელაია არის ნიკიერი შემოქმედი. მან იცის პრობლემას საგნაპდე დაყვანა და მისთვის მზად აქვს საკმაოდ მდიდარი ლექსიკონი პრაქტიკული მოცემულია თემებით. წარსულის მშენებლობა იშლება, როგორც მომავალ მშენებლობის მასალა. „სანავარდო“-ს ავტორი სწორედ ამ მასალის სივრცეში ტრიალობს:

ზემო ნათქვამს სავსებით ადასტურებს დემნა შენგელაიას მეორე პროზა „ჯაგენიანი მატარებელი N. B. E. ОКТЯБРЬ“. გადმოცემის შთაბეჭდილება კარგია ხოლო სტილში მწერალს ეტყობა „მიგნების“ ცდები. აღსანიშნავი ის არის რომ ამ მოთხრობაში ჩვენის აზრით ყალიბ კონსტრუქციამდე დადის დემნას სტილი.

მეორე ძლიერი რომანი, რომელიც დაიბეჭდა „მნათობ“-ში არის პავლო ნოზაძის—„დღე და ღამე რევოლიუციის“ საკომენტარიოდ უნდა აღინიშნოს რომ მხატვრული შემოქმედების პრობლემები ეურ. „მნათობ“-ში ჩვენი საბჭოდან წარმოიშვა, ამ დებულებას უშუალოდ ადასტურებს პავლო ნოზაძის „დღე და ღამე რევოლიუციის“ სურათის ერთი შეხედვით, რომანის სტილში მოცემულია ირონია, ცინიზმიც და უდიდესი ტრაიზმი. ამ სამი გზით იბოჭება მკითხველის აზროვნება რომ ნში მიღებულ შთაბეჭდილების შემდეგ. ნოზაძეს სტილში წინაპარი არ ჰყავს. ირონია პროზაში გოგოლმა შექმნა, უარყოფით ტიპებს სანაგვე ყუთიდან ამოყვანილ გმირებს იგი უძღვნის მთელ რიგ ლირიულ უკანდახვევებს* მათ უკან მოქმედობს და ტრიალობს გოგოლი. ამას დაუმატეთ მოქმედების ადგილი და თქვენ ნახაეთ რომ ავტორი აქ მოცემულია როგორც მსახიობი. საკმარისია სამოქმედო ადგილების გაფართოება („მკედარი სულები“) რომ თქვენ შეამჩნიოთ ამ ავტორის საცოდავ მდგომარეობა. სან მუშოდ საგანგებოდ მოვიყვანეთ ჩვენ გოგოლი.

პავლო ნოზაძის უპირატესობა იმაში მდგომარეობს რომ ის არ სჩნს როგორც მწერალი, ან უკეთ ჩვენ მას ვერ ვხვდებით.

პეიზაჟი მოვლენა, სურათი, და სხვ. მი-
სთვის წარმოადგენს ცდა—საჩვენებელ სა-
ნახაობას. აქ ავტორი ცხადდება როგორც
ჩუქისორი: ამ მხრივ—ეს პრობლემა წა-
მოაყენა ნოზაძემ თავის რომანით.

რეჟისორ - ნოზაძეს გამოჰყავს და ამო-
ქედებს ტიპებს: და შინაგან განცდას, გან-
ცდას გადმოვცემს როგორც სათეატრო ან
საეკრანო სანახაობას, თავადი განდაბია,
რომელიც „მითოხარეებს გასივებულ მე-
რანს შოთა რუსთაველის მოყვანელობით“
არის თქვენს წინაშე, აქ ავტორის მსჯელობა
გადადის თავადიდან ცხენზე

„საკაროა ცხენთან დამოკიდებულების
შინაგანელობა გამოვარკვიო“.

1. ცხენი შეიძლება ადამიანიც ყმა თა-
ვად აზნაურთა.

2. ცხენის საშუალებით გრძელ გზას
შეიმოკლებს დრო ჭამათ.

3. მოზიარე ლხინში, ჩხუბში და დაჯა-
ლებებში, ამის და მიხედვით ცხენი პატრიო-
ტი და გულითადი მამულის შვილი“.

ამას დაურთეთ ისიც რომ თვითველ ტი-
პის ნოქმედება ხშირად საქრონიკო ცნო-
ბეზით იწყება. აიღეთ თუნდაც დარისპა-
ნის განწყობილება საშინელ ღამეში. მე აქ
ვხედავ უდიდეს ტრეღიზმს და რომანტიზმს.

„იმ ცხოვრებისათვის ვალი არ გამოყე-
ბა.—ფიქრობს დარისპანი:—ცამეტი ცხვარი
დავუკალი ჩემს მამა პაპებს, შე ვინ დამ-
მარხავს?“

გახაროდეს! —ქვაბებო—თოხებო — კათე-
ბო—სახნისო — თქვენ ვადურჩებით ცეცხლს
გახაროდეს! მიწავ — ჩემი ცრემლით—ჩემი
ოფლით გაპორწყულს, შენ გადამიცვლი
მეც.

პირველად ჩემი სახნისი.

მერე ჩემი ძროხა,—მოვლით დაავათნყო-
ფებული კიდევ იქით ხარები.

კიდევ წიწილები, ძალღვბი, კატა, გო-
ქები.

გარდა ამისა, ბუბერეთის მთაში დაქე-
რილო, ჩემო საწახელო, გიღლებო,—მე
თქვენი მამა ვარ!“.

რომანის დასრულება საშუალების მო-
გვცემს ალბათ უფრო ვრცლად მის მიღ-
წევებს მაშინ შევეხებით. რომანის ფაბულა
შეიცავს თავად-აზნაურობის დაღუპვის ის-
ტორიას.

პავლო ნოზაძემ ქართულ პროზაში შე-
მოიტანა სიუჟეტის კონსტრუქტივიზმი და
სიუჟეტი წამოაყენა როგორც ფორმალუ-
რი მეთოდი.

ამ მხრივ სისულელია ზოგიერთ რეცე-
ზენტის თქმა თითქმის ამ რომანს რამე
საერთო ქონდეს ერენბურგთან. ამის თქმა
შერალო გულუბრკელოების და გაუკუ-
ბრობის ნაყოფია.

აკაკი ბელიაშვილს ეკუთვნის რომანი
„ცხრა ცენტრი“. აკაკი ბელიაშვილი ეხლა
მუშაობს ახალ რომანზე და სიტყვას იღვე-
ვითოვებ, მხოლოდ „ცხრა ცენტრი“-ს შევე-
ხები იმდენათ, რამდენათაც მისი რაოდენ-
ობა ამის საშუალებას მაძლევს.

ჩემს წინაშე მოცემულია რომანის პირვე-
ლი ხეობა აკაკი ბელიაშვილმა სამართლიან-
ად უწოდა მას სერია რომანი მოცემუ-
ლია კინემატოგრაფიული სისწრაფით და
რაც მთავარია მოძრაობის უკიდურესობა-
მდე დაყვანა თვით კატასტროფამდეც კი
(ეს მხოლოდ ა. ბელიაშვილს ეხერხება რო-
გორც პოეზიის ტერორისტს). ეს ფაქტი
რომანის დასრულების შემდეგ უფრო ხაზ-

გასპით დამტკიცდება. რომანში მკაფხველი ხედავს მოძრაობას.

ხშირად ტიპები ვარდებიან მკითხველეთან ერთად საგანგებოდ მოწყობილ ჩიხში ასეთი ადგილები უხვადაა I-ლ სერიაშიც: მაგალითად „უეცრად შემოვიდა მსახური და გადასცა სადარბაზოა ბარათი (პროვოკატორ სერ ჯეკონს).

იაშკა ქერლო

ჯეკონი რამოდენიმე წუთს გამოურკვევლად იდგა! მოძრაობის ცვალებადობა დაყვანილია გეომეტრიულ ხაზებამდე კინემატოგრაფიული სისწრაფით. ამის შესახებ ჩვენ სხვა დროს ვიტყვით უფრო ხელსაყრელ დროს რომანის მიღწევებზე

„მნათობ“-ს არ აკლია საბულვარო პროზაც ამ მხრივ უნდა აღნიშნოთ ადამიშვილის „კვაჭი-კვაჭანტირაძე“. ამ ოქანასენელში არაფერი არ არის ნიჭის რაც მთავარია მოცემულია როგორც საბიოგრაფიო მასალა. სამართლიანია ავტორის ჩივილი ისტორიის გარშემო, თუმცა ისტორიის არც ერთი ძუნწი კუნტული არ დარჩენია ავტორს მოუხმარებლად. რასპუტინის ცხოვრება მეფას კარის ლენერლების და მინისკერების მემუარებთან არის გადმოქართულებული იმ განსხვავებით რომ საყურადღებო მომენტში სათამაშო ხესავით გამოყავს „კვაჭი კვაჭანტირაძე“. ამას დაუმატეთ ისიც რომ ეს არის ცუდი სცენარი „მნათობ“-ს რედაქტორ ბევრს მოიგებდა რომ ასეთ „საბულვარო სენსაციას“. ფურნალის ფურცლებზე ადგილი არ ჰქონდეს.

დანარჩენებზე არაფერი არ ითქვის, „ფეხადი ბუშტები“-ის დამატებით უფრო

სა „ჯიჯილო“ მასალა ვიდრე სერიოზული მოვლენა ეხატვრულ მწერლობაში.

პოეზია:

მხატვრულ პროზას „მნათობ“-ში ჩამორჩა პოეზია... ქართველ პოეტებიდან მნათობში მონაწილეობენ: ვალ. ტაბიძე, ვალ. გაურინდაშვილი კოლ. ნადირაძე და სხვ. ყველა მათი დასახელება ჩვენ ზედმეტად მიგვაჩნია. „ჯონ რიდი“ გალექსილ ბიოგრაფიის მასალას წარმოადგენს. მგონია რომ ჯონ რიდის წიგნი თვით უფრო მეტ მასალას იძლევა ავტობიოგრაფისთვის ვიდრე გაქიანურებული „ჯონ რიდი“ სხვა ლექსებში არ არის არც ერთი პოეტური ხაზი, თქმა. საკვირველია! ეს გადაშენების პოეტები საიდან ჩაცვინდენ „მნათობში“? არგუმენტისათვის: ისინი კრიტიკას ვერც უძლებენ მაგ. კოლაუ ნადირაძის „მიმართვა ბავშვებს“ სწორედ ცახელის გემოვნების ლექსია: (შედარება „მარტოდ მარტოა ობოლი“).

რა არის მაგ.

„ო, რამდენ ქალაქს ენატრება დღეს
ბაკუნინი
ან ბრინჯაოსი, ან ცოცხალი და ან
ლანდური“.

(ვ. გაფრინდაშვილი)

დანარჩენებზე არაფერი ითქმის ისინი დაუსრულებლად მცირე ელემენტების შთაბეჭდილებას სტოვებენ და ჩვენს საბიბლიოგრაფიო კრიტიკის გარეშეც კი დგანან.

სადეზინტექციოდ გაისმა ნიკოლოზ ჩაჩავას ხმა. „თეზისები პოეტებს მსოფლიო მდგომარეობის შეხახებ“, — უფრო სხვა დანიშნულების იყო მას უნდოდა ამ „ლანდური და აბსტრაქტული“ სახეებიდან მოეწყვიტათ „მნათობ“-ს ყურადღება და ში-

ემართა ის „მსოფლიო მდგომარეობისაკენ“. კარგია ლექსის შუა ნაწილი, მაგრამ ვიმეორებ ლექსს აქვს სადებიანტექციო ნიშნელობა და ღირებულება. ნიკოლოზ ჩაჩავა სხვა შემოქმედებისთვის არსებობს „მზე მახეული“... მაგრამ ლიტერატურულ გამოსვლებში მას ყველაზე მაღლა უჭირავს სამხედრო ტაქტიკა. უცხოეთის ლიტერატურა: რუსეთი:

უქათავრესად თარგმნილი ლიტერატურა სჩანს. კარგია თარგმანები კონსტ. ჭიჭინაძის — ბლოკის — და სხვათაგან. არ წაიკითხება სრულდებით „შვიდი დღე“. (მთარგმნელის დასახელება საჭირო არ არის). „ტრესტი დ. ე.“ კარგი თარგმნილია მოისუსტებს მეორე ნაწილი. რაც მთავარია უცხოეთის ლიტერატურაში ხდება ორი პოლიუსების შეხვედრა. ერთის მხრივ სიმონ ჩიქოვანის და მეორეს მხრივ ბოჩის პასტერნაკის.

„კრემლი გრიგალი 1918 წლის დასახსრულს“. ამ ლექსში სიმონ ჩიქოვანი და პასტერნაკი ერთმანეთს ხვდებიან. ავანსი: ეს თემა — იქნება მომავლად წერილის.

ორეულთა ცხადების შესახებ მართლდება ბენო გორდენიანის თქმა.

სანიმუშოდ პოეზიყვანთ:

„როგორც ნატალი შეკინული შარელის ყოშებზე და ქაბუქებით მოხარხარე ის საგანგებოთ დამკერი ბედის ჩაბალახის გრძელი ეშვებით..“ და სხვ.

უკეთესად გადმოცემა ამის თარგმანის შეუძლებელია.

ცუდათ არის თარგმნილი მიაკოვსკის „ლოდა რევოლიუციის“. აქ არ არის დაცულთარგმნელის მიერ ავტორის არც მეტრა, არც რიტმი. უფრო სწორი შეუასება ამ

თარგმანის თვით ვლ. მიაკოვსკიმ მოგვცა ერთ-ერთ ინტიმურ ჯგუფში სიტყვა სიტყვით: „ასეთი თარგმანი რა საჭირო იყო მე უკეთესს ლექსს დავწერდი ქართულათო“.

მიაკოვსკის კარგად უდგება ნიკოლოზ შენგელაია. ტობუნალური ხმა „ჩე III ინტენაციონალი“. გამოდის მიაკოვსკის ლექსების თარგმანები და ალბათ იქ გამოჩნდება მიაკოვსკის შემოქმედების ნათელი ათქმობა თარგმანებრივ განსახიერებით. ეს შეძლეგ.

ორიოდე სიტყვა დახვედრის ლიტერატურაზე უზრუნალი მხოლოდ გილბო, ვერჰარნით, ან მატინეთი ვერ ამოსწურავს მას. საჭიროა ახალი პოეზიის — თარგმანები. ამას უნდა მიექცეს ყველაზე მეტი ყურადღება. კარგია თარგმანები კონსტანტინე ჭიჭინაძის ვერხარენიდან.

მხატვრული კრიტიკა.

მხატვრულ კრიტიკას დარგში ოთხი საყურადღებო წერილი დაიწერა ჟურ. „მნათობში“ ეს წერილები ეკუთვით: ბენო გორდენიანს, შალვა ალხაზიშვილს და სიმონ ჩიქოვანს.

ბენო გორდენიანს ეკუთვნის წერილი „ოქტომბერი და მხატვრობა“. რელიქციამ სადისკუსიოთ სცნო ეს წერილი მ უხედავთ ამისა დღემდე მასზე არც რექციას გამოუთქვამს თავისი აზრი, ეს მით უფრო გამარჯვება არის. გორდენიანს აქვს უნარი სხეულის ანალიტური დაშლის და აქედან ყალიბ სახის მოცემისა ამას ჩვენ სხვა დროს ვუწოდეთ კონსტრუქტივისტული აზროვნება ანაირად კონკრეტ აზროვნების გარშემო ტრიალებს ბენო გორდენიანი.

შალვა ალხაზიშვილი შესაძლებელია არის

„ძუნწი რაინდი“. კინემატოგრაფიულ სისწრაფით, რაზედაც არა ერთხელ თქმულა, აგვიწერს ის რუსეთის თეატრალურ—დუკორატიულ მხატვრობას წერილი დამძიმებულია მაგარი ერუდიციით, რომელიც გადმოცემულია უფრო საბიულეტენო ცნობების სახით (ერთი თავისებურება აღხაზიშვილის შემოქმედების).

მე მინდა შევჩერდე სიმონ ჩიქოვანის წერილებზე ჩვენ არ ვიცით რა საჭირო იყო H_2SO_4 —სათვის გაეკეთებინა ვისმეს კომენტარები, ისიც ამავე ჯგუფიდან და ისიც „სასწრაფოდ“, „სასწრაფო“ ს მაგიერ ეს სიტყვა სხვა „ნაუცაბედარი“-ს შთაბეჭდილებას უფრო სტოვებს, რასაკვირველია ეს ეხება ნაკლს მიუხედავად ამისა წერილი კინემატოგრაფიულად გვიჩვენებს პეიზაჟს ქართული ლიტერატურული აზროვნების განვითარებისას ხაზი სწორად არის აღებული. ჯორჯადისა და „ყანწელების“ ნათესავობის უშუალო კემპარიტებას აკლია არგუმენტაცია. საჭირო იყო ამ ნაწილის უფრო გაფართოება. წერილის მეორე ნაწილი შეიცავს H_2SO_4 შემოქმედების ანალიზს. ვერ იძლევა მთლიან სახეს მთელს საბჭოზე. მიუხედავად ამ ნაკლისა წერილი მაინც მკაფიოდ აყენებს ქართული კულტურის პრობლემებს. ქართული ხელოვნების განვითარებისათვის სათანადოთ არსებობს საკლასიციალური ბაზა. თანამედროვე პოლიუსებში ის წარმოადგენს პროლეტარულ-უტილიტარულ ტრეზულების ნივთს და ხელოვნების რეზონანსი აქ უნდა იწყებოდეს. ემიგრაციამ (ვეშაპელის სახით) ეს შეივნო და ამიტომ საჭიროთ სცნეს დაუბრუნდნენ საბჭოთა საქართველოს. სამწუხაროდ წერილში არ სჩანს ქართული კულტურის მო-

მავალი პრაქტიკული მიღწევები ამ გზით. მხოლოდ საწყისი კი ავტორის აზრით უშუალოდ მოდის პროლეტარულ ინდუსტრია-მშენებლობიდან. ამიტომ ფეოდალურ რომანტიზმის (ვეშაპელი) გასაბჭოებას ახალ საქართველოსთვის არსებითად ღირებულება არ ექნება არავითარი. სიმონ ჩიქოვანმა პირველად მისცა რეცეპტი ასეთ შინაარსის ქართულ ხელოვნებას.

მან ქართული კულტურის აღორძინების პერსპექტივები დააყენა ახალ საქართველოს აღორძინებასთან ერთად.

რაც შეეხება მეორე წერილს „თანამედროვე გერმანიის მხატვრობა“,—ეს უფრო მეტის დაკვირვებით არის დაწერილი. წერილში მოცემულია ანალიზი მემარცხენე მხატვრობის და მთავრდება ავტორის საკუთარი მოსაზრებებით საით მიდის მემარცხენე მხატვრობის ფრონტი? სიმონ ჩიქოვანს ახასიათებს საკვირველი აკრობატიკა ფაქტების, გადმოცემის ანატომიის გაშლა და აქედან მოულოდნელი მაგამ მაინც დაკანონებული დასკვნების გამოყვანა.

ამ უკანასკნელ წერილში მთელი თანამედროვე ხელოვნების პოლიუსები მოცემულია ავტორის აზრით სამ თანამედროვე გენიალურ შემოქმედებში; ესენი არიან: გეორგ გროსი, ჩარლი ჩაპლინი და H_2SO_4 —საბჭო.

მემარცხენე ფრონტის კონსტრუქტივიზმი რომელიც მთავარ საწყის აქედან იღებს გადმოდის თეატრში. აქ მას ხედება პოეზიის ფორმალური გზები და ყოველ ფორმულიროვკის დროს, ის ფიქრობს ქართული ხელოვნების ორგანიულ კავშირზე. ეს წერილი შესაძლებელია პირდაპირ გაგრძელებათ ჩაითვალოს „პროექტისა“.

სიმონ ჩიქოვანს აქვს მემარცხენე ფრონ-
ტის სწორი გაგება. ფაქტები მისთვის არ-
სებობს როგორც დაუსრულებელი მასალა.
სწორედ ამ გზით გახსნა ჩიქოვანმა მემარ-
ცხენეობის პრობლემა. ჩვენ ვამბობთ რომ
ქართველი რევოლუციონერები ვერ მიხვდნენ ამ
უკანასკნელს განსაკუთრებით და ამით
აიხსნება „მნათობი“-ს რედაქციის შენი-
შვნაც. ჩვენთვის საინტერესოა მაინც თუ კი
„სადისკუსიოთ“ ჩამოყალიბდა ეს წერილი
რატომ ამის შესახებ არაფერს ბეჭდავს?..

ამასთანავე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ჟურ-
ნალის არსებობიდან ქართულა მხატვრული
კრიტიკა მხოლოდ ამ ოთხი წერილით გა-
ნისაზღვრება. ეს კი უფრო გარკვევით ამ-

ტკიცებს ჩვენს ზოგად წამოყენებულ დებუ-
ლებას.

ზოგიერთი ბალასტიების გამოკლებით ჟურ-
ნალი გაცილებით ბევრს მოიგებდა. ზოგი-
ერთი აკადემიზმი ჟურნალის გემოვნებას
აფერხებს მიუხედავად ამისა „მნათობი“-
მაინც ყველაზე უფრო ძლიერია თუ ყოვე-
ლივე აღნიშნული ნაკლი გასწორებული იქ-
ნება.

წარსულ სალიტერატურო წელში ეს ჟურ-
ნალი ერთად ერთი მოვლენა იყო. ქართუ-
ლიტერატურის სეზონი ამ ჟურნალმა მხატ-
ვრულ შემოქმედების ყველა დარგში H_2SO_4 -
გაიტ:ნა.

ბ. ა.